

Fieldmanager

HET VAKBLAD VOOR SPORTVELDBEHEER

WIE ZIJN TOCH AL DIE KRACHTEN WAAROP DE CLUB DRAAIT?

BVC '12 Beek

Peter Verhoeven

Was vroeger alles beter?

Tennisspecial

Stop de teruggang

Fieldmanager

of the Year

www.fieldmanageroftheyear.nl

AAA-LUX kan helpen

Subsidie regeling duurzame sportaccommodaties komt er weer aan

Honderden verenigingen in Nederland reeds met AAA-LUX en sinds 2016 gesubsidieerd.

Aanvullende voordeel wat AAA-LUX onderscheid van andere aanbieders, masten en bekabeling kan meestal behouden blijven waardoor de investering lager is.

Zorg dat uw aanvraag voor 2 januari klaarligt. Wij helpen u graag.

Meer informatie op:

www.aaa-lux-lighting.com

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-6917

Natuurlijk goed

Vos Capelle

UW LEVERANCIER VOOR:

- Gras- en bloemzaden
 - Meststoffen, bodemverbeteraars en plantversterkers
 - Organische producten en substraten
 - Wetting agents en surfactants
 - (Biologische) gewasbeschermingsmiddelen
 - Hand-, elektrische en gemotoriseerde gereedschappen en machines
 - Bedrijfskleding en persoonlijke beschermingsmiddelen
-
- Enige bedrijf in Nederland met 4 'Experts Natuurgras'
 - Grootste assortiment A-merken
 - Snelle levering uit 5.000 m² eigen voorraad

**Wij leveren alle materialen voor een
gezonde groei van uw bomen, planten én gras!**

Hoofdstraat 35 | Sprang-Capelle | 0416 - 311 326 | www.voscapelle.nl

51 Over de meerwaarde van natuurgras

Vorig jaar startte Sweco in opdracht van BSNC en Plantum een onderzoek naar de meerwaarde van natuurgras voor de leefomgeving. Als resultaat werd begin dit jaar het rapport *Écht gras is altijd groener. De meerwaarde van natuurgras voor de omgeving* gepresenteerd. Fieldmanager sprak met Karen Huijsmans, senior adviseur bodembeheer bij Sweco en de auteur van het rapport.

COLOFON

Fieldmanager -een uitgave van NWST NeWSTories bv- wordt in een gemiddelde oplage van 1.900 exemplaren verspreid onder sportveldbeheerders in dienst van gemeentes, sportclubs en aannemers. Fieldmanager is het belangrijkste Nederlandse vakblad voor sportveldonderhoud waarbij de praktisch ingestelde vakman centraal staat.

Redactie & commercie

NWST NeWSTories bv
Fransesstraat 41
6524 HT Nijmegen
T 024-3602454
F 024-3602464
I www.fieldmanager.nl
M info@fieldmanager.nl

Hoofdredacteur: Hein van Iersel (hein@nwst.nl)
Operationeelmanager: Peter Jansen (peter@nwst.nl)
Redacteuren: Kelly Kuenen (kelly@nwst.nl)
Guus van Rijswijk (guus@nwst.nl)
Nino Stuijvenberg
Vormgeving: Marie Cecile Oosterhout
en Tessa Benders (StudioBont)
Advertenties: Alberto Palsgraaf
(alberto@nwst.nl)
Rik Groenewegen
(rik@nwst.nl)
Sales support: Lieke van der Weijde
(lieke@nwst.nl)

Abonnementen

€77,- per jaar. De abonnementsperiode loopt van 1 januari tot en met 31 december van ieder jaar en uw abonnement zal jaarlijks automatisch worden verlengd, tenzij uw schriftelijke wederopzegging uiterlijk 31 oktober voorafgaand aan de nieuwe abonnementsperiode in ons bezit is.

ISSN: 2212-4314

Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze berusten bij Fieldmanager c.q. de betreffende auteur. Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de uitgever worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, scan, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook. Fieldmanager wordt tevens elektronisch opgeslagen en geëxploiteerd. Alle auteurs van tekstbijdragen in de vorm van artikelen of ingezonden brieven en/of makers van beeldmateriaal worden geacht daarvan op de hoogte te zijn en daarmee in te stemmen e.e.a. overeenkomstig de publicatie- en/of inkoopvoorwaarden. Deze zijn bij de redactie ter inzage of op te vragen.

Problemen in Padelland

Ruim tien jaar na de opening van het eerste padelcourt in Nederland is de sport inmiddels zo groot geworden dat competities kunnen worden opgezet. Onenigheid tussen de KNLTB en de Nederlandse padelbond lijkt echter roet in het eten te gooien. Tennisverenigingen en andere accommodatiebeheerders zijn dus gewaarschuwd, opdat zij niet de grote verliezer worden.

BVC moet als laatste club in de gemeente Berg en Dal nog privatiseren

In deze nieuwe rubriek staat een amateurvoetbalclub centraal. Wie zijn toch al die krachten waarop de club draait? Wie onderhouden de velden, staan elk weekend in de kantine en verzorgen het materiaal? BVC'12 uit Beek, gelegen in één van de mooiste gebieden van Nederland tussen de Nijmeegse stuwwal en de Ooijpolder, bijt de spits af.

'Wij verkopen geen led, wij verkopen licht'

De voordelen van ledverlichting zullen bij de meeste tennisclubs inmiddels bekend zijn. Minder energieverbruik, een lagere energierekening en lampen die jarenlang meegaan behoren tot het standaard verkooppraatje van menig leverancier. Er is echter meer nodig om je te onderscheiden op de markt voor sportveldverlichting. Oostendorp Nederland kiest daarom voor een andere aanpak: het bedrijf garandeert maatwerk in de voorbereiding en verzorgt service tot na de installatie.

20

83

'Maar waar is het zink dán gebleven? Niemand kan het vinden!'

Tijdens de uitzending die de illustere titel 'Tot op de bodem ...' heeft meegekregen, heeft Zembla onder andere betoogd dat er wel duizend kunstgrasvelden in Nederland zijn waar teveel zink in de bodem zou zitten. Uit contacten die RecyBEM met Zembla had, blijkt deze claim op los zand te zijn gebaseerd.

VOLG ONS

twitter.com/fieldmanagement

facebook.com/bladfieldmanager

MIX
Papier van
verantwoorde harkkomst
FSC® C092667

EN VERDER

- 8 Nieuws
- 13 Was vroeger alles beter?
- 15 Stedelijke omgeving gebaat bij gras
- 18 Terug van weggeweest: de fielddokter
- 26 Voorkom een panna bij padel
- 40 Terugloop in aantal tennissers komt tot stilstand
- 47 Perfect Pitches
- 48 'Velden worden te schraal en te hard en vilt neemt toe; dat werkt een schimmel als heksenkring in de hand'
- 51 'Natuurgras absorbeert warmte en straalt het niet terug. Dat helpt de stad koel te houden'
- 56 Fieldmanager of the Year genomineerde: Henri ter Braak
- 59 Fieldmanager of the Year genomineerde: Jan Gijzen
- 62 Fieldmanager of the Year genomineerde: Marc Grooteman
- 66 Fieldmanager of the Year genomineerde: Nico van eerden
- 78 'Een uitdaging, maar wel een hele mooie'
- 86 Hoofdredactioneel

Rotterdam wil af van rubbergranulaat

De gemeente Rotterdam wil af van kunstgras met rubbergranulaat. Zodra een veld met rubbergranulaat moet worden vervangen, gebeurt dit met kunstgras met TPE-infill. Dit heeft D66-wethouder Adriaan Visser van sport laten weten tijdens de ingebruikname van de eerste twee van negen nieuwe kunstgrasvelden bij voetbalvereniging HOV/DJSCR. Rotterdam kiest voor duurder kunstgras om alle discussies over het omstreden rubbergranulaat te smoren.

Vereniging Band en Milieu reageert

'Te bizar voor woorden. Een kansloze aangifte die alleen bedoeld is om wederom de hetze tegen rubberkorrels te beginnen.' Dit stelt Kees van Oostenrijk, voorman van de Vereniging Band en Milieu in reactie op de aangifte van Recycling Netwerk tegen gemeenten, clubs en bandenwerkers vanwege het gebruik van rubberkorrels op kunstgrasvelden.

'Het is triest om te zien dat niet alleen media, maar ook het rechtssysteem daarvoor worden misbruikt', aldus bestuurder Van Oostenrijk van de Vereniging Band en Milieu. De branchevereniging heeft de wettelijke taak het Besluit beheer

De bedoeling is dat in de zomer van 2018 nog eens elf hybridevelden (die deels uit kunstgras en deels uit gras bestaan) worden vervangen door kunstgras met synthetisch rubber. De financiering van de aanleg van de velden komt uit een potje van 22 miljoen euro, dat burgemeester en wethouders vrijmaken om de Rotterdamse sportcomplexen te verbeteren. Volgens Visser is het niet mogelijk om direct alle 50 voetbalvelden en 53 trapveldjes in de stad in één keer te vervangen. Visser laat verder weten dat de stad 'het beste van het beste' wil en niet telkens de discussie wil voeren over het gebruikte materiaal.

autobanden uit te voeren en te monitoren. De vereniging stelt vandaag in een persbericht: 'Reeds in 2005 werd door het toenmalige ministerie van VROM vastgesteld dat granulaat dat afkomstig is van autobanden en dat aan bepaalde ISO-normen voldoet, geen afval is maar een materiaal dat onderdeel mag zijn van kunstgrasveldconstructies.'

De Vereniging Band en Milieu betoogt dat in 2007 en 2009 laboratoriumproeven zijn gedaan naar de eventuele verspreiding van het zink dat in de rubberkorrels zit opgesloten. 'Hieruit bleek dat dit zink in slechts zeer kleine hoeveelheden vrijkomt. Om te voorkomen dat dit zink ook in de bodem onder de velden terecht komt, geldt vanaf 2009 de richtlijn dat onder de velden een adsorptielaag van 40 cm zand en lavasteen of vergelijkbaar moet worden aangebracht. Een zevenjarig praktijkonderzoek heeft laten zien dat deze laag afdoende werkt om het zink op te vangen: het drainagewater onder de velden bevatte tien keer minder zink dan in Nederland voor drinkwater is toegestaan.'

Van Oostenrijk noemt de aangifte 'zonde van de schaarse tijd' die het OM heeft. 'Maar ergens hoop ik dat zij hier toch in gaan duiken omdat we de zoveelste hetze tegen rubbergranulaat spuugzat zijn. Laat een officier of een rechter zich hier maar eens over uitspreken; dan houdt dit gedoe hopelijk eindelijk eens op. We hebben sinds vorig jaar te maken met een structurele hetze tegen rubberkorrels die keer op keer nergens op blijkt te zijn gebaseerd. Wij betreuren het dat sporters telkens op het verkeerde been worden gezet. Vorig jaar bleek Zembla geen deugdelijk verhaal te hebben en nu zal blijken dat de heer Van Duin geen deugdelijk verhaal heeft.'

EDS-subsidie per 2 januari 2018 weer beschikbaar

De EDS-subsidie kan per 2 januari 2018 weer worden aangevraagd door sportverenigingen. Er is voor 2018 een budget van zes miljoen euro beschikbaar, meldt de KNVB.

De subsidieregeling Energiebesparing en duurzame energie sportaccommodaties (EDS) richt zich op sportverenigingen en sportstichtingen. Met de subsidie kunnen investeringen in energiebesparing en toepassing van duurzame energie worden gedaan bij sportaccommodaties. Er wordt bijvoorbeeld veel geïnvesteerd in ledverlichting en zonnepanelen.

De EDS-regeling werd begin 2016 ingevoerd als vervanger van de ecotaks. De subsidie trok direct veel belangstelling en werd zodoende in 2016 en 2017 overvraagd; in de eerste week van 2017 alleen al werd voor 6,1 miljoen euro aan subsidie aangevraagd. Met de ingang van het nieuwe kalenderjaar komt er nu weer nieuw budget vrij. Sportclubs die subsidie aan willen vragen, zullen er dus snel bij moeten zijn.

Onderzoek naar kunstgras onder Deense voetballers

De Deense spelersvakbond organiseert jaarlijks een verkiezing van het beste voetbalveld van de Deense Super League, vergelijkbaar met de Nederlandse VVCS-veldencompetitie. De laatste vijf seizoenen hebben onder meer FC Midtjylland en FC Kopenhagen de prijs voor het beste veld gewonnen. Dit jaar ging de eerste plaats naar Brøndby IF en zijn hybridegrasmat. Het doel van de prijs is niet alleen om de fieldmanagers te belonen voor hun harde werk, maar ook om de kwaliteit van de velden zo hoog mogelijk te krijgen.

In het verlengde van de veldbeoordelingen heeft de Deense spelersvakbond een onderzoek gedaan naar de houding van leden tegenover spelen op kunstgras in plaats van gewoon gras. Daaruit bleek dat bijna alle spelers (97,2%) van 19-22 jaar gewoon gras verkozen boven kunstgras. Opvallend genoeg waren met name jongeren kritisch, terwijl zij juist vaak hun opleiding genieten op kunstgras.

Stor-it

Het speelseizoen zit er weer op, tijd om te herstellen!

melspring

www.olmix.com/plant-care

KNVB ziet ledenaantal groeien

NOC*NSF heeft de ledencijfers over 2016 van de Nederlandse sportbonden bekendgemaakt. Uit die cijfers blijkt dat de KNVB wederom is gegroeid wat betreft het aantal lidmaatschappen: de bond verwelkomde in 2016 in totaal 4481 extra leden. Dat brengt het totaal aantal KNVB-leden op ruim 1,23 miljoen, waarmee de KNVB ruimschoots de grootste sportbond van Nederland is. Ook de hockeybond (KNHB) zag het ledenaantal stijgen (+ 2064); de bond telt inmiddels ruim 253.000 leden. Minder rooskleurige cijfers waren er voor de KNLTB. Het ledenaantal van de tennisbond neemt al jaren af en die daling zette in 2016 verder door.

De bond verloor vorig jaar ruim 16.000 leden, waardoor er inmiddels nog 582.000 over zijn. Daarmee is tennis qua ledenaantal overigens nog altijd de tweede sport van Nederland. Het aantal sportclubs daalde in 2016 ten opzichte van 2015 met 123 naar 24.546 clubs.

Werkgroep Kunstgras

Alle achttien voetbalclubs uit de Nederlandse Eredivisie zijn akkoord gegaan met het installeren van een Werkgroep Kunstgras. Tijdens een algemene vergadering van de koepelorganisatie van Eredivisieclubs ECV spraken de clubs zich uit voor de plannen van de werkgroep. Namens de zeven 'kunstgrasclubs' in de Eredivisie nemen onder andere de voorzitter van VVV Venlo, Hai Berden, en Heracles Almelo-directeur Rob Toussaint zitting in de werkgroep. De 'natuurgrasclubs' worden vertegenwoordigd door de algemeen directeur van FC Groningen, Hans Nijland, en Vitesse-directeur Joost de Wit. ECV-directeur Jacco Swart, die eerder de plannen voor een werkgroep kenbaar had gemaakt, zal de werkgroep gaan leiden. De werkgroep gaat proberen een voorstel aan te dragen voor een oplossing rond de kunstgrasproblematiek in Nederland. De laatste maanden is het verzet tegen kunstgras verder toegenomen. De projectgroep kijkt daarbij naar de voorwaarden en de termijn om tot een mogelijk verbod op kunstgras op het hoogste niveau te komen.

Swart liet eerder al weten dat het verhaal een behoorlijke financiële component kent. Daarbij zullen de clubs het eens moeten worden over een eventuele compensatieregeling voor de zeven clubs die momenteel op kunstgras voetballen. Swart heeft de NOS laten weten dat de werkgroep in alle afzondering aan het voorstel zal werken en niet wekelijks gaat rapporteren aan de media. Er zal volgens hem nog minder naar buiten komen dan bij de kabinetsformatie.

Stor-it

Reduceert uitspoeling van nutriënten

melspring

www.olmix.com/plant-care

De werkgroep heeft in principe 12 december als streefdatum om met een voorstel te komen tijdens de vergadering betaald voetbal. Het voorstel zal dan ter stemming worden ingebracht bij de 34 profclubs uit het betaald voetbal. Alleen bij een meerderheid van twee derde is het mogelijk om in de licentievoorwaarden op te nemen dat alleen natuurgras of een hybridevariant is toegestaan om op te spelen. De Jupiler League kent momenteel liefst twaalf clubs die op kunstgras spelen.

Nieuwe stadionstoelen ADO en Utrecht

W&H Sports uit Nieuw-Vennep heeft onlangs twee projecten gerealiseerd. Zowel bij ADO Den Haag als bij FC Utrecht werden werkzaamheden uitgevoerd in het stadion. Het bedrijf dat zich bezighoudt met het inrichten van sportaccommodaties, speelpleinen, openbare ruimtes en stadions bracht vorig jaar al in Den Haag de beeltenis van de ooievaar terug in het stadion. Onlangs werd ook een gedeelte van de Lex Schoenmaker Familietribune voorzien van nieuwe stadionstoelen. In opdracht van FC Utrecht leverde W&H Sports 500 nieuwe tribunestoelen voor de Bunnikside-tribune in Stadion Galgenwaard, de thuisbasis van FC Utrecht.

Stor-it

Verbeterd drainage

melspring

www.olmix.com/plant-care

Wijzer Fieldmanager

Intergrass b.v.
Wethouder Kuijersstraat 7
7951 SL Staphorst
T: +31 522 463250
M: +31 652171515
F: +31 522 461055
E: rolfkorterink@intergrass.nl

Lumosa LED
Ekkersrijt 7055
5692 HB Son en Breugel
T: +31499785063
info@lumosa.eu
www.lumosa.eu

OOK HIER ADVERTEREN?

Inclusief
**gratis
GIP profiel!**

ATCO
**ATCO
ONDERDELEN
NODIG?**

MILATI GRASS MACHINES BV
Buitendijk 49 - 3356LX Papendrecht - Nederland
www.milati.nl

TON DE ROOIJ tennis
aanleg • onderhoud • accessoires van tennisbanen

Ton de Rooij Tennis
Think.Feel.Tennis.

Europaweg 1A
2381 GR Zoeterwoude-Dorp
(071) 58 02 491
www.tonderooij.nl
facebook: tonderooijtennis
twitter: thinkfeeltennis

Bouma
Sport & Groen

**Gravel-plus*
Premium**

TENNISbouw
nederland b.v.

Traas en Ova Sport B.V.

Wijnbergen Sportbouw
Aanleg en onderhoud tennisbanen

Tegra Nederland BV
Rob Bolsius
Passestraat 35, 8081 VJ Elburg
T: 0650 - 203 250

Huisman
Sportveldinnovatie BV

Huisman
Sportveldinnovatie BV
Lisse
0252-418141

www.huismansportveldinnovatie.nl

Holland Sport Systems, Sportaccommodatie inrichting

Holland Sport Systems B.V.
Postbus 67 - NL-3958 ZV
AMERONGEN
Bezoekadres: Storkstraat 1c
NL-3905 KX VEENENDAAL
T: +31 343 461 199
www.hollandsportsystems.nl
www.hss-online.nl

HAPPY FEET
SPORTS SYSTEMS
Happy Feet Sportsystem
Burg. Martenssingel 29
2806CL Gouda
Nederland
T: 06 480 633 61
E: henk@happyfeetsports.nl

Nootenboom Sport bv
Aanleg en onderhoud van sportaccommodaties

Nootenboom Sport B.V.
Achterzeedijk 57 unit 7
2992 SB Barendrecht

Bezoekadres:
Achterzeedijk 57 unit 3b
T: 0180-820320

Kieskurk

Kieskurk
Lombardenstraat 22
4611 VZ Bergen op Zoom
06 - 53 150 351
www.kieskurk.nl

D.B.S. reparatie en verkoop
maaitechniek
tuin-, park en
golfbaanmachines

Cannenburgweg 65
1244 RH 's Graveland
035 642 33 58
www.dbsmaaitechniek.nl

KLAAS VAN OMME
berekeningstechniek

Klaas van Ommen
berekeningstechniek
Zuiderzeestraatweg 541
8091CP Wezep
06 - 20456702
www.klaasvanommen.com

AHA de Man

Industrieweg 23
4762 AE Zevenbergen
T: 0168-336 030
www.ahademan.com

**GRANET IMPORT
BENELUX B.V.**

**Granet Import
Benelux B.V.**
Amerikahavenweg 2
1045 AC Amsterdam
The Netherlands
+31 (0)20 33 44 868
info@granet-import.nl

Zonna B.V.
Markt 12, 9411 KP Beilen
T: 0593-582 444
E: info@zonna.nl
www.zonna.nl

MAJOR
www.major-equipment.com

PADEL TOTAAL.nl
Specialist in Padel Courts
Op geprefereerde Krollen-drainbeton opbouw

TENNIS TOTAAL

Verlengde Hoogeveense vaart 58
7864 TC Zwinderen, Nederland
T: 0524 291 222
E: info@tennistotaal.nl
www.allfor.nl/tennis

LMBSPORTS
MINERALS & SPORTS FIELD EQUIPMENT

LMB Sports BV

T +31(0) 475 488 580
M +31(0) 621 603 970
arthur.bink@lmb-sports.com
www.lmb-sports.com

Ramm wint Gouden Klavertje Vier

Ramm BV heeft met de Oeliatec Mollen Artiflex het Gouden Klavertje Vier gewonnen, een prijs voor de meest opvallende innovatie op Groentechniek Holland in Biddinghuizen. Op de tweede plaats eindigde Andreas Stihl NV met de iMow Team-robotmaaiers, een team van robotmaaiers dat grasvelden gelijktijdig en autonoom op professionele wijze kan onderhouden. De derde prijs was voor Frisian Motors met de FM-170 zero turn-maaier, de eerste volledig elektrische zero turn-maaier met twee elektromotoren direct op het maaidek en met onderhoudsvrije AGM-accu's. De Oeliatec werd als winnaar gekozen uit elf nominaties. De vakjury was lovend over de inzending van Ramm BV: 'Dit is het eerste onkruidbestrijdingsvoertuig dat met kokende waterdruppels CO2-neutraal werkt, geluidsarm is en geen

roetuitstoot heeft, doordat de modulerende boiler in staat is om biodiesel op basis van plantaardige oliën te verbranden. Het is een multifunctioneel en duurzaam concept met elektrische aandrijving (ook van de pompen), en met een lange werkduur van acht uur.' De vakjury: 'Elektrisch, duurzaam en een verbetering qua arbeidsomstandigheden, dat zijn de opvallende trends in de innovaties. De genomineerde innovaties zijn heel divers van aard en om uiteenlopende redenen interessant voor professionals werkzaam in de openbare ruimte. De innovaties tonen aan hoe breed het werkteerrein van de groenprofessional is en ook hoe groot de innovatiekracht van deze sector is.' De vakjury bestond uit Hein van Iersel (hoofdredacteur van dit vakblad), Gert Vreemann (Cumela/Grondig), Gertjan Zevenbergen (Agrimedia/Tuin en Park Techniek), Johan Simmelink (Tuin & Landschap) en Rien van der Spek (voorzitter van branchevereniging VHG).

Groene Pluim voor Bras Fijnaart

Op donderdag 14 september jongstleden vierde Bras Fijnaart zijn 60-jarig jubileum. De groenvoorziner kijkt terug op een zeer geslaagde en vooral gezellige dag. Voor de festiviteiten had het bedrijf een van de loodsen omgebouwd tot feesttent, waar vanaf de vroege middag zo'n tweehonderd relaties en vijftig medewerkers werden ontvangen. Een aantal inspirerende sprekers was uitgenodigd, onder wie Egbert Roozen (VHG), Arjan Knottnerus (Fieldturf Benelux) en wethouder Thomas Zwiers van de gemeente Moerdijk. Tijdens het symposium mocht Bras Fijnaart de Groene Pluim in ontvangst nemen. Deze uitreiking heeft als doel om bedrijven erkenning te geven voor hun inspanningen op het gebied van duurzaam ondernemen. De accreditatiecommissie liet weten dat Bras Fijnaart een koploper is binnen de groenbranche, omdat het bedrijf vooroploopt bij zowel arbeidsparticipatie als energiebesparing en -transitie. Het bedrijf laat weten zich actief in te zetten om werklozen op te leiden en te behouden voor het werk in de groene ruimte. Ook zorgen 124 zonnepanelen naar eigen

zeggen voor een duurzame energievoorziening en heeft het bedrijf plannen om aan de biobased industrie te leveren.

Veldverwarming voor Atletico Madrid

VB Projects heeft de installatie van de veldverwarming in het nieuwe stadion van Atletico Madrid opgeleverd. Door de schaduwwerking van het dak van het stadion is de warmtebehoefte van het veld niet overal hetzelfde. Daarom is een systeem aangelegd dat hier rekening mee houdt. Het systeem herkent warmtebehoefte en kan op basis van die informatie de veldverwarming in delen in- en uitschakelen. Zo blijft de temperatuurverdeling in het speelveld gelijk, met als resultaat een optimale groeitemperatuur voor de wortels van het gras. In het veld is 33 kilometer aan verwarmingsslangen geïnstalleerd, in de lengterichting van het veld. Deze slangen zijn aangesloten op een leidingensysteem dat de warmte over drie secties in het veld verdeelt. De hoofdleidingen lopen door naar de technische ruimte van het stadion, waar VB

NIEUWS

Projects eerdaags de pompgroepen zal installeren. Het systeem zal worden aangestuurd door een autonoom werkend regelsysteem van VB Projects. Op verzoek van het stadion kan deze regeling geheel of gedeeltelijk worden overgenomen.

GRAS GROEN
ADVIES RECREATIE
SPORT

ONDERHOUDS CONTRACTEN OPSTELLEN?

WIJ REGISSEREN
UW SPORT
ACCOMMODATIE
IN TOP CONDITIE

GRAS ADVIES IS
ONDERDEEL VAN **dag.nl**
duurzaam

074 2020 258
www.grasadvis.nl

smits
LEADING WATER SOLUTIONS
50 JAAR

www.smitsveldhoven.nl

ADVERTORIAL

Fieldrain, bij sommigen wellicht bekend als 'drainbeton', biedt een duurzame en financieel aantrekkelijke oplossing voor nieuwbouw en reconstructie van bestaande, slecht waterafvoerende hockey- en tennisconstructies.

'Elke week werd de ondergrond positiever gewaardeerd'

Nieuwe funding voor zeven velden Tennisclub Honselersdijk

Het product wordt geproduceerd en aangebracht door Fieldrain bv, begin 2016 opgericht en voortgekomen uit Van Hinthem Infra & Sport. Fieldrain bestaat uit een cementgemodificeerde gebonden granulaatfunderingsconstructie en kent twee varianten: Fieldrain G/F (grof/fijn) en Fieldrain LR (lava-rubber). Fieldrain G/F fungeert als vervanger van lava-asfaltfunderingen, maar kan tevens een oplossing bieden bij waterproblemen op bestaande velden. Naast een hoge verticale waterafvoercapaciteit heeft het product waterafvoer in horizontale richting. Een Fieldrain-constructie met afvoerkanalen kan aangebracht worden op een bestaande lava-asfaltconstructie en/of granulaat/ zandconstructie.

'Door hardheid van de ondergrond ontstaat een beter kaatsgedrag van de bal'

Tennisclub Honselersdijk

Die waterdoorlatendheid is een van de redenen dat Tennisclub Honselersdijk dit jaar koos voor het aanleggen van een Fieldrain-ondergrond onder de smashcourt-tennisvelden. De vervanging van de zeven banen vond plaats in een periode van ruim tien weken, waarbij tijdens de eerste weken Fieldrain werd aangelegd. Voorzitter Hans van der

Knaap vertelt hierover: 'Reden voor de keuze voor Fieldrain was met name de waterdoorlatendheid, maar ook de hardheid van de ondergrond, waardoor een beter kaatsgedrag van de bal ontstaat. Omdat TC Honselersdijk in een woonwijk ligt, is getracht de overlast voor de omwonenden minimaal te houden. Daarom werd de mortel vlak naast het terrein klaargemaakt.'

Door de extreem wisselende weersomstandigheden kostte het aanbrengen van de Fieldrain meer tijd dan gepland, vertelt Van der Knaap. 'Een bijkomend voordeel was wel dat de waterdoorlatendheid goed getest werd en goed bevonden werd, wat ons enthousiasme over de keuze sterk vergrootte. Nadat de mat was aangelegd, bleken er toch wat veel losse steentjes te zijn. Dat gaf niet direct problemen, maar was, zeker optisch, niet mooi. In overleg met de aannemer zijn hiervoor diverse adequate oplossingen aangedragen en uitgevoerd. Dit gaf zo'n grote verbetering, dat we het eerste toernooi - tot grote tevredenheid - op de volledig gerenoveerde velden konden laten plaatsvinden en dat de velden ook bij onze meest kritische leden de test konden doorstaan. Ook hierna bleek dat de ondergrond per week nog positiever werd gewaardeerd, vooral na een paar stevige regenbuien, die zorgden voor een vastere mat.' Alle zeven banen voldoen qua vlakheid en doorlatendheid volledig aan de wensen van de club, vertelt Van der Knaap. 'We hebben inmiddels ook een ballonhal over drie van onze velden opgetrokken, en we krijgen met regelmaat complimenten van de

Fieldrain G/F kan tevens een oplossing bieden bij waterproblemen op bestaande velden

leden voor onze keuze - met dank aan de aannemer, Wijnbergen Sportbouw, en Fieldrain. Beiden waren dan ook bij de feestelijke opening aanwezig. Wij kunnen met de Fieldrain-ondergrond weer vele jaren vooruit.'

Duurzaamheid

Fieldrain is een duurzaam product. Dat komt doordat een laagdikte van 60 millimeter voldoende is, zodat er minder materiaal wordt gebruikt. De fabrikant stelt dat het product een langere levensduur heeft dan traditionele funderingen. Fieldrain is goedgekeurd en gecertificeerd door KIWA, ISA-sport, NOC*NSF en de hockeybond.

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7051

2 min. leestijd

INTERVIEW

Was vroeger alles beter?

Peter Verhoeven (SGS Intron) over ontwikkelingen in keuringsland

Was vroeger alles beter, vraagt Peter Verhoeven zich hardop af. Als technisch manager certificatie bij keuringsinstantie SGS Intron zit hij bovenop de inspecties en controles en heeft zo een goed beeld van de ontwikkelingen. Aan Fieldmanager vertelt hij wat hem opvalt.

Wat signaleer je in de markt?

'De renovatiemarkt is meer dan ooit op gang gekomen. Per jaar groeit het aantal accommodaties dat gerenoveerd wordt. Opvallend is dat in veel gevallen een vooronderzoek wordt gevraagd om te weten te komen wat er onder de top laag ligt. Groot is de verbazing als de zaken regelmatig niet overeen blijken te komen met de normen van NOC*NSF.

Hoe kan dat, die velden zijn toch ooit gekeurd?

'Het is in de meeste gevallen niet te wijten aan normwijzigingen. Het kan gaan om een afwijkende samenstelling, maar ook om een laagdikte die niet voldoet. Het is bij vaststellen niet meer te controleren waarom deze laagdikte niet overeenkomt.

Kun je een voorbeeld noemen?

'Wat mij het meest schokte was de conditie van het asfalt na het verwijderen van de top laag van een atletiekbaan. De gemeente werd hierdoor met veel meer kosten geconfronteerd dan waarmee rekening was gehouden. De desbetreffende gemeente beroept zich nu op het gegeven dat er

'Het keuren van een door jezelf op de markt gebracht bestek ervaar ik als een slager die zijn eigen vlees keurt'

'Het gaat in de meeste gevallen om belastinggeld, ook dat kun je maar één keer uitgeven'

altijd een goedgekeurde baan heeft gelegen.'

Is er een manier om dit te ondervangen?

'We zullen het vooronderzoek moeten aanpassen aan de ervaringen die we in de praktijk opdoen en intensiever moeten kijken naar de bestaande accommodaties. Het blijkt noodzakelijk te zijn de samenstelling van de onderbouw te analyseren, om voorafgaand aan de renovatie een zo goed mogelijk beeld te krijgen.'

Waarom is dat zo belangrijk?

'Inspecties die worden uitgevoerd dienen een waarborg te zijn voor de kwaliteit; de eigenaar van de sportaccommodatie moet kunnen vertrouwen op de duurzaamheid en gebruiksvriendelijkheid van zijn sportaccommodatie. Daarnaast kan er dan een redelijke afschrijftermijn worden aangehouden. Dit laatste is een maatschappelijk belang; het gaat immers in de meeste gevallen om belastinggeld, en ook dat kun je maar één keer uitgeven.'

Is de ene keuring dan niet de andere?

'Op de keuringsmarkt van sportaccommodaties is veel concurrentie. Concurrentie op zich is een

goede zaak, dat houdt de keuringsinstelling scherp. Waar ik me zorgen over maak bij teveel toetreders is verlies van kwaliteit. Waar ik me ook zorgen over maak is als partijen zouden gaan keuren die ook elders in het project een betrokkenheid zouden hebben, dit ondermijnt de onafhankelijkheid. Dan krijg je de situatie dat de slager zijn eigen vlees keurt. Hiermee zijn de gebruikers niet gediend en de competities zullen er hinder van ondervinden.'

'Het valt me ook op dat keuringen worden aangeboden als lumpsum: een vastgestelde prijs voor een gespecificeerd totaalpakket. Hier kan een serieus probleem ontstaan in de kwaliteitsbeleving van de keuring. Indien herinspecties noodzakelijk zijn, worden de kosten daarvan dan dus niet doorberekend. Het is echter wel de bedoeling dat deze herinspecties worden uitgevoerd, zelfs als er 2 of 3 noodzakelijk blijken te zijn.'

'Een inspecteur inspecteert en beoordeelt aan de hand van vastgestelde normen. Wat mij betreft wordt een vloer goedgekeurd of afgekeurd; dit laatste is noodzakelijk om verrassingen zoals hierboven genoemd in de toekomst te voorkomen.'

En de conclusie?

Was vroeger alles beter? Nee, vroeger was alles anders.

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7052

KRIJG TOT

1100€
CASHBACK

Ik vraag het nu via
www.belrobotics.com/acties

*Actie geldig in België en het Luxemburg vanaf 13/02/17 tot 31/03/17.
De cashback bedragen verschillen van model tot model.

MEMBER OF **YAMABIKO**

SPORTVELDONDERHOUD

**SPECIALIST IN AANLEG & ONDERHOUD
VAN KUNST- EN NATUURGRAS**

Aanleg
Dagelijks onderhoud
Groot onderhoud
Bemesting
Berekening
Persoonlijk advies

Oudendijk 94

4285 WL Woudrichem

www.hsmsport.nl

info@hsmsport.nl

Juist in de stedelijke omgeving is de positieve impact van gras op onze leefomgeving en ons welzijn het allergrootst. Dat is de belangrijkste conclusie uit het onderzoek van advies- en ingenieursbureau Sweco Nederland naar de meerwaarde van (natuur)grasvelden voor de leefbare stad. Daarom zou speciaal in de steden goed moeten worden nagedacht over de vraag of de grotere bedrijfszekerheid van kunstgras wel opweegt tegen die belangrijke voordelen van natuurgras als het gaat om klimaatadaptatie, biodiversiteit, duurzaamheid en gezondheid.

Auteur: Karen Huijsmans, Sweco Nederland BV, namens Plantum

Stedelijke omgeving gebaat bij gras

Sinds de millenniumwisseling zijn er in Nederland alleen al voor voetbal tegen de 2.000 kunstgraswedstrijdelden aangelegd, waarmee zo'n 1.350 ha natuurgras is vervangen door kunstgras. Het is onmiskenbaar dat de bedrijfszekerheid van kunstgras groter is dan die van natuurgrasvelden, maar door slechts te focussen op de behoefte aan meer kunstgras zijn de positieve eigenschappen van natuurgrasvelden voor de omgeving buiten beeld geraakt.

Aanwijsbare oorzaken

In Nederland zijn met name in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw op basis van cultuurtechnische uitgangspunten op relatief goedkope wijze duizenden natuurgrassportvelden gerealiseerd. Door het grote aantal velden werken verenigingen het wedstrijdprogramma op de zaterdag en zondag in een relatief kort tijdsbestek af. Echter, door aanwijsbare oorzaken als bezuinigingen op het onderhoud, het ontbreken van minimumeisen en normen en van de bereidheid om voldoende financiële middelen vrij te maken voor de aanleg of renovatie, laat de kwaliteit van natuurgrasvelden soms te wensen over; een situatie die de aanleg van meer kunstgrasvelden in de hand heeft gewerkt, eerst vooral voor hockey, later ook voor voetbal. De meeste zijn aangelegd in de Randstad en in meer stedelijke regio's.

Meer uren, lage kosten

Met de opgang van kunstgras is de vooruitgang in natuurgras helaas uit het oog verloren. Wist u bij

voorbeeld dat de bespelings tolerantie van natuurgras de afgelopen jaren met 20% is toegenomen? Tegenwoordig is een speelduur van 400 uur per jaar voor natuurgrasvelden zonder meer haalbaar, terwijl voor traditioneel aangelegde velden nog altijd wordt gerekend met 250 speeluren per jaar, een norm uit de jaren zeventig. Daarbij zijn de kosten voor de exploitatie van natuurgrasvelden relatief laag, zodat zeker bij kleinere verenigingen de huurprijzen binnen de perken gehouden kunnen worden. Op deze wijze blijft buitensport ook in de toekomst voor iedere bevolkingsgroep betaalbaar.

Positief voor omgeving en welzijn

Het is jammer dat de positieve eigenschappen die natuurgrasvelden op hun omgeving hebben wat op de achtergrond zijn geraakt, want juist deze eigenschappen zijn vandaag de dag van belangrijke toegevoegde waarde. Zo dragen natuurgrasvelden op verschillende manieren bij aan klimaatadaptatie. Regenwater wordt geborgen in de bodem onder natuurgrasvelden en vertraagd afgevoerd naar oppervlaktewater, waardoor het risico op overstroming en riooloverstort wordt verkleind. Ook dempen natuurgrasvelden het hitte-eilandeffect en leggen ze CO₂ vast. Natuurgrasvelden versterken ook de biodiversiteit en de groen-blauwe structuur in de stedelijke omgeving en zijn volledig recyclebaar bij ontmanteling. Verspreiding van microplastics naar de omgeving vindt bij natuurgrasvelden niet plaats.

De positieve beleving van natuurgrasvelden herkent iedereen. Dat natuurgrasvelden een aan-

zienlijk positief effect hebben op het welzijn van mensen is misschien niet bij iedereen bekend. Sportcomplexen waarin groen een belangrijke rol speelt, kunnen bijdragen aan natuurbewustzijn en -onderwijs. Ook vangen natuurgrasvelden fijnstof af en dempen ze het hitte-eilandeffect, waardoor gezondheidsklachten worden voorkomen.

Impact voor stad het grootst

De zaken waarop natuurgras een positief effect heeft, spelen het sterkst in de stedelijke omgeving, precies daar waar de meeste kunstgrasvelden zijn aangelegd. Daarom zou speciaal in de steden goed moeten worden nagedacht over de vraag of de grotere bedrijfszekerheid van kunstgras wel opweegt tegen alle voordelen die natuurgras heeft. Natuurgras levert een aantoonbare meerwaarde aan de beleving van de omgeving, ook buiten de tijd dat het veld wordt gespeeld, wat uiteindelijk het grootste deel van de tijd is. Dit in tegenstelling tot kunstgrasvelden, die alleen waarde voor de maatschappij hebben gedurende de tijd dat ze worden gespeeld.

Het onderzoek naar de meerwaarde van natuurgrasvelden voor de leefbare stad is recentelijk uitgevoerd op initiatief van de Branchevereniging Sport en Cultuurtechniek en Plantum, de brancheorganisatie van graszaadbedrijven.

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7054

KG Reiniger is het product voor milieuvriendelijk en duurzaam terreinbeheer

100% biologisch product op basis van enzymen voor het reinigen van kunstgras etc.

- KG Reiniger voor het bestrijden van algen en atmosferische vervuiling.
- KG Reiniger zorgt er voor dat de velden er weer zo goed als nieuw uitzien.
- KG Reiniger bevordert de waterdoorlaatbaarheid.
- KG Reiniger optimaliseert de speleeigenschappen.
- KG Reiniger kan toegepast worden op alle soorten kunstgras, gravel tennisbanen, atletiekbanen etc.
- KG Reiniger kan opgebracht worden d.m.v. doseerpomp, spuitmachine etc.
- KG Reiniger voor preventief onderhoud door wekelijks gebruik via doseerpomp.

kgreiniger.nl

Vlotlaan 186, 2681 TV Monster, T (0174) 670230
info@kgreiniger.nl, www.kgreiniger.nl

Kunstgrasveld beschadigd of aan vervanging toe?

Specialist in:

- Repareren (brand)schade
- Vervangen doelgebieden
- Verwijderen kunstgras toplaag
- Scheiden kunstgras/infill

Bel
(0320)
214145

KSP

www.ksp-kunstgras.nl

HOFMEIJER

CIVIEL- EN CULTUURTECHNIEK B.V.

+1.0575.50.22.77 | WWW.HOFMEIJERVOORST.NL

Natuurlijk Geweven Hybride Gras *Xtreme Grass*

Volledig
recyclebaar

Eenvoudige
installatie

Betere stabiliteit
en grip

Optimale wortel
ontwikkeling

Duurzaam en
meer speeluren

Uniformiteit
en vlakheid

Eenvoudig te
herstellen

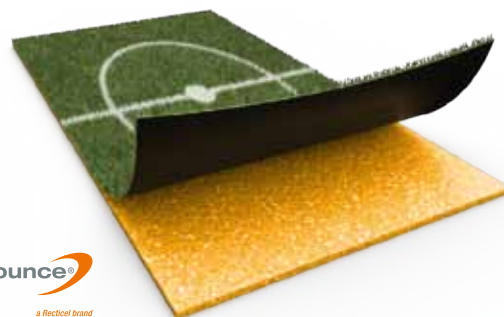

Normaal
onderhoud

RECTICEL
The passion for comfort

PROTECTING

re-bounce
a Recticel brand

re-bounce® shockpads voor de beste sportprestaties, comfort en veiligheid

re-bounce® shockpads zijn speciaal ontwikkeld voor verschillende soorten sportvelden. Ze zijn eenvoudig te installeren en hebben een levensduur van meerdere kunstgrasmatten. Onze shockpads zorgen voor een uniforme sportbeleving over het volledige veld, efficiënte warmtegeleiding in geval van veldverwarming, koeling in warme klimaten en optimale waterdoorlaatbaarheid.

Een perfecte combinatie van prestatie en duurzaamheid.

OUTDOOR - Indoor - Equipment

Recticel Flexible Foams
info@re-bounce.com - www.re-bounce.com

Afgelopen zomer hebben wij tijdens het EK vrouwenvoetbal 2017 kunnen genieten van een knap staaltje voetbal. De finale tussen de Nederlandse en Deense dames werd gespeeld in de Grolsch Veste van FC Twente. Fieldmanager Henry de Weert zorgt er al jaren voor een fantastisch veld. Na het afsluiten van het eredivisie seizoen had hij slechts kort de tijd om het veld klaar te krijgen voor het EK voetbaltoernooi. De Weert zette er de VGR TopChanger voor in.

Een finalewaardige grasmatt in de Grolsch Veste

VGR TopChanger succesvol ingezet bij EK vrouwenvoetbal

Henry de Weert had na afloop van het eredivisie seizoen een kleine zes weken de tijd om zijn veld klaar te maken voor de halve finale en finale van het EK vrouwen 2017. Wat moest er gebeuren? De Weert: 'Ik wilde de stabiliteit van het veld behouden en de toplaag verschraken. In het verleden heeft VGR het veld in de Grolsch Veste ook al eens behandeld met de VGR TopChanger. Dat is destijds uitstekend bevallen; een goede reden om nu weer gebruik te maken van de VGR TopChanger.'

In balans

De Weert heeft het veld eerst geverticutteerd. VGR Dienstverlening behandelde het veld vervolgens met de VGR TopChanger. Het veld werd met de VGR TopChanger belucht door om de 7 centimeter zandpilaren te 'schieten' van zo'n 15 centimeter diep. Bij beluchten kan de bodem de opgestapelde kooldioxide afbreken en bovendien wordt de water- en zuurstoftoevoer naar de wortels bevorderd. De bodem wordt tevens verschrakt door het inbrengen van de zandpilaren; er komen minder voedingsstoffen in de bodem. Het bodemleven kan zich hierdoor ontwikkelen en de subtiele balans tussen de voedingsstoffen in de bodem wordt hersteld. Bestaande en nieuwe grassoorten krijgen de kans zich te ontwikkelen.

Stevige, dichte grasmatt

Direct na het 'topchangen' werd het veld geborsteld om het overtollige zand gelijkmatig te verde-

len. De dag erna kon De Weert al doorzaaien. De Weert heeft het veld eerst doorgezaaid met veldbeemd; net voor het kiemen van het veldbeemd zaaide hij nogmaals door met Engels raaigras. De Weert: 'Deze combinatie zorgt voor een donkergroene en stevige dichte grasmatt.' Na het doorzaaien heeft hij het veld bezand en bemest.

De Weert: 'Het veld moet natuurlijk perfect zijn. Het ging immers om de halve finale en de finale van het EK vrouwen; dan moet de grasmatt finalewaardig zijn. De grasmatt is voor en tijdens het toernooi diverse keren beoordeeld door onder andere de UEFA en ProGrass. Iedereen was zeer te spreken over de kwaliteit. Ik beaam dat meteen; de grasmatt was na twee weken al bespeelbaar én het veld is stabiel gebleven.'

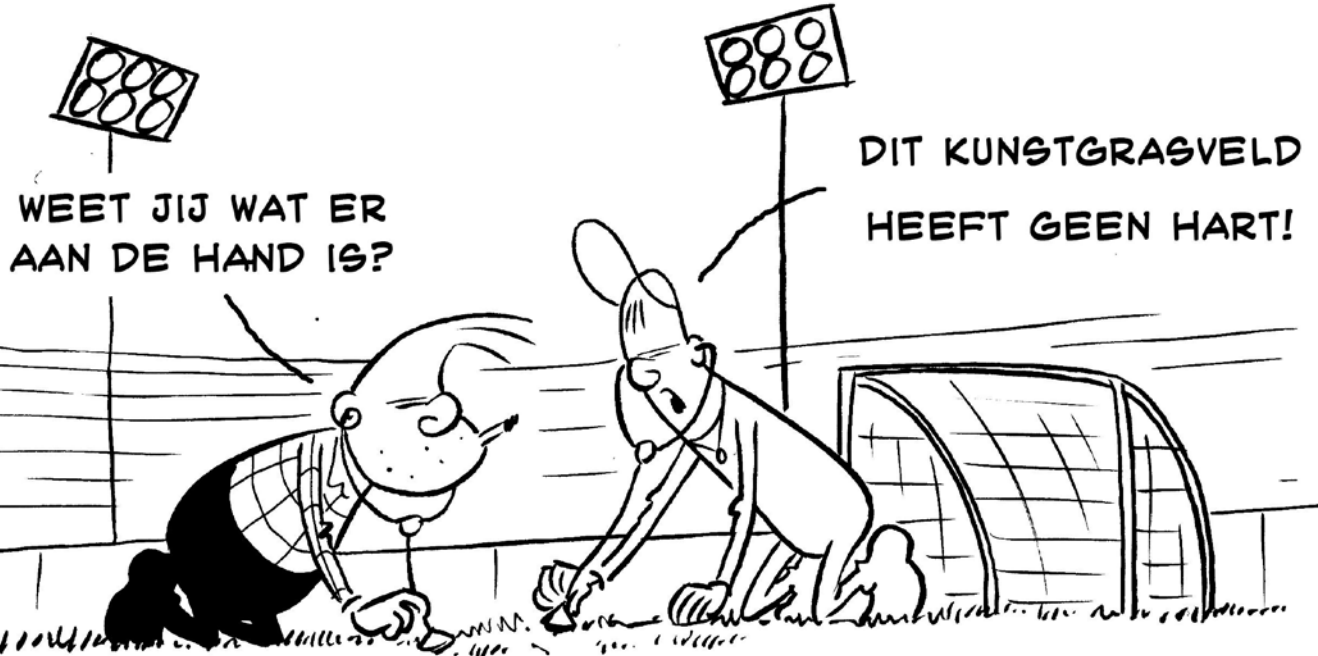
Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7086

Bart en Boris

FIELDOKTERS COME TO RESCUE

Terug van weggeweest: de fielddokter

Eerstelijnszorg op het gebied van grasveldkunde

Het was een rubriek die een decennium geleden menig fieldmanager uit de brand geholpen heeft: de fielddokter. Zijn specialiteit: adviezen op maat, om de praktisch ingestelde vakman te hulp te schieten in tijden van vliegende graspollen en kale grasvelden. Na jaren van stilte keert de rubriek nu op veler verzoek terug in vakblad Fieldmanager.

Auteur: Nino Stuivenberg

De fielddokter kan gerust een fenomeen genoemd worden. In de beginjaren van dit vakblad maakte de fielddokter furore. We schrijven dan over de tijden dat Nederland driehonderd kunstgrasvelden had en kale velden eerder regel dan uitzondering waren. Hoe anders is dat tien jaar later. Nederland telt inmiddels een slordige tweeduizend kunstgrasvelden en discussies over kunstgras en natuurgras zijn aan de orde van de dag. Voor dit vakblad aanleiding om terug te keren naar de basis: het

onderhouden van sportvelden. En daar komt de fielddokter om de hoek kijken.

Grasmedische specialisten

Het idee van de fielddokter is simpel: is er iets aan de hand met je veld, vraag het dan aan ons! Natuurlijk weten wij ook niet alles. U kunt ons het best zien als een eerstelijnskliniek op het gebied van sportveldkunde. Een kliniek waar alle kennis in huis is om uw problemen op te lossen. Hebben

wij het antwoord niet, dan hebben wij 140 grasmedische specialisten voor u klaarstaan die u verder kunnen helpen. Waar kan de fielddokter dan precies mee helpen? Daar geldt maar één antwoord: waarmee niet? De fielddokter is van alle markten thuis.

Blijft er ondanks drainage nog water op het veld staan, is uw trainingsveld te nat of watert uw kunstgrasveld niet af? De fielddokter heeft de

3 min. leestijd

FIELDMANAGER OF THE YEAR

Vakblad Fieldmanager is dit jaar op beide dagen van de Nationale Voetbal Vakbeurs aanwezig met een eigen stand (147A). Naast het geven van advies en de aanwezigheid van een voorraad vakbladen verzorgt dit vakblad ook een deel van het avondprogramma. Aan het eind van de middag, omstreeks 16:30 uur, begint het programma rond de Fieldmanager of the Year-verkiezing. De avond wordt geopend door dagvoorzitter Ben Moonen, directeur van de BSNC. Verder is AD-columnist Sjoerd Mossou aanwezig om zijn visie te geven op de huidige discussie over kunstgras en natuurgras. Dit jaar behoren Henri ter Braak, Nico van Eerden, Jan Gijzen en Marc Grooteman tot de kanshebbers. Elders in dit vakblad is een uitgebreid interview te vinden met elk van de genomineerden.

De fielddokter schiet te hulp in tijden van vliegende graspollen en kale grasvelden

oplossing. Heeft u slimme trucs nodig om het doelgebied op peil te houden? Vraag het de fielddokter. Ook andere problemen kunnen aangekaart worden, zoals het vinden van vrijwilligers om velden te laten maaien. Of vraagt u zich af of uw veld gemaaid kan worden door schapen? Enfin, de boodschap mag duidelijk zijn. De fielddokter is er voor alle soorten problemen en schiet u graag te hulp. We hebben er immers allemaal baat bij dat de Nederlandse voetbalvelden er strak bij liggen. Grasvelden zijn steeds meer terrein aan het inleveren; laten wij er dan op zijn minst voor zorgen dat de grasvelden die we nog hebben ook goed onderhouden worden.

Nationale Voetbal Vakbeurs

Naast het feit dat de fielddokter zijn rentree zal maken in dit vakblad, zal hij ook in de praktijk te vinden zijn. De fielddokter is namelijk in levenden lijve aanwezig op de Nationale Voetbal Vakbeurs,

die op woensdag 15 en donderdag 16 november plaatsvindt in de Evenementenhal Gorinchem. De fielddokter is daar te vinden op stand 147A. Kijk uit naar onze witte doktersjassen en onze grasstethoscopen; dan weet u waar u in tijden van nood terecht kunt. Een groot aantal van onze partners is ook op de beurs aanwezig, dus een doorverwijzing naar de juiste persoon is snel gegeven.

De fielddokter is natuurlijk een ludiek idee, maar wel één waar in de praktijk enorm veel behoefte aan is. Wie dagelijks op velden aan het werk is, loopt immers tegen tal van uiteenlopende problemen aan, maar hoe los je die dan op? Voor die problemen wil dit vakblad een uitkomst bieden. We beschikken immers over ruim 140 partners die op allerlei gebieden expertise hebben. Waarom zouden wij die niet verzamelen om u wat meer op weg te helpen? Terug dus naar de basis waar het in 2005 allemaal begonnen is: grasveldkunde, veldonderhoud en advies waar men in de praktijk mee verder kan.

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7092

WATEROVERLAST

Deze vraag, die wij recent aantreffen in de mailbox van Fieldmanager, zal als eerste behandeld worden:

'Beste redactie,

Ik ben vrijwilliger op een voetbalclub in Utrecht en heb een vraag. Wij kampen vooral in de herfst en winter met wateroverlast. Ik heb dat met mijn aannemer besproken, maar hij zegt dat er niets aan de hand is. Ik moet er maar mee leren leven. Dat is lastig, omdat er veel geklaagd wordt en geroepen om een tweede kunstgrasveld. Ik heb een kleiachtig veld dat ongeveer zeven jaar geleden is gerenoveerd. Toen is ook de drainage aangepast. Die ligt 40 centimeter diep, terwijl het grondwater meestal op 50 cm ligt. Wat adviseert u ons?'

‘Wij verkopen geen led, wij verkopen licht’

Oostendorp Nederland onderscheidt zich met procesgerichte ledinstallatie

De voordelen van ledverlichting zullen bij de meeste tenniscclubs inmiddels bekend zijn. Minder energieverbruik, een lagere energierekening en lampen die jarenlang meegaan behoren tot het standaard verkooppraatje van menig leverancier. Er is echter meer nodig om je te onderscheiden op de markt voor sportveldverlichting. Oostendorp Nederland kiest daarom voor een andere aanpak: het bedrijf garandeert maatwerk in de voorbereiding en verzorgt service tot na de installatie.

Auteur: Nino Stuivenberg

Kenmerkend voor de markt van tennisbaanverlichting is het feit dat er nauwelijks nog volledig nieuwe verlichting wordt geplaatst. Het merendeel van de werkzaamheden bestaat uit vervanging van

(conventionele) verlichting. Dat beaamt ook Justin Ziyany, manager data bij Oostendorp Nederland. Hij schat dat de werkzaamheden bij Oostendorp voor negentig procent uit vervanging bestaan. Dat

brengt met zich mee dat er rond de tennisbaan reeds verlichting geplaatst is en dat er met die situatie rekening gehouden dient te worden. Juist op dat vlak wil Oostendorp zich onderscheiden.

5 min. leestijd

SPECIAL: TENNIS

Verkeerde verwachtingen

'Bij de aanleg van nieuwe installaties kun je met alle aspecten rekening houden', aldus Ziyany. 'Bij bestaande verlichting moet je echter uitgaan van het materiaal dat al aanwezig is. Waar staan de masten, hoe liggen de kabels en over welke verlichting beschikt de club momenteel? Allemaal factoren die meespelen.' Het is aan de installateur om daar vervolgens rekening mee te houden. Oostendorp heeft daar een eigen manier voor, legt Ziyany uit. 'Wij hebben een eigen proces bij installatie. Ik zeg altijd: wij verkopen geen led, wij verkopen licht. Onze eerste stap is de inventarisatie. Als tennisvereniging wil je minimaal dezelfde verlichting als voorheen. Dat is niet vanzelfsprekend. Er worden door verkopers nog te vaak verkeerde verwachtingen geschapen, zeker als het om energiebesparing gaat.'

Daarom wordt er bij verenigingen, als onderdeel van de prijsopgave, aan de hand van verschillende factoren een inschatting gemaakt van het lichtniveau. Mocht dat niet mogelijk zijn, dan kan er altijd nog een nulmeting verricht worden. De resultaten hiervan dienen vervolgens als leidraad voor de rest van de vervanging, aldus Ziyany. 'Op basis van de inventarisatie maken we een lichtplan. Daaruit komen nieuwe waarden en daarbij bieden we producten aan. In het lichtplan proberen we waar mogelijk rekening te houden met energiebesparing. Het blijft belangrijk om dan géén verkeerde verwachtingen te scheppen. Je hoort weleens verkooppraatjes over zeventig procent besparing met led. In veel gevallen zou je dan echter niet eens aan de normen van KNLTB voldoen. Dat soort situaties proberen wij van meet af aan te voorkomen.'

Klimmen

Als de armaturen eenmaal gekozen zijn, wordt het tijd voor de installatie. Kenmerkend voor de werkwijze van Oostendorp is dat er bij de installatie zonder hoogwerkers wordt gewerkt; al het werk wordt klimmend verricht. Ziyany: 'Op een sportpark zijn de paden tussen de banen vaak smal. Bovendien wil je geen afdruk van hoogwerkers op de banen. Daarom doen wij al het werk klimmend met een speciaal hijsstelsel. De *driver* wordt door ons onderin de mast geïnstalleerd. Bij storing is deze dan ook eenvoudig bereikbaar. Je ziet vaak dat *drivers* boven in de mast worden geplaatst, maar dan heb je bij storing een probleem. Bovendien heb je dan alsnog een hoogwerker nodig wanneer de reparateur niet klimt.'

Na de installatie worden de luxwaarden gecontroleerd aan de hand van een lichtmeting en getoetst aan het lichtplan. Op deze manier wordt gecontroleerd of er wel geïnstalleerd is wat er beloofd is. Er zijn bedrijven die deze controle niet uitvoeren, en daarmee niet controleren of de vereniging krijgt wat hen is beloofd. Ten slotte rest 'alleen' nog het onderhoud. Clubs kunnen bij een offerte van Oostendorp een keuze maken. Enerzijds is er de optie om alleen de verlichting te laten installeren; hierop wordt vervolgens drie jaar all-in garantie gegeven. Anderzijds is er de optie om een extra onderhoudscontract te tekenen. Oostendorp neemt dan het onderhoud op zich en voert jaarlijks een inspectie uit. Bij het tekenen van zo'n contract krijgt de club een garantie van tien jaar op de verlichting. Ziyany: 'Voor ons gevoel heb je na installatie ook nog een stukje verantwoordelijkheid wat betreft service en garantie. De levensduur

Sportsfill Eco⁺: groen licht voor SBR bestekken

Duurzaam rubber infill

- Perfecte sporttechnische eigenschappen
- Voldoet aan de nieuwe norm voor rubber granulaat
- Voorzien van milieukeur
- 100% gerecycled
- 100% terugname garantie
- Verkrijgbaar in zwart, groen en bruin

**Today black, tomorrow
green solutions.**

De RIVM, ECHA* en de FIFA hebben het bevestigd: sporten op kunstgrasvelden is veilig. Om te voldoen aan de maatschappelijke vraag, is er een strengere norm gesteld voor rubber granulaat. Hier moeten alle bestekken aan voldoen. Dat kan met Sportsfill Eco⁺, dé SBR rubber infill. Het perfecte een-tweetje tussen sportieve prestaties en veiligheid & duurzaamheid. De certificaten van ISA sport, LABOSPORT en Milieukeur zijn het bewijs. Aan het eind van de levensduur van uw kunstgrasveld nemen wij Sportsfill Eco⁺ bovendien zonder kosten terug en maken er andere duurzame rubberproducten van. Sportsfill Eco⁺, de duurzame en veilig basis voor sportieve topprestaties. Nu én in de toekomst!

* ECHA: European Chemical Agency

van led wordt vaak overdreven, maar wij durven er onze hand voor in het vuur te steken. Met het juiste onderhoud kan de verlichting vele jaren jaar mee, dus stemmen wij onze garantie daar ook op af door tien jaar garantie te geven.'

Run op subsidie

Een club waar meegepraat kan worden over de werkwijze van Oostendorp Nederland, is het Zuid-Hollandse TC Rijpwetering, gelegen in de gemeente Kaag en Brassem. Dako van der Gaag is bij deze vereniging als bestuurslid verantwoordelijk voor het onderhoud, waar in dit geval ook de inkoop van verlichting onder viel. TC Rijpwetering liet in 2016 de conventionele verlichting vervangen door ledverlichting op het volledige sportpark, dat acht tennisbanen telt. De keuze voor led was een heel bewuste, legt Van der Gaag uit. 'Wij volgen de ontwikkelingen rond led al een jaar of acht; destijds stond het echt nog in de kinderschoenen. Wij waren in die beginfase al enthousiast, maar besloten bewust om te wachten. Je weet dat er vanzelf meerdere spelers op de markt komen en dat de prijs dan zal dalen.'

Toen twee jaar geleden de ecotaks werd afgeschaft en de EDS (subsidieregeling energiebesparing en duurzame energie sportaccommodaties) werd ingevoerd, besloot de club om over te gaan op ledverlichting. De overstap naar led liet de club overigens niet alleen afhangen van de subsidie, vertelt Van der Gaag. 'De subsidie was van meet

af aan enorm populair. Wij dienden zelf onze aanvraag al op 3 januari in en kregen zo korting op de materialen, maar hadden we die subsidie niet gekregen, dan waren we ook overgegaan tot aanschaf.' Er werden meerdere spelers uitgenodigd om een prijsopgave te maken. Daarin kwamen niet altijd realistische getallen naar voren, erkent Van der Gaag. 'Sommige aanbieders claimden een besparing van zestig procent, maar konden dit vervolgens niet onderbouwen met cijfers. Dan weet je dat het niet realistisch is.'

Van der Gaag vervolgt: 'We hebben een voorselectie gemaakt van zes aanbieders, waarvan er uiteindelijk drie zijn uitgenodigd. Van die drie kwam Oostendorp Nederland als winnaar uit de bus.' Dat er voor Oostendorp werd gekozen, was geen toeval; het bedrijf installeerde eerder al de conventionele verlichting en de onderlinge relatie was goed. Ook het gebruik van Philips-armaturen vond Van der Gaag een pluspunt.

Gelukkige penningmeester

Doordat Oostendorp het onderhoud al deed vóór de overstap naar led, wist het bedrijf precies wat er aan vervangende materialen nodig was. De installatie gebeurde stapsgewijs per tweetal banen en werd in de zomer van 2016 afgerond. De club heeft ook een bijbehorend onderhoudscontract afgesloten. Van der Gaag: 'Het onderhoud bestaat standaard uit een jaarlijkse check. Mochten er een keer problemen zijn, dan komen zij ook controle-

ren. Daarmee is de garantie bovendien verzekerd voor de lange termijn.' TC Rijpwetering beschikt nu ruim een jaar over ledverlichting. De eerste voordelen daarvan zijn inmiddels zichtbaar, aldus Van der Gaag. 'De verlichting brandt even lang als de oude lampen, maar de energierekening is aanmerkelijk lager. Vooral onze penningmeester is daar erg gelukkig mee. Wij tennissen jaarrond, dus ook in de winter, wanneer de lampen langer branden, verwachten we een flinke daling in de kosten.'

Uiteindelijk is het kostenplaatje interessant, maar doorslaggevend blijven de speleigenschappen. Van der Gaag is daar zeer tevreden over, zo geeft hij aan. 'Er zijn veel minder schaduwplekken op de baan en de spelers hebben minder last van verblinding. Met minder materiaal is de lichtopbrengst hoger. De energiebesparing is natuurlijk mooi, maar het oog wil ook wat. Wij zeggen altijd: je speelt hier continu onder daglicht. Dat is bij andere verenigingen weleens anders; daar spelen ze nog net niet in het donker.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7055

PROMAX INFILL

HOOGWAARDIG EN 100% VEILIG INFILL
MATERIAAL VOOR KUNSTGRAS VOETBALVELDEN

100%
PAK'S VRIJ

✓ **100% vrij van PAK's**

✓ **10 jaar Garantie**

✓ **Systeemkeuze:**
FIFA Quality/FIFA Quality Pro

✓ **Voldoet aan veiligheidseisen:**

- EN (Reach)
- GS (Duitsland)
- DIN 18035-7 (Duitsland)
- OFI (Oostenrijk)

DESIGNED BY
extrusionstechnik gmbh

FIELDTURF BENELUX
POSTBUS 491
2800 AL GOUDA
+31 88 28 48 630

 FieldTurf[®]
A Tarkett Sports Company

WWW.FIELDTURFBENELUX.COM

'Winter krijgt geen vat op Tennis Force II ondergrond'

Het beste tennis speel je op gravel, zo luidt de opvatting van vele beoefenaars van deze sport. Helaas heeft gravel een groot nadeel: tijdens de wintermaanden bevriest vaak de ondergrond, waardoor deze bij dooi al gauw in een blubberige toestand verandert. Het gravel wordt hierdoor in één vriesnacht onbespeelbaar. Een nieuwe oplossing dient zich nu aan in de vorm van Tennis Force II: een gravelondergrond die het hele jaar door bespeelbaar blijft.

Auteur: Guus van Rijswijk

Een onderneming die zich met succes toelegt op de productie en aanleg van goede gravelondergronden wordt door menige tennisvereniging met open armen ontvangen. Zo ook LMB Sports BV: een nieuw, innoverend bedrijf dat dankzij moederbedrijf Limburgse Mineraalbrekerij toch kan bogen op meer dan 35 jaar ervaring in de markt. Vorig jaar werd de onderneming opgestart, vertelt Arthur Bink van LMB Sport: 'Als producent van onder andere gravel leveren wij vele grondstoffen voor sportvelden. Dit gebeurt samen met aannemer Wijnbergen Sportbouw, die de aanleg van deze velden verzorgt.' Wijnbergen Sportbouw is een bekende naam bij tennisverenigingen in heel Nederland, aangezien het bedrijf al meer dan 30 jaar de aanleg, renovatie en het onderhoud van vele tennisbanen verzorgt. Lourens Barmentloo van Wijnbergen Sportbouw signaleert dan ook dat gravel, mede door het beleid van de KNLTB op dit punt, de laatste jaren weer aan populariteit wint.

Geen last van opdooi

De grootste zorg bij het spelen van tennis op gravel is echter de winterperiode, wanneer één koude nacht de ondergrond al onbespeelbaar kan maken. De all-weather-graveltennisbaan Tennis Force II is zo samengesteld dat vorst er geen vat op krijgt. Bink legt uit: 'De baan bestaat uit twee gravel-lagen (TF gravel base en TF gravel top), die samen

de Tennis Force II-toplaag vormen. De onderste gravellaag (circa 25-30 mm) wordt onder meer gebonden met polyurethaan en EPDM, zodat deze laag niet kapot kan vriezen en een goede schok-absorptie heeft. De bovenste gravellaag (enkele millimeters dik) is hygroscopisch van aard, zodat hier een goede binding ontstaat. Gewone gravel droogt namelijk vrij snel uit; deze variant houdt water langer vast, vertelt Bink. Omdat de bovenste gravellaag van twee millimeter zo dun is, krijg je geen last van opdooi. Je kunt er in de winter dus op blijven spelen.'

Geen concurrentievervalsing meer

Het gravel van Tennis Force II ligt inmiddels op menige tennisbaan van verenigingen in onder andere Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk. Bij onze oosterburen van tennisclub SW Niederzier in het Duitse Nordrhein-Westfalen werd deze baansoort in 2016 aangelegd. Voorzitter Thomas Jarzinski van de Duitse club is tevreden met de nieuwe ondergrond: 'De conditie van al onze velden is nu hetzelfde. Dat betekent dat er geen concurrentievervalsing meer is, want alle spelers hebben te maken met dezelfde, goed bespeelbare ondergrond en gelijke weersomstandigheden. Daarnaast biedt deze baan snelle en goede drainage. We hebben dus geen last van zachte of sponsachtige plekken tijdens regen of achteraf, na

een wedstrijd. Daarnaast is het gehele onderhoud van het baanoppervlak eenvoudiger, wat de kosten vermindert.'

Tennis ongeacht weersomstandigheden

Nadat de club de leden had uitgelegd dat spelen op gravel met het concept Tennis Force II nagenoeg hetzelfde is als tennis op 'gewoon' gravel, waren er geen bezwaren. Jarzinski: 'Op deze ondergrond komen de ballen direct op je af, voor het gevoel wat sneller dan op een gewone gravelondergrond. Het grootste voordeel voor ons is dat weersomstandigheden als regen of vorst niet meer zo'n probleem vormen. Het was mooi te zien dat hier het hele jaar volop werd gespeeld, terwijl andere verenigingen in het voorjaar nog moesten beginnen met het speelklaar maken van hun banen.'

Wijnbergen Sportbouw
Aanleg en onderhoud tennisbanen

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7056

Voorkom een panna bij padel

Normen voor Padelcourts liggen niet vast

Elders in deze editie leest u hoe de Nederlandse Padelbond (NPB) en de KNLTB elk claimt het recht te hebben de regels voor Padel en Padelcourts te mogen opstellen. Voorlopig is er nog niets besloten. Let dus goed op wanneer u besluit in een Padelcourt te investeren.

Auteur: Guy Oldenkotte

Padel is een sport die het midden houdt tussen tennis en squash. Een padelcourt is groter dan een squashbaan, maar kleiner dan een tennisbaan. Bovendien is het omgeven door wanden die, net als bij squash, mogen worden gebruikt. De sport is razend populair in Spanje, waar het qua aantal actieve spelers zelfs het voetbal verslaat. De afgelopen jaren heeft padel ook in ons land een vlucht genomen. 'Het is een sport die op dit moment vooral door middelgrote verenigingen

en in middelgrote steden wordt opgepikt', zegt Willem Majoor van Padel Totaal, een zusterbedrijf van Tennis Totaal. 'Tennisverenigingen hier zien het als de magische stap om meer leden binnen te krijgen', geeft Bas Zwartendijk van Skypadel toe. Toch gaat het niet vanzelf. Een goede activatie is belangrijk om de toch nog onbekende sport tot een succes te maken, vandaar dat Padel Totaal de clubs voorziet van een activatieplan en gratis clinics. 'Padel is jeugdiger, gemakkelijker en roept een

beachsportachtige sfeer op. Het is iets voor de hele familie', zo motiveert Zwartendijk de toenemende populariteit.

Andere opbouw

Die toenemende populariteit is ook door de markt voor sportvloeren opgepikt. Wie op het internet kijkt, komt fantastische websites met ronkende teksten tegen. Het lijkt erop dat heel bouwende Nederland tegenwoordig padelcourts aanbiedt.

4 min. leestijd

SPECIAL: TENNIS

Die wildgroei aan leveranciers is volgens zowel Bas Zwartendijk van Skypadel als Willem Majoor van Padel Totaal geen gezonde ontwikkeling. 'Een padelcourt heeft een totaal andere onderbouw dan een traditionele tennisbaan. Die laatste wordt vaak opgebouwd op lava. Dat is voor padel juist ongeschikt. Een padelcourt moet aangelegd worden op een gebonden ondergrond, zodat de hele baan vlak ligt en overal dezelfde balstuit heeft. Daarnaast kun je bij kunstgrasrenovatie de onderbouw niet profileren zoals bij tennisbanen. De kleine afmetingen en de kooi rondom het veld maken dat onmogelijk. Belangrijk is dus dat voor een onderbouw wordt gekozen die zich bij meerdere kunstgrasrenovaties goed houdt zonder dat hij moet worden bijgewerkt', zegt Majoor. Juist om die reden, én vanwege het feit dat een padelcourt omgeven is door een grote wand met zware glasplaten, moeten padelcourts op een waterdoorlatende betonnen onderbouw worden aangelegd. En dat slaan de meeste aanbieders gemakshalve over. 'De gewapende ringfundering die wij om het court aanleggen en het waterdoorlatende beton

De ondergrond

Padel kan volgens de Internationale Padelfederatie op verschillende soorten ondergrond worden gespeeld. Waterdoorlatend beton, synthetisch materiaal en kunstgras worden als ondergrond toegestaan. Die ondergrond moet groen, blauw of terracotta zijn. Het hoogteverschil van het oppervlak mag niet meer dan 3 mm op 3 m lengte bedragen; de helling van het veld mag maximaal 1% vanaf het centrum van het veld zijn, wanneer het om een niet-waterdoorlatende ondergrond gaat. Verder dient de verticale balstuit hoger dan 80% te zijn en de wrijvingswaarde $0,4 \leq \mu \leq 0,8$. Volgens de FIP moet het veld een zichtbare vezellengte van 2 tot 3 mm hebben en het instrooizand een korreligheid van 80%. De korrels moeten bol zijn en een slijtvastheid hebben van meer dan 25%.

De norm die NOC*NSF stelt voor de korrelverdeling op tennisbanen (en dus ook padelbanen) is:

> 2,0 mm	0%
> 1,0 mm	maximaal 5%
> 0,500 mm	minimaal 40%
> 0,315 mm	minimaal 85%
> 0,250 mm	minimaal 95%
> 0,125 mm	100%

De kunstgrasmat voor padel wordt extra dicht getuft, om voldoende stabiliteit en balstuit te geven. 'Die mat wordt ingestrooid met zand, omdat je padel eigenlijk op zand speelt. Voor een padelcourt is vijftien kuub zand per vierkante meter nodig', aldus Bas Zwartendijk. Het onderhoud van een padelcourt is niet anders dan van een kunstgrastennisbaan.

De kooi

Belangrijk is dat men kooien beoordeeld op stabiliteit en kwaliteit. Veel kooien die worden aangeboden, worden gebouwd volgens een zogeheten pilaarsysteem, waarbij er slechts één staander wordt gebruikt om het glas of hekwerk aan beide kanten te dragen. Een framesysteem, daarentegen, bestaat uit complete frames met elk hun eigen staanders, die aan elkaar worden gemonteerd. Zo wordt er één stabiel geheel gevormd. Belangrijk is dat er niet geboord wordt in de kooien of met zelftappers gewerkt wordt bij bevestigingen of montage. In dat geval doorboor je de coating en gegalvaniseerde onderlaag, wat onherroepelijk tot roestvorming leidt.

Aquaco B.V. is de one stop shop in watertechniek

Ontwerp • Engineering • Realisatie • Service en onderhoud

www.aquaco.nl

AQUACO
Specialist in H₂O

We love making water work

Perfectie in beregening

VAN OOSTEN
BEREGENINGSSYSTEMEN

➤ Naaldwijkseweg 378 - 's-Gravenzande
☎ 0174-670 230
✉ info@vanoostenberegening.nl
➤ www.vanoostenberegening.nl

*Voor sportaccommodaties,
siertuinen en parken.*

Natuurlijk goed

Ter uitbreiding van ons team zijn we op zoek naar een enthousiaste en gedreven:

ADVISEUR OPENBAAR GROEN (M/V)

De functie:

- Relatiebeheer van bestaande klanten in het openbaar groen;
- (Tijdelijke) ondersteuning van Adviseur Hoveniers & Tuincentra;
- Acquisitie van nieuwe klanten;
- Verkopen van en advies geven over ons totale productenpakket;
- Bestaande marktaandeel vergroten;
- Onze goede naam uitbouwen en de marktpositie bewaken;
- Een goede band opbouwen met onze relaties;
- Meedenken met de klant en optimale oplossingen aanbieden.

Wij bieden:

Een uitdagende functie met veel ruimte voor initiatief in een dynamisch en professioneel bedrijf. Marktconform salaris en secundaire arbeidsvoorwaarden, zoals de mogelijkheid om studiebijeenkomsten bij te wonen en om gewenste certificaten of diploma's te behalen.

Bent u de geschikte kandidaat?

Stuur uw sollicitatie inclusief CV en motivatie naar: hrm@voscapelle.nl of informeer bij Bart van Kollenburg: bkollenburg@voscapelle.nl/ 06-22698609.

Profiel:

Wij zoeken een commerciële professional met:

- MBO niveau, verkregen door groene opleiding (MAS) en/of werkervaring;
- Relevante ervaring in een commerciële verkoop- en/of adviesfunctie;
- Passie voor de professionele groensector en de ondernemers in deze sector;
- Een dienstverlenende en commerciële instelling;
- Grote mate van zelfstandigheid;
- Kennis op gebied van planten, de bodem, bemesting, zaden en aanverwante artikelen zoals gereedschappen en overige tuinmaterialen. Kennis van vijverproducten zoals folie, filters en pompen is een pré;
- Bewijs van Vakbekwaamheid 1 en 2 (spuitlicentie);
- Geldig rijbewijs B;
- Woonachtig in het werkgebied of bereid zich daar te vestigen;
- Uitstekende beheersing van de Nederlandse taal.

www.voscapelle.nl

SPECIAL: TENNIS

voor de rest van het court vereisen vakkennis en vormen een forse investering voor een padelcourt. Daar besparen de bouwers op dit moment op. Een vereniging die door hen een padelcourt laat aanleggen, blijft daardoor uiteindelijk achter met een court dat niet voldoet', aldus Bas Zwartendijk.

Spaanse basis

Zwartendijk merkt op dat er momenteel veel onwetendheid in ons land heerst. 'Veel kennis komt uit Spanje. Daar gooit men dan een Nederlands sausje overheen', zo zegt hij. Het is een uitspraak waarin Willem Majoor zich goed kan vinden. 'Ons klimaat is totaal anders dan dat in Spanje. In Spanje worden padelcourts ingestrooid met een heel fijn zandgranulaat. Dat is naar mijn mening niet geschikt voor typisch Nederlandse hoosbuien.' Majoor kiest daarom bewust voor een kunstgrasmat die getuft is in Noord-Europa en met vezels van fabrikanten uit deze omgeving. 'Zo weet ik zeker dat ik vezels en matten heb die bestand zijn tegen het typisch Nederlandse weer. Deze worden ingestrooid met Nederlandse infill die voldoet aan de tennishormering van NOC*NSF. Die is onlangs nog bijgesteld, om de inklinking van zand te voorkomen.' Majoor heeft zijn systeem inmiddels op de Sportvloerenlijst weten te krijgen. 'Onze complete

padelcourt, inclusief de KroPor-opbouw, heeft die procedure intussen doorlopen en staat nu op de Sportvloerenlijst. KroPor passen wij al ruim 40 jaar toe voor tennisbanen.'

Dat er toekomst zit in padel, staat buiten kijf, net als het feit dat de markt verschillende aanbieders kent voor wie de kwaliteit van het padelcourt het uitgangspunt is. Maar zolang niet duidelijk is welke bond in Nederland leidend is en dus het recht heeft om de regels op te stellen, blijft het oppassen geblazen wanneer men in een padelcourt investeert.

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7057

Problemen in Padelland

Wordt onenigheid kwaliteitsvaststelling de achilleshiel?

Ruim tien jaar na de opening van het eerste padelcourt in Nederland is de sport inmiddels zo groot geworden dat competities kunnen worden opgezet. Onenigheid tussen de KNLTB en de Nederlandse padelbond lijkt echter roet in het eten te gooien. Tennisverenigingen en andere accommodatiebeheerders zijn dus gewaarschuwd, opdat zij niet de grote verliezer worden.

Auteur: Guy Oldenkotte

Padel is een sport die het midden houdt tussen tennis en squash. Een padelcourt is groter dan een squashbaan, maar kleiner dan een tennisbaan. Bovendien is het omgeven door wanden en gaas die mogen worden gebruikt, net als bij squash. De sport is razend populair in Spanje, waar het qua aantal actieve spelers zelfs het tennis verslaat en de tweede meest beoefende sport is na voetbal. De afgelopen jaren heeft padel ook in ons land een

vlucht genomen. Vooral bij de jongere generaties is de sport erg populair. 'Het zijn voornamelijk spelers van tussen de 20 en 30 jaar die competitie spelen, maar het merendeel van de spelers is 30 jaar of ouder', stelt Norberto Nesi, de voorzitter van de Nederlandse Padelbond. Nesi schat dat Nederland eind dit jaar zo'n 10.000 actieve spelers kent. Die kunnen dan terecht op ruim 50 locaties, die in totaal, over meer dan 100 padelcourts beschikken.

Volgens Pieter de Leijer, accountmanager padel bij de KNLTB, is dat nog maar het begin. Hij voorziet dat de sport de komende jaren eindelijk explosief zal gaan groeien. 'Het spelletje bewijst zichzelf. De laatste drie jaar was er jaarlijks al een verdubbeling qua spelers en courts en ik verwacht dat dat alleen maar zal toenemen.'

Wie is de baas?

Goed nieuws dus voor de tennis- en andere sportverenigingen die hun accommodatie een nieuwe impuls willen geven. Maar het rommelt in padelland, waar zowel de KNLTB als de Nederlandse Padelbond (NPB) claimen de cultuurbewaker van de sport te zijn. Beide partijen beschouwen zichzelf als de aangewezen partij om de normen voor padelcourts op te stellen. 'Padel is een onafhankelijke racketsport met een eigen identiteit en cultuur', benadrukt Nesi. 'De Nederlandse Padelbond (NPB) is de enige officiële bond in Nederland die aangesloten is bij de Internationale Padel Federatie (FIP). De FIP is de internationale bond die padel reguleert. Zij stellen de normen en spelregels op voor padel en die zijn al sinds 2012 beschikbaar in het Nederlands', vertelt hij. 'Wij zien het als onze taak om de normen op te stellen en doen dat in het belang van onze clubs, omdat wij, in tegenstelling tot de Nederlandse Padelbond, wel onder de paraplu van NOC*NSF vallen', vindt Pieter de Leijer van de KNLTB. 'In ons land ziet het Nederlands Olympisch Comité, samen met een erkende

5 min. leestijd

sportbond, toe op de kwaliteit van de sportaccommodaties. Uiteindelijk is het ons streven om het kwaliteitszorgsysteem van NOC*NSF te gebruiken. Zo weet een vereniging dat ze waar krijgt voor haar geld als wordt besloten om in een padelcourt te investeren.'

Maar het rommelt in Padelland waar zowel de KNLTB als de Nederlandse Padelbond claimen de cultuurbewaker van de sport te zijn

Het draait om de bodem

Als het gaat om de voorwaarden waaraan een padelcourt moet voldoen, zitten de NPB en de KNLTB aardig op één lijn. Het knelpunt is echter de beoordeling van de kwaliteit. De KNLTB denkt aan eenzelfde aanpak zoals die momenteel geldt voor tennisbanen. Padelcourts zouden daarbij eerst ter keuring aangeboden moeten worden voor plaatsing op de Sportvloerenlijst. Vervolgens zou een onafhankelijk testinstituut moeten vaststellen of er bij de installatie van een padelcourt wordt voldaan aan datgene wat destijds is goedgekeurd

SPECIAL: TENNIS

voor plaatsing op de Sportvloerenlijst. 'Je moet duidelijke accommodatie-eisen hebben. Dat biedt de vereniging meer zekerheid over de kwaliteit, duurzaamheid en daarmee de garantie die ze mag eisen', stelt De Leijer, die wil voorkomen dat zijn leden aan het kortste eind trekken. Dat is de Nederlandse Padelbond echter te gortig. 'Het gaat ons op dit moment te ver om keuring door derden te verplichten. Padel is een relatief jonge sport in Nederland, zowel wat betreft spelers als aanbieders van padelcourts. Wij willen de oprichting van padelverenigingen mogelijk maken, zodat het een landelijk dekkende sport wordt. Daarbij zijn de kosten voor keuring door derden voor ons een te groot struikelblok. Wij willen verenigingen en commerciële centra vooraf informatie kunnen geven, waarna zij zelf kunnen beslissen wat het beste bij hen past. Hierbij wordt ook een toelichting gegeven over het wel of niet keuren door derden. Het heeft onze voorkeur om dus vooraf te sturen op het aanlegproces, om tot een goed eindresultaat te komen.' De NPB beschikt daarbij over een eigen ervaren beleidsadviseur, die in staat is om vast te stellen of een padelcourt aan de eisen voldoet. 'Als blijkt dat de baan voldoet aan de speltechnische eisen, wordt deze door ons gecertificeerd.'

Aan handen en voeten gebonden

Het steekt de NPB dat de KNLTB tracht om de regels voor padelcourts al vanaf 2018 opgenomen te krijgen in het kwaliteitszorgsysteem sportvloeren en sportaccommodaties van NOC*NSF. Maar als het gaat om de NOC*NSF-regels omtrent sportaccommodaties in ons land, is de NPB aan handen en voeten gebonden. De bond is vooralsnog geen lid van NOC*NSF. 'Inmiddels hebben zich 34 nationale padelbonden aangesloten bij de FIP. Recentelijk zijn daar nog eens vier bonden bij gekomen.

Rethink what to do with your old turf

Re-Match A/S
HI-Park 415
7400 Herring
Denmark

+45 7734 6734
info@re-match.dk
www.re-match.dk

SGS INTRON

VOOR INSPECTIE EN CERTIFICERING VAN UW SPORTVLOER

- SGS INTRON kan u helpen met
- periodieke keuringen
 - certificering van sportvelden en -sportvloeren
 - inspectie van o.a. dug-outs en goals
 - advies in duurzaamheid van sportaccommodaties
 - materiaal- en constructietesten
 - CE-markering
 - een second opinion

SGS INTRON

Venusstraat 2
4105 JH Culemborg
t: 088 - 214 5133
e: nl.intron@sgs.com
w: www.sgs.com/intron-certificatie

SGS INTRON IS ONDERDEEL VAN SGS: WERELDLEIDER OP HET GEBIED VAN INSPECTIE, CONTROLE, ANALYSE EN CERTIFICERING

Blaast uw kunstgras nieuw leven in!

Silica nova

onderhoud | revitalisatie | demontage

Onderhoud kunstgras

Wij zijn gespecialiseerd in het onderhouden van alle soorten kunstgrasvelden. Van tennisbaan tot hockeyveld en van korfbal- tot voetbalveld.

Revitalisatie kunstgras

Revitalisatie is een goede oplossing als de technische eigenschappen van uw kunstgrasveld zijn afgenomen. Door het veld te revitaliseren kan het weer 3 tot 5 jaar mee.

Demontage kunstgras

Wilt u uw kunstgrasveld verplaatsen of ontdoen van het vulmateriaal (infill)? Bijvoorbeeld voor verplaatsing of recycling. Dan nemen wij dit proces graag voor u uit handen.

T. 0525-621223 | www.silicanova.nl

Traas en Ovaa Sport B.V.

UW PARTNER IN SPORTBOUW

onderhoud
aanleggen
renoveren

Noordland 7
4451 RP Heinkenszand
T. 0113-612322
E. info@traasenovaa-sport.nl

Het uitvlakken van een Padelcourt is essentieel voor de kwaliteit van de baan.

Padel is een unieke racketsport met een eigen identiteit en cultuur

Zodra een internationale sportbond ten minste 40 nationale sportbonden vertegenwoordigt, kan aansluiting worden gezocht bij SportAccord. Die aansluiting is een vereiste om je als nationale bond te kunnen aansluiten bij NOC*NSF, verklaart Nesi. 'De voorbereidingen voor aansluiting bij SportAccord zijn echter al in gang gezet door de FIP.' Nesi verwacht daarom dat het een kwestie van tijd is voordat de NPB ook onder de paraplu van de NOC*NSF valt. Als het aan hem ligt, praat de KNLTB dus voor zijn beurt.

Een spel met getallen

De KNLTB ziet vooral de Nederlandse tennisverenigingen als aanjagers voor het verspreiden van

padel. 'Nederland is bij uitstek een verenigingsland. Juist daarom is het belangrijk dat de voorwaarden goed zijn vastgelegd', zegt Pieter de Leijer daarover. 'Padel is een unieke racketsport met een eigen identiteit en cultuur. Wanneer er een padelclub wordt opgezet binnen een bestaande tennisvereniging, zal deze toch zelfstandig moeten opereren om de investering in padelcourts mogelijk te maken. Zo'n padelclub kan echter ook binnen een andere sportvereniging of geheel zelfstandig worden opgezet', meent Nesi. Volgens hem is de populariteit van padel juist de reden waarom de KNLTB probeert de sport te claimen. In verschillende landen steekt de populariteit van padel die van tennis naar de kroon. 'De afgelopen jaren heeft de KNLTB al een grote terugloop in ledenaantal ervaren.

De poging om padel onder zijn hoede te nemen is niet zozeer een poging om het belang van de tennisverenigingen te verdedigen, maar vooral om zijn eigen bestaansrecht te rechtvaardigen.' Hij maakt zich daar oprecht boos over. 'Het is nog niet eerder voorgekomen dat een sportbond zich de sport van een andere bond toe-eigent', merkt hij bitter op. 'Dat een nationale tennisbond met een andere sport dan padel is aangesloten bij NOC/NSF, wil niet zeggen dat zij door accommodatie-eisen op te stellen de padelsport ontwikkelen.' De NPB werkt continu aan de accommodatievereisten, benadrukt hij. 'Die eisen hebben de FIP-eisen als basis. Deze eisen zijn met input van 34 nationale padelbonden opgesteld. De fundering, de bouw en het onderhoud van padelbanen zijn niet te ver-

gelijken met andere sporten.' Nesi merkt op dat de NPB bovenal naar de veiligheid van de spelers kijkt. 'In het verleden hebben we bijvoorbeeld opgetreden tegen plexiglas. Nu is er veel meer uniformiteit in padelbanen.' Toch ziet hij her en der nog zaken die verbetering behoeven.

De discussie over wie nu de regels omtrent padel en padelcourts in Nederland mag bepalen, is voorlopig nog niet beslecht. Een ieder die toch besluit om in een padelcourt te investeren, doet er dus goed aan om zich eerst te verdiepen in de informatie van alle betrokkenen.

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7058

‘Met Tennisbouw Nederland hebben we een perfecte samenwerking gehad’

Bij T.C. de Kooistee (TCK) in Hellevoetsluis vond vorig jaar een ingrijpende renovatie plaats. Deze werd uitgevoerd door Tennisbouw Nederland uit het Brabantse Elsendorp. Voor de acht banen werd gekozen voor MatchClay, waarvan Tennisbouw Nederland exclusief dealer is voor Nederland.

Auteur: Sylvia de Witt

TCK werd al op 16 november 1979 opgericht, maar pas drieënhalf jaar later kon er worden getennist. In de tussentijd werkten de oprichters hard aan de realisatie van de tennisbanen. In 1999 en 2016 vonden er twee grote renovaties plaats bij TCK. Zo werden in 1999 de Mateco-platen van de eerste jaren beplakt met een rubberen mat, waarmee deze tennisclub de eerste in Nederland was die op de zogeheten Porous Kushion Kourt-banen speelde. Tijdens de tweede renovatie in 2016 werd het rubber weer verwijderd en kwam het nieuwe MatchClay, een dun laagje gravel, over een slijtvaste ‘naaldvilt’ mat op een gebonden c.q. harde ondergrond. Ook werd het hekwerk vernieuwd, werd de baanverlichting vervangen door

led en kwam er een padelkooi. Op 24 september, een stralende herfst dag, vond de feestelijke opening plaats.

Een goed gevoel

Een renovatie doe je niet zo maar even; ook aan deze ingrijpende renovatie ging heel wat denkwerk vooraf. ‘Een jaar of twee geleden hebben we de Werkgroep Banen opgericht’, vertelt Ron Everaars, voorzitter van TCK. ‘Hierin zat een mix van tennissers en een bestuurslid: een doorsnee van de vereniging. Deze werkgroep had tot doel onderzoek te doen naar de wensen van de leden wat betreft baansoorten. Ook zouden verscheidene aannemers worden vergeleken die de renovatie op

zich konden nemen. Hiertoe werd er een enquête onder de leden gehouden. Van de veertien aanbieders van banen bleven er zeven over die serieuze interesse hadden. Daaruit hebben we een keuze gemaakt en met drie aannemers hebben er gesprekken plaatsgevonden.’

Uiteindelijk koos de werkgroep voor Tennisbouw Nederland, niet eens om het financiële plaatje, maar puur vanwege het goede gevoel dat de werkgroep bij dit bedrijf had. Tennisbouw Nederland is al meer dan veertig jaar actief op de tennismarkt en is sinds 2003 aangesloten bij de VTN, de Vereniging van Tennisbaanbouwers Nederland. Alle banen die het bedrijf aanlegt, renoveert of ombouwt, worden gekeurd door ISA Sport.

Ron Everaars

Peter Schijf

Vele positieve eigenschappen

‘Doordat ze al zoveel jaren op de markt opereren, zijn ze heel ervaren; dat merkte je gewoon’, vindt Ron Everaars.

De leden konden kiezen uit smashcourt en gravel onder afschot. ‘Deze laatste baansoort is weliswaar een seizoen verlengende baansoort, maar niet all-weather’, vertelt Peter Schijf, verkoopadviseur van Tennisbouw Nederland. Smashcourt kreeg een krappe meerderheid tijdens de algemene ledenvergadering. Pas tijdens een tweede algemene

ledenvergadering kwam de nieuwe ondergrond MatchClay ter sprake.

Peter Schijf: ‘Dit is een echte gravelbaan, wat ook de wens was van T.C. de Kooistee. Kijk, als je al een all-weatherbaan gewend bent, ga je niet terug naar een baan waarop je slechts van 1 april tot 1 oktober kunt tennissen. Daar is de club op ingericht en die luxe wil je handhaven.’

Na overleg met Tennisbouw Nederland en met de KNLTB koos een meerderheid van 92 procent van de leden voor MatchClay, vanwege de vele positieve eigenschappen. ‘Zo heeft deze baansoort de meeste speelweken en was de financiële haalbaarheid beter vanwege de afschrijving, omdat de banen veel langer meegaan. Daarbij stelt de KNLTB de speleeigenschappen van MatchClay gelijk aan die van gravel en zijn de lijnen hierop beter zichtbaar dan op smashcourt.

Ook een groot pluspunt was dat zowel geoefende als beginnende spelers zeer goed uit de voeten kunnen op deze baansoort. De gravelbaan neemt de effecten van slice en topspin beter aan.’

Besparing

‘MatchClay is een variant op het traditionele gravel en wordt al meer dan tien jaar gebruikt op tennisbanen in Frankrijk en Spanje’, vult Peter Schijf aan. ‘Op zo’n baan hebben de weersomstandigheden geen invloed en kun je gewoon blijven tennissen. Het maakt niet uit het nu nat of droog is of warm of koud; de speelmogelijkheid en het spelcomfort blijven constant.

Wel dient er net als bij een normale gravelbaan berekend te worden.’

Tennisbouw Nederland deed voor de renovatie eerst verschillende testen om te checken hoe het met de afwatering was gesteld.

Ron Everaars: ‘Daaruit bleek dat de drainage van de banen 1 en 2 was aangesloten achter de drainage van de banen 3 en 4. Hierdoor bleven juist deze banen altijd langer nat. Na uitgebreid overleg met Tennisbouw Nederland is besloten de banen 1 en 2 van een nieuwe hoofdafvoer te voorzien en op gelijke hoogte te brengen met de andere banen. Hierdoor hoefden deze banen niet gesloopt te worden, wat ook een besparing opleverde.’

Tennisbouw Nederland centrale coördinator

Voor de renovatie ging het park van TCK helemaal plat, op het clubhuis na. De gehele verbouwing duurde zo’n tien weken.

‘We hadden eigenlijk drie grote aannemers. Paddel.nl heeft de padelkooi aangelegd en Oostendorp Nederland de ledverlichting. Maar alles ging in overleg met Tennisbouw Nederland; dat bedrijf was de centrale coördinator en doet nu al het

ADVERTORIAL

onderhoud, ook dat van het hekwerk en de padelbaan.’ De leden van TCK konden altijd al blijven tennissen, ook in de winter. ‘Het is geweldig dat dit met deze gravelvariant ook kan, want gravel vinden de meesten toch fijner spelen’, zegt Ron Everaars. ‘Dit MatchClay lag nog bijna nergens in Nederland, alleen bij HTC Santana in Hoogkarspel en daarna bij ons, gelijktijdig met OTV te Oosterbeek. Het bijzondere is dat we konden regelen dat al onze leden tijdens de renovatie konden spelen bij andere verenigingen in de omgeving. Wij hebben de leden van die verenigingen nu ook uitgenodigd om het laatste deel van het jaar gratis bij ons te komen tennissen.’

Andere verenigingen zijn welkom om MatchClay te ervaren

Het goede gevoel dat de werkgroep had bij Tennisbouw Nederland bleek te kloppen. ‘Met Tennisbouw Nederland hebben we perfect samengewerkt’, vertelt Ron Everaars. ‘We hebben heel goede ervaringen met hen. Van tevoren hadden ze al netjes aangegeven dat ze twee tot drie weken niet zouden kunnen werken omdat ze ook met een ander park bezig waren. Maar alles was binnen de afgesproken tijd klaar. Ook de leden zijn erg tevreden over de nieuwe baansoort die dit bedrijf ons adviseerde. Ze waren er al immers aan gewend om na een regenbui weer redelijk snel te kunnen spelen en dat is met MatchClay-banen ook mogelijk. Ook de KNLTB is als voorstander van gravel enorm blij met onze keuze. Omdat we een pilot waren, hebben we met Tennisbouw Nederland afgesproken dat andere verenigingen die willen ervaren hoe het is om op MatchClay te spelen, een afspraak met ons kunnen maken om een uurtje te komen tennissen. Verscheidene verenigingen zijn hier al geweest.’

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7059

BelRobotics en DSV zaden introduceren
het meest innovatieve, duurzame, milieuvriendelijke, gezonde
én best bespeelbare concept sinds mensenheugenis:

GRAS

Gras, zult u denken? Inderdaad, gras!
Maar het is geen gewoon gras; het gaat veel verder:

BACK TO NATURE SPORTVELDCONCEPT

Het bewezen en duurzame alternatief voor kunstgrasvelden

Cijfers uit meerjarig onderzoek tonen aan dat een robotmaaier gecombineerd met het juiste grasmengsel een veld op alle fronten beter laat presteren.

Het Back To Nature sportveldconcept is speciaal ontwikkeld als alternatief voor kunstgrasvelden, of als aanvulling op bestaande grasvelden. Tijdens de ontwikkeling hebben BelRobotics en DSV zaden hun kennis en krachten gebundeld. Met als resultaat: een gezondere grasmat met een verbeterd maaibeeld en een hogere zodichtheid.

Kijk op de website voor alle geselecteerde dealers van Back To Nature!

- ✓ Betere bespeelbaarheid
- ✓ Ultieme vorm van mulchen
- ✓ Nauwelijks maaibelasting op het veld
- ✓ Geen grasafval
- ✓ Geen gezondheidsrisico's
- ✓ Duurzaam en uiterst milieuvriendelijk
- ✓ Nauwelijks CO₂ uitstoot

Neem voor meer informatie contact op met:

E tb@belrobotics.com
T +31 (0)6-38665519
I www.belrobotics.com

E info@dsv-zaden.nl
T +31 (0)485-550610
I www.dsv-zaden.nl

Groei door
innovatie

ADVERTORIAL

Padel is een racketsport met veel kenmerken van squash en tennis. Deze combinatie staat garant voor snelle en spannende rally's. Het speelveld is te vergelijken met een tennisbaan, maar dan kleiner en met een omheining van glas en hekwerk.

Padel: sport in opkomst!

Padel is een tactisch spel voor jong en oud. De banen zijn kleiner en op de buitenlijnen staan glazen wanden. Door gebruik te maken van deze wanden, is het eenvoudiger om de bal naar de overkant te krijgen. Deze wanden zijn een belangrijk onderdeel van het spel; hierdoor ontstaat er veel meer dynamiek in het spel en is geen rally hetzelfde.

Padel wordt met vier personen (twee tegen twee) gespeeld en de puntentelling is hetzelfde als bij tennis. De bal moet over het net op de speelhelft van de tegenstander geslagen worden, zonder dat de bal éérst het glas of hekwerk raakt. De bal blijft in het spel wanneer deze eerst de grond raakt en mag daarna het glas of hekwerk raken. Voller en is ook toegestaan. Tactiek is essentieel, aangezien de bal altijd en op vrijwel elke plek kan terugkeren. Hierdoor ontstaan gegarandeerd snelle en spannende rally's.

Er wordt gespeeld met een speciaal padelracket. Dit racket heeft geen snaren, maar is in zijn geheel van kunststof. In het racketblad is een groot aantal gaten geboord. Het racket is maximaal 45,5 x 24 centimeter en wordt met een koordje om de pols bevestigd. De bal is vergelijkbaar met een tennisbal.

De sport is razend populair in Spanje en Zuid-Amerika en is ook in opmars in Nederland. Mede door de toegankelijkheid van de sport is de interesse groot en neemt de vraag naar nieuwe banen toe.

De KNLTB is enthousiast over padel en ziet de sport als een welkome aanvulling op het bestaande aanbod bij verenigingen.

Padel zorgt voor reuring, is laagdrempelig en geschikt voor jong en oud, wat aanspoort om naar de club te komen. De KNLTB stimuleert verenigingen dan ook om, indien dit past binnen de club, zowel tennis als padel aan te bieden. Met onder andere padelopleidingen voor tennisleraren en het organiseren van een competitie hoopt de bond de populariteit van padel te versterken en vergroten.

Daarnaast werkt de KNLTB aan de ontwikkeling van de padelsport in ons land door het opstellen van goede voorwaarden waaronder padelbanen kunnen worden aangelegd, in het belang van de verenigingen en de sport. Hierdoor kunnen verenigingen betere keuzes maken, wat bijdraagt aan een minimale kwaliteitsstandaard voor de aanleg van padelbanen.

Kiwa ISA Sport: 'Padel is een dynamische sport die wordt gespeeld op een kunstgrasbaan, ingestrooid met zand. Er zijn diverse aanbieders voor de bouw van padelbanen, maar wij constateren wel verschil in kwaliteit. Dit kwaliteitsverschil is onder meer zichtbaar in de bevestiging van het wandmateriaal, de kwaliteit van het gebruikte materiaal voor de constructie van de kooi en in de fundering van de kooi.' Op dit moment is Kiwa ISA Sport samen met de KNLTB bezig met het opzetten van een normering en keuringssystematiek voor padelbanen in Nederland.

Kiwa ISA Sport is een onafhankelijk en professioneel kennisinstituut voor goede, duurzame en veilige sportaccommodaties. De belangrijkste werkzaamheden zijn het onafhankelijk adviseren over sportvoorzieningen, het verrichten van onderzoek en het keuren van nationale en internationale sportaccommodaties.
www.kiwa-isa-sport.nl
info.isa-sport@kiwa.nl

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7060

‘Op Claytech is het hele jaar door (top)tennis mogelijk’

Op Claytechbaan langer tennissen én minder onderhoud

Het wordt wel dé gravelbaan van de 21e eeuw genoemd: Claytech. De relatief nieuwe, hybride gravelbaan heeft vele voordelen ten opzichte van de ‘gewone’ gravelbaan of kunstgrasondergrond. De vernieuwde gravelbaan is dan ook aan een opmars bezig op de Nederlandse tennisvelden. ‘Je kunt er het hele jaar door op tennissen, of het nu vriest of niet.’

Auteur: Guus van Rijswijk

Ton de Rooij Tennis is sinds 1980 gespecialiseerd in de aanleg van toplagen van tennisbanen, met name hardcourt. Sinds die tijd heeft de markt een flinke ontwikkeling doorgemaakt, vertelt de huidige directeur van het bedrijf, Mathieu de Rooij: ‘Toen we begonnen, werden er nog betonbanen aangelegd, die je nu nog weleens bij campings of bungalowparken ziet liggen. Wat de ondergrond betreft, is er enorm veel veranderd.’ Ook zijn bedrijf heeft niet stilgezeten, vertelt hij. ‘We zijn altijd bezig met innovaties en hebben zelf ook systemen ontwikkeld voor hardcourtbanen. We onderzoeken continu hoe je een baan nog beter dempend kunt krijgen, zodat deze nog vriendelijker wordt voor de gewrichten van de gebruiker. Een goede hard-

courtbaan moet de speler comfort bieden, zowel de recreant als de toptennisser.’

Tennis op hoog niveau

Een kunstgrasbaan of smashcourtbaan is prima voor recreanten, maar voldoet niet meer voor tennis op een hoger niveau, vertelt De Rooij. ‘Dat is een van de redenen waarom we ons nooit met de aanleg van dat soort banen hebben beziggehouden.’ Toen De Rooij zo’n twaalf jaar geleden in Spanje voor het eerst met Claytech in aanraking kwam, was de markt in Nederland nog volledig op smashcourt gericht, vertelt hij. ‘Toen we dit product zo’n zes jaar terug opnieuw tegenkwamen op een beurs in Keulen, waren we direct enthousiast en hebben we een dealerschap voor de Nederlandse markt bedongen.’

Vochtregulerend membraan

Rond die tijd pleitte de KNLTB voor meer gravelbanen in Nederland. Daar sloot deze nieuwe oplossing mooi bij aan, vertelt De Rooij. Claytech heeft verschillende voordelen boven een ‘gewone’ gravelbaan. ‘Een gewone gravelbaan bevat een zandpakket en een lavapakket. Het is een ongebonden constructie, die wordt verhard door te beregenen en te walsen. Als het vriest, laat die verdichting van dat pakket los, zodat de bovenlaag blubberig wordt. Daarom kun je er in de winter vaak niet op spelen.’ Tennis op een Claytechbaan is in de

winter meestal wel mogelijk, vertelt De Rooij. 'Een Claytechbaan bestaat uit een gebonden constructie die op een verharde ondergrond wordt aangebracht. Dat kan een asfaltaag, schuimbeton of een bestaande hardcourtbaan zijn. Daarbovenop plaats je een 'vochtregulerend membraan', een soort tapijt van minder dan een centimeter dikte, dat aan de verharde ondergrond wordt vastgelijmd.

Daarop ligt het gravel.'

Voordelen Claytech boven 'gewoon' gravel
Vooral in de winter heeft Claytech voordelen boven de 'gewone' gravelbaan, vertelt De Rooij. 'Door de gebonden constructie is Claytech winterhard. Als het vriest, gebeurt er niets mee. Als het gaat dooien, wordt het bovenlaagje papperig. Dat duurt een dag of twee; dan is het weg. In tegenstelling tot bij een gewone gravelbaan en een kunstgrasbaan verlies je nauwelijks tijd waarin je niet op de baan terecht kunt.' Normaal gesproken duurt een tennisseizoen jaarlijks zo'n 30 tot 35 weken, vertelt De Rooij. 'Bij premium- en prestige-gravel (die een iets andere, hardere opbouw hebben) duurt het ongeveer 40 tot 45 weken per jaar. Een Claytechveld is zo'n 50 weken per jaar bespeelbaar.' Naast de bespeelbaarheid zijn er meer voordelen aan Claytech verbonden: er is beduidend minder onderhoud nodig en nadat het geregend heeft, kun je er wat sneller op spelen. Dat neemt niet weg dat de baan vochtig gehouden moet worden en net als klassieke gravelbanen aan het einde van de dag of 's ochtends vroeg intensief besproeid moet worden.

De aantrekkingskracht van gravel

Volgens Mathieu de Rooij duurt het even voordat Claytech echt vaste voet aan de grond zal krijgen in Nederland. 'Deze markt kent een gestage groei. We leggen zo'n 20 tot 25 banen aan per jaar.' De reacties na aanleg zijn erg positief, vertelt hij. 'We zijn momenteel vooral bezig met de ombouw van hardcourt- en kunstgrasbanen naar Claytech. Bij clubs die zijn overgestapt, groeit het ledenaantal. Gravel is populairder, het heeft aantrekkingskracht.

Door de voordelen van Claytech boven het klassieke gravel kiezen veel verenigingen ervoor.'

Ontwikkeling van de tennissport

Ook de KNLTB is zich bewust van de voordelen van Claytech, vertelt hij. 'Experts zijn het erover eens dat voor de ontwikkeling van het tennisspel een gravelbaan de beste ondergrond is. Het stimuleert alle typische speeieigenschappen van de sport: de afzet, het glijvermogen en de balstuit. Je wordt er actiever door, in tegenstelling tot op een kunstgrasbaan. Daar schiet de bal eerder door, dus hoeft je minder moeite te doen om ernaartoe te gaan. Daar word je lui van.' Nadat veel clubs op kunstgras waren overgeschakeld, werd de tennisbond wakker, aldus De Rooij: 'De bond vond al dat kunstgras een slechte ontwikkeling voor de spelers. Daarom ging de KNLTB gravel stimuleren en wees men de clubs ook op de hybride gravelvariant.' De KNLTB heeft Claytech inmiddels volledig erkend en opgenomen in de officiële lijst van sportvloeren. 'Claytech is weinig onderhoudsintensief en je kunt er veel meer speeluren op maken. En de bond weet ook: als je het speelseizoen kunt verlengen, komt dit de ontwikkeling van het tennis ten goede.'

Baan kan tegen een stootje

In het multifunctionele sportcentrum Oudenrijn in Vleuten is de gecertificeerde toptennisschool Balance Tennis Academy (BTA) gevestigd. Binnen wordt 's winters op slow hardcourt getennist; sinds 2013 liggen buiten zes Claytechbanen. Vooral tijdens de zomermaanden worden deze intensief gebruikt. De eigenaar van het sportcentrum, Rob Veldhuis, vertelt over de voornaamste reden om buiten op Claytechbanen over te stappen. 'We wilden absoluut op gravel tennissen, dus kozen we in eerste instantie voor Easyclay, omdat die variant zo dicht mogelijk bij gewoon gravel aansluit. Achteraf gezien vonden we die baan iets te glad. Toen we met Ton de Rooij Tennis in België Claytech hadden bezichtigd, was ik direct verkocht. Die Claytechbaan lag er al tien jaar, dus ik wist dat deze wel een tijdje zou meegaan voor hij aan vervan-

ADVERTORIAL

ging toe was. Hij kan tegen een stootje. Met nieuwe financiële middelen was het voor ons mogelijk om zes Claytechbanen aan te leggen.'

Drie pijlers

Veldhuis noemt een drietal pijlers waarop voordelen van Claytech berusten: 'Ten eerste speelt het als normaal gravel. Er is geen all-weatherbaan die dichter bij de gewone gravelervaring komt. Daarnaast heeft het alle voordelen van een all-weatherbaan, die het hele jaar bespeelbaar is. Ten derde is Claytech onderhoudsvriendelijker dan een gewone gravelbaan.' Als enig minpuntje noemt hij dat deze baan iets meer sproeionderhoud vergt dan een klassieke gravelbaan. 'Met gravel weten we dat we in de zomer moeten sproeien. Deze baan ligt op beton in plaats van aarde. Beton houdt warmte vast, waardoor het gravel sneller droog wordt. We moeten dus wat extra handmatig sproeien, aangezien we ons bij aanschaf van de baan nog geen automatische berekening konden veroorloven. Maar dat zie ik bij deze topbaan als een verwaarloosbaar aspect. Dat heeft namelijk met de middelen te maken en niet met de baan zelf.' Mathieu de Rooij vult aan: 'Sindsdien adviseren we verenigingen om bij dit type baan automatische berekening aan te schaffen.'

Het hele jaar door toptennis

De voordelen van de Claytechbaan wegen dus veel zwaarder dan het intensievere sproeiwerk, zegt Veldhuis. 'Ik ben enorm tevreden over Claytech. Deze nieuwe gravelbaanvariant is een van de redenen waarom mijn club OTC het heeft gered. De tennistrainers en onze jeugdleden zijn er erg blij mee. Ze vinden het "net echt gravel" en we krijgen er nauwelijks tot geen klachten over. Voor mij is het belangrijkste dat er dankzij deze banen nu het hele jaar door tennis kan worden gespeeld bij onze vereniging. Zonder deze baansoort was het ledental zeker gaan dalen; nu is onze vereniging weer gegroeid.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7061

Terugloop in aantal tennissers komt tot stilstand

Maar de markt voor tennisbanen en onderhoud komt nog niet in beweging

De terugloop in ledenaantal die de KNLTB de afgelopen jaren moest meemaken, lijkt langzaam tot stilstand te worden gebracht.

Komt er nu ook een opleving van de markt voor tennisbanen en het onderhoud ervan?

Auteur: Guy Oldenkotte

De afgelopen jaren was het kommer en kwel voor tennisminnend Nederland. Na de successen van de jaren 90 en begin deze eeuw doen we internationaal gezien nauwelijks nog mee. Bovendien legt tennis het langzaam af tegen de opkomst van andere vormen van vertier, ook varianten op het tennisspel. Vooral de jeugd lijkt meer te zien in onder meer padel, een tennisvariant die sneller en veeleisender is. Elders in deze editie kunt u meer lezen over deze sport en de consequenties die de populariteit daarvan mogelijk heeft voor verenigingen.

De terugloop in het aantal actieve tennissers lijkt het absolute dieptepunt wel te hebben bereikt,

maar van een weerslag op de markt valt niets te merken, volgens de secretaris van de Vereniging van Tennisbaanbouwers Nederland (VTN), Edward van der Meijden. 'Er zit weinig verloop in de aanleg en renovatie van tennisbanen. Dat aantal blijft redelijk stabiel.' Volgens Van der Meijden worden er jaarlijks zo tussen de 350 en 400 nieuwe tennisbanen gelegd, omgebouwd of gerenoveerd. Ton de Kroon van Adviesburo R.I.E.T. merkt dat veel tennisverenigingen blijven kiezen voor kunstgras. 'Wanneer men besluit om een kunstgrasbaan te renoveren, wordt er doorgaans toch weer voor een kunstgrasbaan gekozen, zo is onze ervaring.' Alle pogingen van de KNLTB om gravel

te promoten ten spijt, neemt De Kroon niet waar dat gravel aan een hernieuwde opmars bezig is. 'Nee, dat merk ik niet. Ik vraag me ook af of gravel ooit terugkomt. Het blijft een onderhoudsintensieve ondergrond. Vergeleken met kunstgras blijft dat onderhoud duur. Zeker aan het begin van het seizoen moet je het goed bijhouden en dat is arbeidsintensief. Verenigingen hebben niet altijd de financiën of leden om dat te verzorgen.'

Weinig noviteiten

Tennisverenigingen die de weg omhoog hebben gevonden en overwegen te investeren in nieuwe banen, zullen het met de bekende concepten moe-

6 min. leestijd

Die terugloop van actieve tennissers lijkt echter haar absolute dieptepunt zo ongeveer wel te hebben bereikt

Edward van der Meijden

Adrie Markusse

ten doen. Volgens De Kroon kent de tennismarkt momenteel weinig innovaties. 'Kunstgras is al heel lang heel goed. De behoefte aan noviteiten ontbreekt dus.' Adrie Markusse van Fieldturf Benelux ziet nog een andere reden. 'De KNLTB propageert vooral gravel. Als het aan hen ligt, speelt heel Nederland straks alleen nog op gravel. Omdat het voor ons belangrijk is om vooral veel vierkante meters kunstgras af te zetten, hebben wij besloten om niet meer te investeren in innovaties voor tennis. Dat loont voor ons simpelweg niet.' De wens van de KNLTB lijkt innovatie dus juist te frustreren. Markusse kan de houding van de bond dan ook niet verklaren. 'Ik heb er alle begrip voor dat top-

Bastiaan Doornewaard

Edwin Sol

SPECIAL: TENNIS

tennissers op gravel willen spelen. Voor hen geldt dat ze op de best mogelijke ondergrond moeten spelen, net als bij het voetbal', zegt hij, verwijzend naar de discussie over kunstgras in het betaald voetbal. 'Maar het merendeel van de tennissers speelt recreatief. Tennisbanen met kunstgras als basis, zoals smashcourt en tennisrood, zijn goed genoeg om hen te laten tennissen zonder dat de vereniging op kosten wordt gejaagd.'

Niet marktbreed

Volgens Markusse zal Fieldturf Benelux niet volledig van de tennismarkt verdwijnen. 'Wij willen nog graag leveren aan onze partners en voor projecten die voor ons interessant zijn', zegt hij geruststellend. Fieldturf kan zich deze stap veroorloven, aangezien zij geen last hebben van de stress dat ze personeel aan het werk moeten houden. 'Het bouwen en onderhouden van tennisbanen is voor veel sportveldenbouwers een manier om hun personeel bezig te houden op rustige momenten. Wij hebben dat niet. Wij zijn altijd druk', zegt hij met een knipoog.

Edward van der Meijden deelt de bezorgdheid van Markusse over de veranderde houding van de KNLTB echter niet. Althans: hij ervaart dat niet bij de andere leden van de VTN. 'Traditionele kunstgrasleveranciers, voor wie volume belangrijk is, hebben nu eenmaal minder de neiging om te innoveren. Het zijn de partijen die de meeste banen aanleggen die nog steeds innoveren. Ik zie dat de focus daarbij veel meer ligt op innovaties in de gravelhoek.' Het lijkt er dus op dat het antwoord op de vraag wat er eerst was, de kip of het ei, nog volledig open ligt. Volgens Van der Meijden biedt de markt voldoende perspectief. 'De KNLTB snapt ook wel dat traditionele gravel niet voor iedere vereniging gunstig is om weer aan te leggen. Varianten die qua speleigenschappen sterk lijken op gravel bieden een alternatief.' De gewenste ondergrond moet daarbij helpen een nieuwe generatie topspelers te genereren. 'Kunstgrastennisbanen en hun varianten zijn trage tennisbanen. Als gevolg daarvan hebben we een hele generatie luie spelers opgeleid. Het toptennis vraagt om andere competenties en opleidingen en dat begint bij de breedtesport. Spelen op de juiste ondergrond is daarbij cruciaal.'

Druk op onderhoud

Volgens Van der Meijden blijft het aantal tennisbanen dat wordt aangeboden voor renovatie of vervanging dus stabiel. Op basis van de ervaringen van Bastiaan Doornewaard van Silica Nova zou dat aantal echter hoger kunnen zijn. 'Wij zien

THE GAME CHANGER

FOR **GROUNDS** MAINTENANCE ONLY FROM TORO

NEW
LT-F3000

PRODUCTIVITY
by design

- Productiviteit en een mooi maaibeeld bij kort en lang gras
- Voor speelvelden, wegbermen, parken en ruige terreinen
- Ontworpen om gebieden te beheren met slechts 3 à 4* maaibeurten per jaar
- Productiviteit en veelzijdigheid, met lage onderhoudskosten

GROENTECHNIEK
Jean Heybroek

www.jeanheybroek.com

www.toro.com/LT-F3000

*Dependent on environmental conditions and mowing speed

dat verenigingen ervoor kiezen om langer op de bestaande banen door te spelen. Ze hebben niet de financiële middelen om een baan te vervangen. Daardoor hebben wij vorig jaar een enorme stijging in het aantal revitalisaties meegemaakt, waardoor banen vier of vijf jaar langer meekunnen.' Volgens Doornewaard kost een revitalisatie zo'n 20% van de aanschafprijs van een nieuwe mat. 'We halen dan alle infill en vuiligheid eruit en strooien de mat opnieuw in. Maar als je een mat goed bijhoudt, is revitalisatie niet altijd nodig.' Hij merkt echter wel dat de behoefte aan onderhoud bij bijna alle tennisverenigingen voldoende wordt onderkend. 'Daar komt bij dat de banen ook beter zijn geworden. Bij zandgevulde banen zien we nog weleens kwaliteitsverschillen, maar bij producten zoals smashcourt en tennisrood worden in toenemende mate goede vezelsoorten gebruikt die lang meegaan. Dat moet ook wel, anders kunnen ze niet zo lang garantie bieden.' Doornewaard pleit er al jaren voor dat verenigingen zich niet laten leiden door de prijs, maar juist kijken naar de kwaliteit. 'Een goede mat kost 13.000 tot 14.000 euro exclusief btw en kan vijftien tot twintig jaar mee. Wat heb je er dan aan om 2000 euro te besparen door een goedkopere mat te nemen, die vervolgens al na acht tot tien jaar is versleten? Wat maken die 2000 euro extra uit op een zeven tot twaalf jaar langere levensduur?' Net als de tennisbaanbouwers is Doornewaard wat voorzichtig als het gaat om verder innoveren. 'We kijken momenteel naar een oplossing om tennisbanen ook onder vochtige omstandigheden te kunnen onderhouden. Op die manier zou het onderhoud minder weergevoelig worden.'

Voldoende geld voor materiaal

Edwin Sol van AT Machines onderschrijft de uitspraak van Doornewaard dat de behoefte aan onderhoud bij de meeste verenigingen voldoende onderkend wordt. 'Hoewel de KNLTB een terugloop in het ledenaantal heeft gehad, hebben wij niet gemerkt dat er minder geld voor onderhoud was te besteden.' Volgens Sol willen de verenigingen graag dat het park er verzorgd bij ligt. 'Men is zich ervan bewust dat onderhoud noodzakelijk is.' Maar ondanks dat gaat het her en der nog regelmatig mis. 'Je ziet dat mensen een verkeerde borstel nemen om de baan te onderhouden. Er is dan onvoldoende druk op de borstels, zodat ze niet goed in het veld komen, of de vorm of afmetingen zijn niet geschikt om de baan goed te onderhouden.' Met zijn Courtmaster denkt Sol de beste oplossing te kunnen bieden. 'Die weegt 40 kg en heeft de ideale druk om de borstel goed in het veld te krijgen, zodat je beter kunt vegen. Daarnaast bevat deze borstel ook een egalisatieschuif, waarmee opgehoopt zand goed kan worden verdeeld. Achter die schuif zit nog een extra borstel, die het zand het veld in veegt.' Naast de Courtmaster wordt ook de Sweepmaster bij veel verenigingen gebruikt, merkt Sol op. 'Die is ideaal om vuil zoals bladeren op te vegen.' Dankzij de compacte vorm is de Sweepmaster eenvoudig te manoeuvreren. Voor zover hij innovaties overweegt, denkt Sol eraan om een kleinere versie van de Surfacemaster te produceren. 'Die kan ook worden ingezet om vuil op te vegen, maar onze ervaring is dat deze machine voor de meeste parken te breed is. Vandaar dat we erover nadenken om, zodra het wat rustiger is, te kijken of we een kleinere versie kunnen maken.' Wie had verwacht dat de stabilisatie van het aantal actieve tennissers inspiratie zou bieden voor inno-

vaties of nieuwe ideeën voor banen of onderhoud, komt bedrogen uit. Ton de Kroon van Adviesburo R.I.E.T. verwacht dat de weerslag nog gaat komen. 'Tennisverenigingen hebben in het verleden flink kunnen sparen. Daar hebben ze de afgelopen jaren van kunnen profiteren. Het is afwachten wat de ontwikkelingen zullen zijn, maar ik acht het mogelijk dat de grote weerslag qua nieuwe investeringen over een paar jaar nog gaat komen. Voor clubs waarvan het ledental is gedaald, zal de investering in de vervanging van de topklaag steeds moeilijker worden, omdat de eigen middelen blijven afnemen.' Kroon ziet wel een oplossing. 'Een mogelijke oplossing zou zijn dat gemeenten de privatisering terugdraaien en weer zelf in sportfaciliteiten gaan investeren. Dit zie je nu ook bij hockeyverenigingen; het zijn toch vaak de gemeenten die het opdrachtgeverschap hebben bij de aanleg en/of renovatie van kunstgrasvelden.' Doen de gemeentes dat niet, dan zullen de tennisverenigingen de komende jaren moeten voortborduren op wat de markt nu al te bieden heeft en zal de animo voor het uitwerken van nieuwe ontwikkelingen nog verder afnemen.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7062

Sweepmaster: De Sweepmaster is ideaal om vuil op te vegen.

Tennisbanen op basis van kunstgras blijven populair.

Met dit systeem gaan tijdens een wedstrijd tenminste niet ineens de sproeiers aan

Bij de Amsterdamse tennisvereniging Tie-Breakers zijn dit jaar negen banen volledig omgebouwd naar gravel premium plus-banen en gravelbanen op afschot. Omdat er tóch vernieuwd moest worden, werd besloten om gelijk het drainage- en beregeningssysteem aan te pakken. Voor de beregening viel de keuze op Van Oosten Beregeningssystemen.

Auteur: Sylvia de Witt

Tennisvereniging Tie-Breakers aan het Nieuwe Diep naast het Flevopark in Amsterdam werd in 1995 opgericht en heeft ruim 1300 leden. De vereniging beschikt over een hal met drie tapijt-binnenbanen en twaalf gravelbuitenbanen. Gravel is door zijn prettige speeleigenschappen toch favoriet bij veel tennissers; zo kun je er goed op glijden en is de stuitchracht van de bal goed. Maar zoals iedereen weet, is bij een gravelbaan bij het beregenen van groot belang om stofvorming op de baan te voorkomen. 'Bij het vochtig houden van de baan letten wij op een gelijkmatige verneveling,' zegt Dennis Philippi, sinds 1 juli 2016 technisch directeur van Van Oosten Beregeningssystemen – het bedrijf dat de renovatie op zich nam. 'Want waar een te droge baan zorgt voor stof en hardheid, zorgt een te natte baan juist voor een moeilijk tennisspel.'

Goede service

Het voortraject van de renovatie was al gestart onder de oude eigenaar, maar de werkzaamheden zijn uitgevoerd onder Dennis Philippi. 'Of het nu gaat om gravel, French Court, Canada Tenn of gravelbanen op afschot, dat maakt niet uit; wij kunnen deze allemaal voorzien van een verzonken beregeningsinstallatie. Er zijn veel mogelijkheden voor de opstelling van de sproeiers en door een

programma op computer, tablet of smartphone kan met één druk op de knop worden bepaald welke sproeiers aangezet worden.' De keuze voor dit bedrijf uit 's-Gravenzande heeft volgens clubmanager Robbert Schmidt van Tennisvereniging Tie-Breakers vooral te maken met de goede ervaringen met de service die Van Oosten bood. 'We maakten vóór de renovatie al gebruik van hun diensten. Op het moment dat de nood aan de man is, wordt er direct gehandeld door Van Oosten. Dat is voor een tennispark van cruciaal belang. We deden daarvoor zaken met een ander bedrijf, maar dat kon echt niet tippen aan Van Oosten. Een goede service is van essentieel belang voor een tennisvereniging. Als je achter je systeem staat – en dat is voor Van Oosten niet

'Ik heb zelfs een keer de brandweer laten uitrukken voor een kapotte pomp om de banen maar goed bewaterd te krijgen'

anders – dan ben je er als de kippen bij als het fout gaat. Want je wordt afgerekend op de werking van je systeem.'

Philippi vindt 'het bieden van zo'n service niet meer dan normaal. 'Ik weet niet hoe andere bedrijven het doen, maar service is service en ja, soms wordt het dan weleens wat later dat je thuis bent.'

Verzonken PVC-installatie

In 2016 werden er al drie banen vernieuwd en in de periode van januari tot en met maart van dit jaar zijn er negen banen volledig omgebouwd van gravelbanen naar gravel premium plus-banen en gravelbanen op afschot. Omdat er toch vernieuwd moest worden, was het volgens Schmidt logisch om dan ook gelijk het drainage- en bewaterings-systeem te vernieuwen.

'De waterleidingen waren ook al twintig jaar oud en als je dan toch nieuwe banen aanlegt, is het zonde om na vijf jaar te ontdekken dat je waterleidingen niet meer goed zijn. Dus qua kosten was het slimmer om met het groot onderhoud alles wat onder de banen zit ook maar meteen mee te nemen.'

‘Service is service en soms wordt het dan weleens wat later dat je thuis bent’

Er werd gekozen voor een verzonken PVC-installatie met pop-upsproeiers met een verstelbare *swingjoint* eronder. Met deze installatie worden de banen, middels vier sproeiers per baan, volledig automatisch beregend.

Afstandsbediening groot pluspunt

Schmidt: ‘Vroeger moesten we de pomp handmatig aanzetten, maar met twaalf banen werd dat heel onoverzichtelijk voor zowel de groundsman als de toernooileiding. Zo ontstonden er nogal eens conflicten over het feit dat die sproeiers aangingen, terwijl er mensen op de baan speelden. Maar gravelbanen moeten goed bewaterd worden, want dat bepaalt de kwaliteit van de baan. Als die uitdroogt, dan heb je een probleem. Ik heb zelfs een keer de brandweer laten uitrukken voor een kapotte pomp om de banen maar goed bewaterd te krijgen.’

Dus zo’n afstandsbediening was voor Tennisvereniging Tie-Breakers wel een groot plus-

punt. In het begin waren er wat kleine storingen, maar dat kwam doordat er niet bij iedere baan nieuwe sproeiers waren geïnstalleerd. De oude sproeiers, waarvan in eerste instantie gedacht werd dat die nog wel een tijdje mee konden, bleken toch niet meer goed te werken. Uiteindelijk werden ook die vervangen, omdat de problemen steeds terugkwamen.

Niet met een app

De beregeningsinstallatie kan via de telefoon of computer per baan worden aangestuurd. Schmidt vertelt dat de tennisvereniging inderdaad had gezocht naar een systeem dat op afstand kon worden bediend, maar hij had verwacht dat dit met een app zou kunnen. ‘Nu moet ik echter eerst via mijn telefoon een website bezoeken, daar inloggen en dan kan ik pas het systeem in- of uitschakelen. Aan de andere kant vergooi je door zo’n app veel MB’s via de simkaart die in de pomp zit, terwijl nu op de website alleen een signaal wordt gestuurd op het moment dat jij op internet een actie onder-

neemt. Met zo’n simkaart doe je daarom gemiddeld een jaar. Dus qua gebruikskosten is het gunstig, maar qua gebruiksvriendelijkheid zou daar misschien nog wel een verbeterslag gemaakt kunnen worden. Dit heeft echter niets met het bedrijf Van Oosten te maken, maar met het systeem Toro dat de aansturing van de pomp levert.’

Sproeiers aan tijdens een tie-break

Per saldo is de club echter erg tevreden met de installatie. ‘Nu kunnen we per baan de tijden instellen en de programma’s maken; we kunnen *tailor-made* de banen sturen. Ik loop op heel veel parken rond in Amsterdam. Hiertussen zitten veel gemeenteparken waar op vaste tijden wordt gespreid en dat is niet altijd bevorderlijk voor de gemeenschapszin binnen een tennisclub. Vooral bij competitietennis is dat uitermate irritant, want dan zit je bijvoorbeeld net in een tie-break en hoor je: ‘Opletten, over vijf minuten gaan de sproeiers aan!’ De gemeente bepaalt dit dus gewoon. Met een systeem als het onze zou de gemeente het sproeien aan de tennisvereniging zelf kunnen overlaten, zonder dat die de controle kwijt is over dat park. Met deze oplossing kun je echt veel ergernis wegnemen’, besluit Schmidt zijn verhaal.

Dennis Philipp

Robbert Schmidt

ADVERTORIAL

Naaldwijkseweg 378, 2691 RA, 's-Gravensande
www.vanoostenberegening.nl
info@vanoostenberegening.nl

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7063

MEESTE
FIFA
GECERTIFICEERDE
SPORTVELDEN
WERELDWIJD

WAAROM GREENFIELDS EN CSC SPORT?

- Turnkey oplossing: ontwerp, installatie en onderhoud
- Installatie van geweven, hybride, getufte of non fill systemen
- Innovatieve sportvelden ontworpen voor maximale sportprestaties
- Geïnspireerd door de natuur, 100% recyclebare producten
- Focus op research en development

“

Wij zijn uiterst tevreden over de samenwerking met zowel GreenFields als CSC Sport en gaan daarom graag opnieuw in zee met beide partijen.

”

DIRK VAN DER POOL
Manager Algemene zaken
Almere City F.C.

 GreenFields

www.greenfields-kunstgras.nl

T: +31 (0)548 63 33 33 (HO)

CEELEN SPORT CONSTRUCTIES

www.cscsport.nl

T: +31 (0)36 54 89 320

**THE CHOICE OF
CHAMPIONS.**

Perfect Pitches

Vakblad Fieldmanager laat in deze rubriek de meest bijzondere projecten van de afgelopen periode zien

Ook in deze uitgave van Fieldmanager staat weer een forse opsomming van Perfect Pitches. Acht keer per jaar een verslag van de meest bijzondere projecten op gebied van sport. Uw project ook op deze projectenparade? Stuur een mail naar project@nwst.nl en wij zenden u alle info.

OMBOUW TENNISBANEN LTC 'S-GRAVENZANDE

In opdracht van de gemeente Westland heeft Wijnbergen Sportbouw afgelopen winter op het Schwagermann Tennispark in 's-Gravenzande 13 Canada Tenn banen omgebouwd naar 13 Gravel-plus Premium banen. Wijnbergen Sportbouw heeft deze ombouw uitgevoerd in goede samenwerking met de Gemeente Westland, B.A.S., Stichting Beheer Tennispark 's-Gravenzande en LTC 's-Gravenzande. Naast de ombouw van de tennisbanen heeft Wijnbergen Sportbouw ook een onderhoudsinstructie verzorgd voor de groundsman en zijn er een aantal assistentiemomenten in het eerste jaar na aanleg afgestemd. Dit alles in het kader van een stuk kennisoverdracht, zodat de groundsman de banen in optimale conditie kan houden. De leden van de club zijn erg tevreden over de nieuwe uitstraling van het tennispark en de speltechnische eigenschappen van de banen.

Opdrachtgever: gemeente Westland
Aannemer: Wijnbergen Sportbouw

AANLEG PADEL BANEN BIJ ATC DRONTEN

Het beschikbare terrein welke voorheen bedoeld was voor de tiende tennisbaan wilde ATC Dronten voorzien van twee Padelbanen. In eerste instantie was de aanvraag dus voor twee padelbanen, maar door de beschikbare ruimte is geadviseerd direct de fundatie gereed te maken voor drie padelbanen. Het geheel diende te voldoen aan de eisen van de NPB / KNLTB en NOC*NSF waarbij ze toekomstproof wilde zijn.

TennisTotaal heeft het cunet ontgraven van 24 x 40 meter om een fundatie te creëren voor drie padelbanen. Het cunet bevat onderin ongeveer twintig centimeter Bims, welke een lichte stabiele fundatie geeft. Hierop is 30 cm M3C zand aangebracht voorzien van drainage strengen van 4 meter met doorspuitputten, deze is verdicht en geëgaliseerd. Boven op deze laag is een grindlaag aangebracht van ongeveer zes centimeter en vervolgens onze KroPor drainbeton. De gehele opbouw inclusief de uitlopen zijn door deze wijze uniform opgebouwd en voldoen aan de normering van NOC*NSF zoals we ook bij Tennisbanen kennen. Vervolgens zijn voor twee padelbanen gaten geboord en voorzien van solide beton inclusief bewapening voor het bevestigen van de padelstaanders.

De twee padelbanen zijn van een zogeheten Framesysteem. Dit houdt in dat elk element in een frame is gelast van twee bij drie meter met elk haar eigen voetplaten. Deze worden onderling met elkaar verbonden d.m.v. bouten wat een zeer solide geheel creëert. De kooien zijn voorzien van achttien elementen van gehard veiligheidsglas met een dikte van tien millimeter. Waarbij elke kooi voorzien is van vier lichtmasten en acht led armaturen. Tevens zijn de hoekpalen voorzien van ledstrips met de clubnaam. Als afwerking zijn de kooien van binnen en buiten voorzien van onze speciale DOMO-Sportsgrass Padelkunstgrasmat geproduceerd in België. De locatie van de derde toekomstige padelbaan hebben we onze KroPorfundatie voorzien van een coating met behoud van haar extreme waterdoorlatendheid.

Aanneemsom: € 87.000,- excl btw

Opdrachtgever: ATC Dronten

Contactpersoon opdrachtgever: voorzitter Ate Veenstra
ATC Dronten, 06-53 65 63 64

Architect: PadelTotaal

Aannemer: TennisTotaal / PadelTotaal

Contactpersoon aannemer: Willem Majoor,
0524 290 752 / 06 20 53 84 36

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7064

Deze oplossing voor heksenkring vond Jos Theunissen van
Melspring op een golfbaan in Polen.

‘Velden worden te schraal en te hard en vilt neemt toe; dat werkt een schimmel als heksenkring in de hand’

Maurice Evers van Lumbricus over heksenkring, het jaarlijks terugkerende kwaaltje in grasmatten

Het is weer herfst en tijd voor de jaarlijkse terugkerende schimmels in onze grasmatten, die komen en weer gaan, net als de najaarsgriepjes en -verkoudheden die ons mensen dan teisteren. Opvallend in het rijtje schimmels is heksenkring, die vooral in de zomer en herfst opduikt, omdat het dan gemiddeld warmer en vochtiger is. De uitgegraven paddenstoelenkring op de hoofdfoto bij dit artikel is natuurlijk een voorbeeld van hoe je een heksenkring beter **niét** kunt verwijderen.

Auteur: Santi Raats

3 min. leestijd

Maurice Evers van Lumbricus: 'Heb je een heksenkring met een dode rand, dan moet je die met de hand extra beregenen nadat je wettig agent hebt aangebracht op de rand. Bij heksenkringen met alleen een donkergroene rand hoeft je niets te doen!'

Schimmels leven van nature in de bodem en breken daar organische stoffen zoals vilt af, waarbij ook voeding (stikstof) vrijkomt. De schimmels zijn in principe niet ziekteverwekkend voor de grasmat, maar bij sterke activiteit kan er wel schade ontstaan als gevolg van droogte en/of het vrijkomen van te veel stikstof op de plek waar de schimmel actief is. Dit is vaak aan de rand, waardoor kringen zichtbaar worden.

Onschadelijke versie

Evers: 'Op sportvelden en golfbanen en in elke grassoort kunnen drie soorten heksenkringen voorkomen. Twee varianten zijn niet schadelijk voor de grasmat, de andere kan dat wel zijn. De heksenkring is feitelijk niet meer dan overactieve schimmels in de bodem die behoren tot de groep van de *Basidiomyceten*. *Agaricus campestris*, *Lycoperdon hiemale* en *Scleroderma verrucosum* zijn drie van de meer dan veertig soorten uit deze groep die heksenkringen kunnen veroorzaken. Heksenkringen komen jaarrond voor. Men ziet dan meestal alleen donkergroene ringen in de grasmat door het vrijkomen van stikstof die de grasgroei stimuleert (heksenkring type II). Soms zijn er ook paddenstoelen of stuifzwammen te zien op de

buitenste ring (heksenkring type III), die in grootte kan variëren.'

Mogelijk schadelijke versie

Het voorkomen van de schimmel *Marasmius oreades* kan de grasmat wél doden (heksenkring type I). 'Dit type heksenkring groeit in een cirkel, met aan de randen een donkergroene kleur en in de cirkel een minder intense groei van het gras. De donkergroene kleur ontstaat door de vrijgekomen stikstof van het afgestorven schimmelweefsel. De schimmel veroorzaakt een dichte massa waterafstotend mycelium onder de aangetaste bruine ring. Om verdere schade te voorkomen, moet men eerst in en rond de heksenkring beluchten en daarna de grond goed natmaken. De grond moet voorafgaand aan het beregenen aanvullend worden behandeld met wetting agents. Deze verlagen de oppervlaktespanning, waardoor er weer vocht opgenomen kan worden op de betreffende plek. Een paar weken na behandeling kan zich in de dode ring van de heksenkring weer gras vestigen. Hiervoor is doorzaai nodig. Vergeet niet om na behandeling het werkmateriaal te ontsmetten, zoals de riek of de messen van de maaier, de verticuteermachine of de beluchter. De donkergroene ring blijft nog jaren zichtbaar en groeit langzaam uit de green of het sportveld.'

Goed onderhoud

Evers voegt toe: 'Als het gras in de kring alleen wat lichter is, is dat een teken dat de bemesting te laag is. Een bemestingsbeurt is dan voldoende

ACHTERGROND

om het gras weer terug op kleur te krijgen. Het kan ook zijn dat er niet genoeg is belucht, waardoor er vilt is, waar schimmels op gedijen. Om moeilijk verteerbare organische stof in de bodem beter te laten verteren, kan men het bacterieleven stimuleren, bijvoorbeeld met bepaalde meststoffen of voldoende beluchten.'

Evers ziet hier en daar op sportvelden en golfbanen dat heksenkring toeneemt en vermoedt dat dit komt door lagere budgetten. 'Dit heeft invloed op de beluchting, beregening en bemesting. Maar ook wordt er soms niet genoeg zand gebruikt tijdens het dresen. Velden worden te schraal en te hard en vilt neemt toe. Dat werkt een schimmel als heksenkring in de hand.'

De in onze ogen ludieke hoofdfoto bij dit artikel werd ooit gemaakt door Jos Theunissen van meststoffabrikant Melspring op een zeer gerenommeerde golfbaan in Polen.

Heksenkring. Foto: gemeente Borne

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7066

Maurice Evers

NIEUW ISEKI TG 6000 SMARTGEAR

Dát zit wel goed.

37 / 67 PK

8-TRAPS
POWERSHIFT

SEMI-
AUTOMAAT

AFTAKAS
MANAGEMENT

smart-gear

VAN DER HAEGHE BV

De Elzenhof 7 G, 4191 PA Geldermalsen
0345 - 788 104, info@vanderhaeghe.nl

 ISEKI
www.iseki.nl

KYBYS werkt tot diep in de vezels ...

Grasvezels wel te verstaan. Natuurgras. Kunstgras.

Met uw sportveld hebben wij het beste voor.
Of het nu gaat om ons unieke O2 concept voor
natuurgras met gegarandeerd 10 jaar speelplezier.
Of voor de aanleg en renovatie van uw kunstgrasveld,
zodat u weer jaren vooruit kunt.
Geen nieuwe formules, maar gewoon met de kwaliteit
die u van ons gewend bent.

KYBYS,
...gegarandeerd resultaat!

KYBYS
ingenieurs en adviseurs
info@kybys.nl - www.kybys.nl

> **Vestiging Boxtel**
Bosscheweg 107-8
Postbus 371 - 5280 AJ Boxtel
+31 (0)411 678 055

> **Vestiging Heemstede**
Herenweg 115
2105 MG Heemstede
+31 (0)411 678 055

‘Natuurgras absorbeert warmte en straalt het niet terug. Dat helpt de stad koel te houden’

Over de meerwaarde van natuurgras

Vorig jaar startte Sweco in opdracht van BSNC en Plantum een onderzoek naar de meerwaarde van natuurgras voor de leefomgeving. Als resultaat werd begin dit jaar het rapport *Écht gras is altijd groener. De meerwaarde van natuurgras voor de omgeving* gepresenteerd. Fieldmanager sprak met Karen Huijsmans, senior adviseur bodembeheer bij Sweco en de auteur van het rapport.

Auteur: Kelly Kuenen

Wat vormde de aanleiding voor dit onderzoek?

‘Mensen denken vaak: sportvelden zijn om op te sporten. Of het nu om sporters, niet-sporters, ouders, verenigingen of gemeenten gaat, in het algemeen zijn ze zich er niet van bewust dat een sportveld ook ándere nuttige diensten aan de maatschappij verleent dan alleen voetballen. Wij hebben veel kennis van ecosysteemdiensten, de diensten die natuurlijke systemen leveren aan de maatschappij. Daar is bij sportvelden ook sprake van. Zo rees de vraag of het niet interessant was om die diensten en waarden eens onder de aandacht te brengen. Sportvelden leveren bijvoorbeeld een bijdrage aan een klimaatbestendige stad, een thema dat de laatste tijd veel aandacht krijgt.’

Hoe zijn jullie te werk gegaan?

‘We hebben een literatuurstudie uitgevoerd met als uitgangspunt de bij ons bekende kennis. Natuurgrasvelden maken deel uit van de natuurlijke systemen, waarvan ook binnen de stad gelukkig nog sprake is en die een bijdrage leveren aan een leefbare stad. We hebben specifieke informatie verzameld die betrekking heeft op natuurgras-sportvelden. Die waarden hebben we getoetst aan het landelijke beleid op dit gebied.’

Wat zijn nu de belangrijkste functies van natuurgras?

‘De belangrijkste functie is het opnemen van regenwater. Het zal niemand ontgaan zijn dat we te maken krijgen met steeds extremere buien. Via verhard oppervlak komt regenwater snel in de riolering terecht en veroorzaakt het overstorten

op het oppervlaktewater. In een natuurgrasveld wordt regenwater geborgen en langzaam afgevoerd naar het grondwater in plaats van direct op de riolering. Een tweede belangrijke functie in het kader van klimaatverandering is het reguleren van warmte. Natuurgras absorbeert namelijk warmte. Bestrating doet dat ook, maar het verschil met gras is dat bestrating de warmte aan het einde van de dag weer uitstraalt. Gras neemt op, maar straalt niet terug; iets waarvan velen zich niet bewust zijn. Door gras en groen slim aan te leggen, kun je voorkomen dat het ‘s avonds te warm blijft.’

‘Daarnaast is groen goed voor de beleving en het welbevinden van mensen. Zo heeft het een ontspannende werking. Er zijn veel studies die de positieve effecten aantonen van groen, waar ook natuurgrasvelden onder vallen. Zo blijkt uit onderzoek dat mensen die vanuit hun ziekenhuisbed uit-

PRODUCTIE BLEC MACHINES DOOR REDEXIM

BLEC POWER BOX RAKE

BLEC LASER-GRADER

BLEC MULTISEEDER

Eind 2015 nam Redexim alle aandelen van het Britse bedrijf Blec over, waarmee tegelijkertijd de productie van de Blec machines naar de Redexim fabrieken werd overgeheveld.

Blec is opgericht in 1986 en heeft over de jaren een reputatie opgebouwd als producent van innovatieve en degelijke machines.

Het productie programma omvat vele producten voor de aanleg en onderhoud van sportvelden en golfbanen en voor parken en tuinen.

Bij de machines van Blec gaat het om zowel handmatige loopmachines, als door tractoren voortgetrokken machines.

BLEC CULTIPACK SEEDER

Kwekerijweg 8, 3709 JA Zeist Holland

T +31 (0)30 69 33 227

F +31 (0)30 69 33 228

Verti-drain@redexim.com

www.redexim.com

Redexim

3 min. leestijd

ACTUEEL

zicht hebben op groen, sneller beter worden. Stel dat mensen hierdoor een halve dag eerder het ziekenhuis verlaten; dat alleen al levert een enorme kostenbesparing op! Dat "vitamine G-effect" geldt ook voor natuurgras.'

'Velen zijn zich er niet van bewust dat velden naast sportbeoefening ook andere nuttige diensten verlenen'

Een positief effect zou ook zijn dat het bijdraagt aan de biodiversiteit. Maar een grasveldje is nu niet bepaald het meest diverse stukje groen.

'In de bodem onder een natuurgrasveld zit ontzettend veel leven. Daarnaast zijn er bijvoorbeeld vogels die op de velden foerageren. Als het veld er niet zou liggen, zouden ze daar meer moeite mee hebben. Op die manier draagt een natuurgrasveld ook bij aan de biodiversiteit.'

Zijn de voordelen van natuurgras in een dorpje net zo groot als in een stad?

'In een grote stad zijn de voordelen van een natuurgrasveld groter. Dat komt doordat daar meer verstedend oppervlak is. Elk stukje snippergroen heeft er een toegevoegde waarde. In een dorp heb je meer groen in de directe omgeving, denk aan agrarisch gebied en grote tuinen, waardoor de effecten relatief gezien kleiner zijn. Ter illustratie: in Amsterdam is circa 80 ha natuurgras omgevormd tot kunstgras. Dat is een aanzienlijke reductie van het oppervlak groen in de stad.'

Een aanbeveling luidt om bij de inrichting van sportcomplexen en bij de keuze voor een type veld de waarden van natuur- en kunstgrasvelden op een objectieve wijze te bekijken.

Hoe kan dat gerealiseerd worden?

'Sportverenigingen willen graag kunstgras. Vaak ligt daaraan ten grondslag dat ze erbij willen horen, willen tonen dat ze met de tijd meegaan. Ze staan er vaak niet bij stil dat de exploitatie van kunstgras veel duurder is. Met name kleine clubs hebben veel minder draagkracht en kunnen daardoor in de problemen raken. Er zijn clubs die hun velden zo intensief bespelen dat kunstgras handig is, dat het niet anders kan. Maar op veel plaatsen is het niet nodig. Daar komt bij dat graszaadbedrijven sterkere grassen hebben ontwikkeld. Combineer dat met een goede aanleg, en de bespeelbaarheid is beter dan blijkt uit de verouderde gegevens waarmee nu vaak gerekend wordt. Als men zou uitgaan van de laatste stand van zaken, zou de balans minder snel doorslaan naar kunstgras. Daar komt bij dat veel clubs het moeilijk hebben en fuseren, waardoor velden soms in onbruik raken. Natuurgrasvelden kun je gewoon laten liggen. Het afbreken van kunstgrasvelden kost geld en levert plasticafval op; daar wordt nooit rekening mee gehouden.'

Zijn die nieuwe gegevens wel voorhanden?

'Ja, maar op de een of andere manier wordt er toch vaak met verouderde gegevens gewerkt. Hoe dat komt, weet ik niet. Wellicht uit gemakzucht, of vanuit het idee: gras is gras. Misschien heeft het ook te maken met onderschatting van de innovatie van gras; er wordt in de branche hard gewerkt om de bespeelbaarheid van natuurgras verder te verbeteren.'

Karen Huijsmans

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7067

Wie wordt Fieldmanager of the year? 2018

Wie wordt er Fieldmanager of the Year 2018? Wie wordt de opvolger van Gerard Verweijen als Fieldmanager of the Year 2017?

De jury is door de vele gesprekken met kandidaten heen en is erin geslaagd om uit het talentvolle deelnemersveld een keuze aan genomineerden te maken. Het vakblad Fieldmanager organiseert dit jaar voor de achtste keer op rij, de verkiezing van de Fieldmanager of the Year. Met dank aan de sponsors Jean Heybroek, DLF en Melspring gaat een deskundige jury dit jaar weer opzoek naar de beste, meest getalenteerde Fieldmanager van Nederland.

Op 15 november word tijdens de Nationale Voetbal Vakbeurs bekend gemaakt wie zich, van de vier meer dan voortreffelijke kandidaten, Fieldmanager of the Year 2018 mag gaan noemen, als opvolger van Gerard Verweijen.

**15 november
2017**
Nationale
Voetbal Vakbeurs
Gorinchem

PROGRAMMA

- 16:30 uur** Aanvang
- 16:30 uur** Welkom en opening dagvoorzitter Ben Moonen
- 16:35 uur** Sjoerd Mossou - Zijn visie op natuurgras en kunstgras in Nederland
- 16:55 uur** Introductie film genomineerde
- 17:00 uur** Uitreiking Fieldmanager of the Year 2018
- 17:15 uur** Fieldmanager borrel
- 18:00 uur** Sluiting en begin exposanten borrel

www.fieldmanageroftheyear.nl

Wie wordt de opvolger van Gerard Verweijen als Fieldmanager of the Year 2018?

Henri ter Braak
ter Braak Cultuurtechniek & Haardhout
'Ik zie het als mijn taak om mensen te informeren over alle opties, ook hybride'

Jan Gijzen
FC Utrecht
'Ik laat zien dat ikzelf ook kan werken en ga als laatste naar huis'

Marc Grooteman
Holland Sport
'Met een onderzoek naar het effect van maaien met robots wil ik een bijdrage leveren aan de innovatie in dit vak'

Nico van Eerden
Gildebor
'Mensen willen geen zuur verhaal horen: ze zijn vindingrijker als ze horen dat het goed gaat en dat er hier en daar wat beter kan'

De winnaars van de afgelopen jaren: Bernard van den Bosch, Peter Mook, Bertus Carelse, Ad van den Luitgaarden, Theo van Rossenberg, Henrie Bekkers en Gerard Verweijen.

‘Bodemscan tilt sportveld- onderhoud naar hoger niveau én brengt ons dichterbij Green Deal’

FOTY-genomineerde Ter Braak: ‘Onze branche mag meer openstaan voor precisiebewerking’

Wie wordt de opvolger van Fieldmanager of the Year Gerard Verweijen, die het afgelopen jaar menige leerling voorlichting gaf over fieldmanagement en robotmaaiers? Henri ter Braak barst van de ambitie om de jeugd het fieldmanagementvak in te trekken. Hij houdt zich onder andere bezig met de bodemscan: ‘Die laat zien hoeveel er in een veld zit. Daarmee zullen leerlingen anders naar een sportveld kijken dan ze gewend waren.’

Auteur: Santi Raats

www.fieldmanageroftheyear.nl

Henri ter Braak heeft het ontegenlijk druk. Wanneer hij eenmaal zit voor een goed gesprek, barst hij niettemin in alle enthousiasme los. De fieldmanager, die jeugdig oogt (hoewel hij bijna 50 is met drie kinderen, waarvan de oudste 19), begon zijn cultuurtechnische bedrijf in 2002. Ook bezit hij nog een graszodenbedrijf. 'Mijn passie voor natuurgras spreekt daar duidelijk uit, lijkt me', lacht hij. 'Ik deed alles zelf: de hele aanleg, verzorging en teelt.' Van de vroege ochtend tot de late avond Ter Braak had de gewoonte om 's ochtends in de vroege uren op te staan om in de zodenkwekerij te werken en klanten te helpen. Overdag was hij aan het werk op de sportvelden, waarna hij 's avonds weer op de machine klom in de zodenkwekerij. Vijf jaar geleden moest Ter Braak noodgedwongen afscheid nemen van het zodenbedrijf vanwege de aanleg van een nieuwe weg over zijn grond. 'Achteraf gezien was stoppen een goede keuze', zegt hij daarover. 'Ik maakte geregeld tachtig uur per week.' Het is even stil, waarna Ter Braak bedachtzaam zegt: 'Dat aantal werkuren maak ik nu eigenlijk ook nog vaak. De natuur en het weer vragen daarom. Er is altijd werk en het is gewoon te leuk om het níét te doen.'

Jaarrond werkzaamheden

Ter Braak Cultuurtechniek en Haardhout, zo heet

het erkende leerbedrijf te Haaksbergen voluit. Ter Braak heeft een buitenteam van vier mensen, inclusief hijzelf; soms huurt hij nog iemand in en in het hoogseizoen komen er meerderen bij. Met deze groep verzorgt Ter Braak op zo'n 25 velden het dagelijks onderhoud en op 54 velden het groot onderhoud. Er is ook een medewerker op kantoor, die samenwerkt met Ter Braaks vrouw, die mede-oprichter en mede-eigenaar is. 'Dit aantal velden klinkt misschien aanzienlijk voor een team van vier medewerkers, maar alles valt of staat met flexibiliteit en planning. In de zomer is er een piek op de sportvelden. Dan starten we 's morgens vroeger en gaan we 's avonds langer door. Ook werken we dan op zaterdag. Hierdoor kunnen we in een korte tijd al het werk realiseren. Het team heeft een puik arbeidsethos; we hoeven nooit over werk te discussiëren.' In de wintermaanden is het rustiger, vertelt hij. 'Dan zagen we hout, rooien we bomen, houden we plantsoenen bij en ruimen we bladafval. We verzorgen zelfs bestrating.' In het team Ter Braak is Henri ter Braak de grasexpert; een andere collega is gespecialiseerd in hovenierswerk. Weer een ander is deskundig op het gebied van grondwerken en een technisch medewerker zorgt ervoor dat alle machines gesmeerd lopen; hij kan alles maken voor een betere veldbewerking.

Adviseursrol bij clubs

Ter Braak werkt voor gemeenten, campings en geprivatiseerde sportverenigingen. De clubs vragen vaker om advies dan gemeenten. 'Het is voor een clubbestuur niet altijd makkelijk om een bestek goed te interpreteren. De voorzitter kan een aannemer uit de bouw zijn, de penningmeester een boekhouder uit het bedrijfsleven. Zij hebben, met alle respect natuurlijk, geen verstand van gras. Clubs vinden goed onderhoud vaak erg duur. Ik probeer dan uit te leggen waar de kosten in schuilen. Daarbij trek ik de vergelijking met een auto: met brandstof alleen kom je er niet. Je hebt ook een verzekering en apk nodig. Ik zeg altijd: het is niet veel geld, je vindt het veel geld.' Ook hebben veel clubs kunstgras, vertelt hij. 'Ik zie het als mijn taak om mensen te informeren over alle opties, ook over de hybride variant. Kunstgras heeft de natuurgrasvelden goed ontlast. Maar we dachten dat we met kunstgras een Tesla in huis hadden, terwijl het, gezien alle commotie van de afgelopen tijd, misschien wel een Hummer is. Het is niet eenvoudig om clubmensen betrokken te maken. Ik heb drie jaar geleden een meststofleverancier en een machinefabrikant uitgenodigd voor een informatieavond, maar daar kwamen weinig reacties op. Hierdoor is adviseren soms een uitdaging.' Door de jaren heen heeft Ter Braak veel geleerd.

6 min. leestijd

‘Ik heb veel overleg met de clubs en gemeenten waarvoor wij werken, ook al kom ik wekelijks op de sportcomplexen om de kwaliteit na te lopen en de mensen te spreken. Dit combineer ik vaak met het uitvoeren van werkzaamheden op de velden. Ik heb wel geleerd om één contactpersoon aan te houden per opdrachtgever. Anders word je helemaal gek van de verschillende en vaak tegenstrijdige meningen.’

‘Bij de pogostick moet je de data nog koppelen; bij een bodemscan gebeurt dat automatisch’

Pilot bemesten met gps

Ter Braak voert graag nieuwe ontwikkelingen door in het werk. ‘We hebben door de jaren heen een eigen werkwijze ontwikkeld’, zegt hij. ‘Tijdens de Nationale Grasdag 2017 hoorde ik voor het eerst van de Schijndelse methode. Maar wij zetten de Amazone al twaalf jaar in op deze manier. Ik vind het mooi om te zien dat we op de goede weg zijn.’ Daarnaast was Ter Braak al vanaf het eerste uur geïnteresseerd in de gps-scan, die wordt toegepast bij precisiebemesting in de akkerbouw. ‘Ik heb gekeken naar een pogostick, maar daarna moet je de data nog koppelen. Bij een bodemscan gebeurt dat automatisch. Er wordt helaas nog niet met precisiebemesting gewerkt op sportvelden. Men ziet een sportveld nog als één postzegel, maar binnen een veld is er een grote variatie wat betreft organische stof, EC-waarde en pH-waarde!’ Ter Braak zocht dit jaar de samenwerking met Gildebor (de beheerorganisatie van de voormalige gemeenten Hengelo en Hof van Twente), de bedrijven Advanta en DCM en de gemeente Borne. ‘Ik wilde met deze partijen kunnen sparren over de levensvatbaarheid van de bodemscan. Daarbij wil ik vooral weten of deze techniek kostentechnisch loont. In de gemeenten Borne en Hengelo werden twee velden gerenoveerd en heb ik de bodemscan mogen toepassen als pilot.’

De bodemscantechniek van tegenwoordig bestaat uit een gps-trekker met rijenschakeling op een precisiebemester, vertelt hij. ‘Het veld wordt door de gps-kaart onderverdeeld in een raster, waardoor gebruikers precies weten hoeveel en waar ze moeten bemesten. Ter Braak heeft de Veris-bodemscan van Agrometius ingezet op een kouter in combinatie met een trekker.

Ter Braak heeft voor en na de renovaties een bodemscan uitgevoerd om te zien of de waardes waren veranderd door de preciezere bemesting. ‘Deze velden hebben we voor de inzaai met een bodemscanner bewerkt. We hebben op gps-coördinaten enkele gegevens vastgelegd, zoals de pH-waarde, het organischestofgehalte en de EC-geleiding op 30 en 90 cm diepte. De hoogte (het profiel) van het veld hebben we ook vastgelegd. Met deze gegevens konden we zien waar extra of juist minder meststof nodig was. Deze data kun je vervolgens verwerken in een takenkaart. Vervolgens is het mogelijk om met een trekker met gps en een Isobus-systeem precisiebemesting toe te passen. Wij hebben deze informatie vergeleken met een bestaand mengmonster van het sportveld.’

Ter Braak dacht aanvankelijk dat de pH-waarde, die de opnamecapaciteit van de plant voor mest bepaalt, de meeste variatie zou vertonen in beide velden. Dat bleek anders te liggen. ‘Vooral het organischestofgehalte verschilde enorm van plek tot plek! Dit gehalte heeft natuurlijk ook invloed op de EC- en pH-waarde. Als deze informatie voorafgaand aan een renovatie bekend was geweest, dan was zo’n veld bijvoorbeeld heel anders verschaald. In plaats van 260 kuub zand door het hele veld te spitten, was op de ene plek meer zand doorgemengd dan op de andere.’

Green Deal

‘Medewerkers in het fieldmanagement mogen meer openstaan voor de bodemscan’, vindt Ter Braak. ‘Deze scan toont immers perfect de samenstelling van het veld aan, en verklaart bijvoorbeeld waarom het op sommige plekken natter is of waarom er minder gras groeit. Met het oog op de Green Deal 2020 moeten wij duurzamer gaan werken en dus ook zuiniger zijn met meststoffen. Door een gerichte bemesting en betere opname van meststoffen, komt het graszaad beter op. Met een gesloten grasmat heb je als fieldmanager minder onkruiddruk. Hierdoor komen we niet alleen een stap dichterbij de Green Deal 2020, maar blijft ons natuurgras ook “natuurlijk”.’

De bodemscan is volgens Ter Braak ook van maatschappelijk belang. ‘Gemeenten moeten aan burgers kunnen verkopen waarom er bepaalde

budgetten aan het sportveldonderhoud zijn gekoppeld. De bodemscan kan alles makkelijk verklaren. Er heerst de laatste tijd veel negativiteit over kunstgras; laten we hopen dat we positief blijven praten over onze natuurgrasvelden!’

**‘Als je die info vooraf hebt,
ga je niet verschrallen met
260 kuub zand door het hele
veld, maar op de ene plek
meer dan op de andere’**

Toekomst

Ter Braak heeft er geen enkele moeite mee om zijn nek uit te steken met deze nieuwe techniek. ‘Ik wil graag bezig zijn. Afwachten zit niet in mij. Het vak is daarvoor te interessant en ik wil bezig zijn met de toekomst; anders sta ik stil!’ Hij wil zijn enthousiasme overbrengen op de jeugd en geeft weleens gastlessen aan het AOC. Hij neemt dan een vertidrain mee en de leerlingen kijken hun ogen uit. ‘De bodemscan laat zien hoeveel er in een veld zit. Ik wil dat leerlingen anders naar een sportveld kijken dan ze gewend waren.’

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7091

'De trainer zei dat de winst mede onze verdienste was; dan heb je écht eer van je werk!'

Fieldmanager of the Year-genomineerde Gijzen is 24/7 bezig om het stadionveld goed te houden, en dat zonder groeilampen!

Wie wordt de opvolger van Fieldmanager of the Year Gerard Verweijen? In Maartensdijk staat een FC Utrecht-fan in hart en nieren op, Jan Gijzen.

Niet alleen is hij fan van FC Utrecht, ook is hij trots op het werk dat hij doet. Elk nieuwtje over de positie van Stadion Galgenwaard in de veldencompetitie zet hij trots op de Facebook-pagina Grasmeeesters FC Utrecht. De geboren greenkeeper volgde afgelopen zomer head groundsman Johan van Amerongen op en blaast een frisse wind door Stadion Galgenwaard.

Auteur: Santi Raats

Niet alleen Martin Brummel (FC Ajax), Henri de Weert (FC Twente) en Erwin Beltman (FC Feyenoord) komen uit de golfwereld; vorige zomer vervulde ook Jan Gijzen zijn greenkeeperstenu voor een fieldmanagersjas.

Van kinds af aan in het gras

Jan Gijzen (33) trad als zevenjarige al op als hulpje van zijn vader, die in de aanleg en het groot onderhoud op golfbanen zat bij aannemer

De Ridder. Gijzen junior verzette holes terwijl zijn vader maaide. Later mocht hij ook zelf maaïen. Hij maakte zijn middelbare school niet af, maar trad als zestienjarige ook in dienst van De Ridder. 'Daar heb ik de belangrijkste dingen van het greenkeepersvak geleerd en mijn diploma's greenkeeping, hoofdgreenkeeping, VCA, BHA en gewasbescherming gehaald. Voor De Ridder werd ik op mijn zevenentwintigste hoofdgreenkeeper bij golfclub Kagerzoom. Daarna werd ik voor aannemer AgrecZelle hoofdgreenkeeper bij golfclub 't Zelle. Stadion Galgenwaard is de volgende uitdaging.'

Elke week pieken

En een uitdaging is het! 'Op de golfbaan moet je pieken bij toernooien en kampioenschappen, maar bij een BVO moet je elke week pieken', legt Gijzen uit.

Gijzen en zijn team onderhouden nauw contact met de technische staf, zodat hij direct de trainers

en directie kan aanspreken over kwesties met betrekking tot het veld. Als fieldmanager heeft Gijzen de verantwoordelijkheid voor alle velden en de financiële verantwoordelijkheid voor zijn afdeling. 'Ik kom bijna alle dagen van de week op het trainingscomplex en in het stadion, om te beregenen, te maaïen, de veldverwarming bij te stellen of de velden te keuren.'

Hoge betreding

Gijzen beschrijft: 'We hebben een Desso Grassmaster-stadionveld, daarnaast nog twee Desso Grassmaster-velden op het trainingscomplex, een kunstgrasveld, een natuurgrasveld (dat als hoofdveld dient voor de jeugd en als veld voor oefenwedstrijden voor het eerste en voor Jong Utrecht) en een lavaveld voor Jong Utrecht en de A- en B-teams. Er wordt niet op het stadionveld getraind omdat we geen groeilampen hebben, maar dat betekent niet dat de werkdruk minder hoog is! Onze grootste uitdaging is om zowel de

'Bij de aannemer heb ik geleerd om een opdrachtgever te overtuigen van wat het beste is'

‘Op deze velden trainen ongeveer twaalf teams bijna elke dag’

is voor mijn teamleden niet altijd even makkelijk. Communicatie met de club is dus heel belangrijk. Daar handel ik ook naar; ik steek er veel tijd en energie in. We lunchen bijvoorbeeld in de kantoor-tuin met het kantoorpersoneel. Dat is gezellig en je pikt dingen mee die belangrijk zijn, bijvoorbeeld dat er bij de komende wedstrijd twintig zaken-mensen champagne krijgen langs de zijlijn, vlak voor de wedstrijd. Dan is het wel zo handig dat de sproeiers dan niet aan staan ... De communicatie met de trainers is ook van belang. Zo is het niet handig als je haverwege het lijnen trekken weg moet, omdat er een team gaat trainen. Je moet goede afspraken met ze maken. Het is wel handig dat ik door het werk bij de aannemer heb geleerd om de opdrachtgever te overtuigen van wat het beste is. Omdat ik zorg voor een goede relatie, kan ik dat tegen ze zeggen. Ik drink na de wedstrijd een biertje met de trainers en vraag na elke training of wedstrijd om feedback. Als het beter is om een veld met rust te laten, dan sta ik daarvoor. Ik wil zelf ook het beste resultaat voor het eerste, en voor de jeugd. Trainer Erik ten Hag begrijpt me vaak goed; dat is prettig. Maar als het moet, kan ik op mijn strepen staan.’

Aansturing van het team

Dat is gebleken vanaf het moment dat Gijzen aantrad. Hij trof een team aan dat niet helemaal lekker liep. ‘Dan gaf ik instructies voor de trainingsvelden, maar deden ze wat anders. Je moet daarin als leidinggevende doortastend zijn. Ik zit bijna nooit binnen. Je moet buiten zijn om te zien of er gebeurt wat je vooraf uitstippelt. En ik geef het goede voorbeeld: ik laat zien dat ikzelf ook kan werken en ga als laatste naar huis.’ Inmiddels kan Gijzen rekenen op vier fijne medewerkers. ‘Ze werken 60 tot 70 uur in de week. Tijdens wedstrijden zijn ze er altijd bij, omdat we dan vlak voor de wedstrijd, in de rust en na de wedstrijd moeten presteren. We hebben een sproeisysteem van vier sectoren met daarin vijf sproeiers op een rij, die drie minuten over een beregeningsrondje doen. Vijf minuten beregenen betekent dat we vijf man nodig hebben voor de berekening en twee man voor het opbergen van de opklapdoelen, en dat we na de wedstrijd met het hele team alle zeilen

trainingsvelden als het stadionveld in de winter goed te houden. Op deze velden trainen ongeveer twaalf teams bijna elke dag. Omdat wij geen groeilampen voor het gras hebben, moeten we proberen de velden met andere middelen goed te houden. In het stadion spelen twee teams: het eerste van FC Utrecht en Jong FC Utrecht. Dit betekent dat we soms vier of vijf wedstrijden in twee weken voor onze kiezen krijgen. In de winter zijn we dan ook bijna dag en nacht bezig om het stadionveld goed bespeelbaar te houden. Ook dit moet gebeuren zonder groeilampen.’

Rennen, rennen, rennen

Met een team van vijf man, inclusief hemzelf (een zesde medewerker zit in de ziektewet), rent Gijzen op en neer tussen het stadion en het trainingscomplex, die van elkaar gescheiden zijn door een stuk weg. ‘Een golfbaan is qua oppervlakte groter, maar daar kon ik ’s ochtends de jongens op pad sturen met een lijst werkzaamheden en dan zag ik ze de hele dag niet meer. Nu moet ik zelf op alle velden gaan kijken, omdat er zoveel gebeurt dat de werkzaamheden telkens kunnen verschillen. Bij gemeenten kun je ook een hele dag doorwerken; daar gaan de teams pas ’s avonds trainen. Maar bij deze BVO begint de eerste training om half elf, ’s middags is er een training om drie uur en ’s avonds traint de rest van de jeugd. Tussendoor moeten wij ons werk zien te doen.’

Communicatie en planning

Bij een BVO is er ook geen sprake van een langetermijnplanning, zoals op een golfbaan, omdat je de daar de speelschema's kent. ‘Op donderdag, soms op vrijdag krijgen we een weekplanning van de trainingsschema's: hoe vaak, waar en wat voor type training. Je kunt als groundsman wel iets plannen, maar als de technische staf toch van veld wil wisselen, moet je schakelen óf je rug recht houden. Dat

moeten bijzetten om reclameborden te verwijderen en de boel op te ruimen. Dat zijn dagen van ’s ochtends negen uur tot ’s avonds elf uur. De jongens zijn weleens te laat, maar over het algemeen val ik daar niet over. Op de lange dagen hoor ik ze ook niet klagen; ze blijven tot het werk af is.’ Toch zou Gijzen het team wel groter willen zien. ‘We lopen enigszins op onze tenen. Tijdens het Vrouwen EK en het Europese voetbal van FC Utrecht speelden het eerste elftal en Jong Utrecht hun wedstrijden in andere stadions, omdat het niet mogelijk was om hier te spelen vanwege het EK voor Vrouwen. Jong Utrecht speelde de eerste vijf thuiswedstrijden in Spakenburg om de speeldruk op het stadionveld te verminderen. Daar was ik blij om, want anders was ik nu overspannen geweest. Maar ook een regulier gebruiksschema betekent zes tot zeven dagen per week doorknallen.’

Kennis meegenomen uit greenkeeping

Gijzen heeft de nodige kennis meegenomen naar het fieldmanagement. Zo is het op golfbanen al jarenlang een trend om minder te bemesten en te beregenen. ‘Toen ik hier kwam, gaf men 500 tot 600 kilo zuivere stikstof op 8500 m², terwijl ik gewend was om 150 kilo pure stikstof per hectare toe te dienen. Men liet het gras vervolgens een dag staan en ging dan afmaaien, waardoor ook veel mulchafval vrijkwam dat moest worden weggeblazen. Ik ben direct begonnen de velden elke dag te maaien, zodat de grasplant beter ging wortelen en we niet dagelijks hoefden te blazen. Ook was er geen platliggend gras meer en dus geen kans op schimmel. De grasmat groeide al gauw mooi dicht en werd stevig en vitaal. Ik snap dat gemeenten en adviseurs die op afstand sturen voor de zekerheid meer bemesting en berekening voorschrijven. Maar ik zit bovenop al deze velden. Ook heb ik dankzij adviseur Arno Harmsen de pogo, een meter voor de EC-waarde en het vochtgehalte. Dit meetertje ondersteunt me geweldig in mijn onderhoudsbeleid. Het mooie van de pogo is ook dat je overal op het veld kunt meten en kunt zien of het vochtpercentage in de grond niet te laag of te hoog is. Zo kun je bijvoorbeeld één sproeier vijf minuten laten draaien en de andere drie minuten, of zeven, als dat nodig is. Ik heb bij Greenkeeper of the Year Vincent de Vries gezien dat hij experimenteert met het graszaad Yellow Jacket van Barenbrug. Ik ga daar binnenkort eens buurten om er meer over te weten te komen.’

Uitdaging: natte zomer goedmaken

De uitdaging is om deze lijn ook dit jaar door te trekken. ‘Vorig jaar hadden we een goede, droge zomer. De wortels van het gras waren goed naar

9 min. leestijd

beneden gegroeid. Dit jaar was het een zeer natte zomer. Ik kon de mat er ook niet af halen met de Fieldtopmaker vanwege het EK voor vrouwen en het Europese voetbal van FC Utrecht. Door het drukke speelschema op alle velden had ik geen tijd om te verticuteren en er viel op een gegeven moment 30 mm regen per dag. Ik heb er nog steeds de tijd niet voor en binnenkort daalt de temperatuur weer. Jong gras komt met doorzaaien niet meer op; doorzaaien wordt bijna zinloos. Ik hoop dat ik het bestaande gras met de nodige wortelgroeistimulerende middelen goed de winter in kan sturen, want we hebben geen groeilampen.'

Maaien met groomers

Met zijn greenkeepingachtergrond in gedachten heeft Gijzen groomers op zijn maaiers geactiveerd. Dat zijn mesjes die voor de snijcilinder verticaal door het gras gaan. Ze zetten het gras rechtop, waardoor de snijcilinder het gras beter kan afmaai-

'Natuurgras moet in de eredivisie verplicht worden, al is het maar omdat het buitenland ons nu uitlacht'

en. Ook is er meer ruimte voor andere grasplantjes, zodat je een mooie dichte en vitale grasmat krijgt. Verder krijg je zaadkoppen van straatgras ermee uit de grasmat. 'Toen ik in de voetbalwereld kwam, viel mij meteen op dat groomers niet tot nauwelijks gebruikt worden. Ik had het geluk dat wij voor de trainingsvelden een zelfrijdende fairwaymaaier hebben waar wel groomers op zitten, maar die werden niet gebruikt. Ik heb ze goed afgesteld en in werking gesteld. We zagen in de weken daarna dat de velden zichtbaar vitaler werden en de mat veel dichter werd. In de winter ben ik gaan pleiten voor groomers op mijn loopstadionmaaiers. Ik kwam tot de ontdekking dat er geen loopstadionmaaiers met groomers zijn. Totdat ik op de Saltexbeurs in Engeland was, afgelopen winter. Daar stond een bedrijf dat op de markt is gekomen met een nieuw concept van een elektrische stadionmaaier, genaamd Cub Cadet. Ik heb gevraagd of ze deze ook kunnen maken met groomers. Daar heb ik er nu twee van.'

Andere ambities

Gijzen heeft nog meer ambities: 'Ons Desso

Grassmaster-stadionveld is vijftien jaar oud. Bij de aanleg is het vermengd met *fibresand* van Agterberg, maar ook met lava. Ik merk dat ik het veld niet meer goed los en luchtig krijg na het beluchten; bij het doelgebied is het keihard. Waarschijnlijk gaan we volgend jaar het stadionveld vervangen en worden tegelijkertijd twee trainingsvelden vervangen door hetzelfde type veld voor het eerste elftal. Dan zijn de speelomstandigheden tijdens trainingen en wedstrijden vergelijkbaar. Ik zou graag zien dat de trainingsvelden, die nu 95 m bij 64 m zijn, net als het stadionveld 105 m bij 68 m worden. Men is er nog niet over uit of het hybride of natuurgras wordt. Ik ben samen met Arno Harmsen nauw bij het proces betrokken door informatie en advies te geven over de soorten veld: hybrideveld, natuurveld of kunstveld. Ik heb al laten weten dat Playmaster naar mijn mening te duur wordt; FC Utrecht heeft er niet het geld voor over om na enkele jaren de top laag weer te moeten vervangen. Op zich sta ik positief ten opzichte van hybride en natuurgras lijkt me altijd goed. Ik heb gezegd dat ik dan wél groeilampen erbij wil hebben, zeker als een volgende trainer van mening is dat er op het stadionveld getraind moet worden. Deze redenatie snapt de club wel.'

Kunstgras

Kunstgras is geen optie, niet voor FC Utrecht, maar ook niet persoonlijk voor Gijzen: 'Ik vind natuurvelden het beste en mooiste wat er is. Ik vind zelfs dat natuurvelden in de eredivisie verplicht moeten worden. Daar zijn heel veel argumenten voor, alleen al het feit dat we in het buitenland worden uitgelachen. Ik weet ook niet of we voor profclubs in de Jupiler League kunstgras moeten willen. Voor amateurclubs, die niet zo veel geld tot hun beschikking hebben, is kunstgras wél een goede oplossing. Wedstrijden en trainingen kunnen bijna altijd doorgaan, én op een goed bespeelbaar veld.'

Flexibel zijn in onderhoud

Gijzen heeft veel goede zaken meegenomen vanuit de greenkeeping, maar ook al veel geleerd van de voetbalwereld. 'Ik heb leren schakelen! 's Ochtends kun je met de trainer een afspraak maken, bijvoorbeeld dat de training om half elf begint, zodat even daarvoor de sproeiers aan moeten om het veld beter bespeelbaar te maken. Maar dan blijkt dat er eerst videobeelden gekeken worden en het team pas om half twaalf op het veld staat, wanneer het veld weer droog is. Ook heb ik geleerd dat ik de spelers en trainers te veel heb verwend. Bij mijn komst hier verhoogde ik de maaifrequentie direct van drie naar vijf keer per week. Even later hoorde ik op een zaterdag: We

'Op een golfbaan piek je tijdens wedstrijden; een stadionveld moet elke week pieken!'

hebben hier straks een training. Jullie maaien toch elke dag? Kan dat nu ook? Met als resultaat dat we nu feitelijk elke dag maaien.' Gijzen kan er wel om lachen.

Waardering voor het werk

Gijzen krijgt waardering terug voor zijn werk. 'De trainer bedankt ons regelmatig. Ook vroeg hij voor de play-off-finale tegen AZ of we er een extra snel veld van wilden maken. Toen hebben we de maaifrequentie verhoogd, zodat we een lekker snel veld hadden. Het was een mooie zonnige dag; we hebben het veld precies goed berekend, zodat het goed nat was en lekker snel, met een goede balrol. Dat merkte het eerste elftal. We wonnen met penalty's en verdienden daarmee een Europees ticket. De trainer bedankte ons na afloop en zei dat de winst ook onze verdienste was. Dan zijn we beretrots en hebben we echt eer van ons werk.'

Vak promoten

Gijzen zou de rol van Fieldmanager of the Year zeer serieus nemen: 'Ik heb veel respect voor mijn vakgenoten, zowel bij BVO's als op amateurvelden. De laatstgenoemde groep collega's wordt vaak nog weggezet als terreinknechten. Dit moet echt veranderen, want zij moeten hun velden goed houden met veel minder middelen. Met de titel Fieldmanager of the Year zou ik zo goed mogelijk onder de aandacht brengen dat het fieldmanagersvak ondergewaardeerd wordt en dat wij hard nodig zijn om voetballend Nederland aan het voetballen te houden. Ik wil ook kennisdeling promoten, samen met de brancheorganisaties. Door kennisdeling kunnen we het onderhoudsniveau van de Nederlands voetbalvelden naar een nog hoger niveau tillen.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7087

Fieldmanager van de toekomst stuurt groot deel van het werk aan via telefoon

Digitaal beheersysteem, apps voor beregening, robotmaaiers en Whatsapp-teamcommunicatie luiden nieuwe tijd in

Wie wordt de opvolger van Gerard Verweijen als Fieldmanager of the Year? Marc Grooteman (49) heeft, net als Verweijen, een gemeentearchtergrond en begeeft zich tegelijkertijd op de markt met robotmaaiers. Daarnaast maakt hij gebruik van allerlei andere technische snufjes.

Auteur: Santi Raats

De sportveldbeheerder en natuurgasexpert is afkomstig uit de hovenierswereld. Zonder bewust daarvoor te kiezen, werd hij werkzaam op de sportvelden van Alkmaar. Grooteman trad namelijk in dienst bij de gemeente Alkmaar. In 2011 rondde hij de cursus sportveldbeheerder af. Hij had er twintig jaar op zitten als terreinmeester bij Sportbedrijf Alkmaar, toen deze afdeling in 2014 verzelfstandigde tot het sportbedrijf Alkmaar Sport NV. Nadat Grooteman in 2015 voor het examen expert natuurgas was geslaagd, nam hij het beheer van alle buitenaccommodaties op zich.

Eenheden

Alkmaar Sport beheert in totaal 25 natuurgasvelden binnen de gemeente Alkmaar. In de regio rond Alkmaar biedt het bedrijf ook zijn diensten aan, maar dan onder de naam Holland Sport BV. Dit bedrijf beheert en onderhoudt zo'n tien natuurgasvelden. Ook beheert het in totaal 25 kunstgrasvelden. Het aantal 'eenheden' dat Alkmaar Sport en Holland Sport beheren, ligt echter hoger: 110. Daaronder vallen bijvoorbeeld ook handbalvelden, atletiekbanen, honk- en softbalvelden en een jeu-de-boulesbaan.

'Met een onderzoek naar het effect van maaien met robots wil ik een bijdrage leveren aan de innovatie in dit vak'

Werkzaamheden

Grooteman: 'Een derde van het maaiwerk voeren we zelf uit, een derde huren we in bij een sw-bedrijf en een derde zetten we weg bij een aannemer. We maken voor de werkzaamheden van Holland Sport en Alkmaar Sport wel onder-

scheid in aannemers en mestleveranciers. Met andere woorden: er is geen partij die voor beide bedrijfsonderdelen werkt. Dat doen we om partijen prijstechnisch te kunnen vergelijken en om de precieze productverschillen op een rij te krijgen. Groot onderhoud doen wij helemaal zelf. We hebben een verticuteermachine, vertidrain, bezandingsmachine, Amazone met klepelmaaierunit, egalisatiematerieel, een frees en noem maar op. Met een eigen machinepark kunnen we goed plannen; we hoeven nooit te wachten op machines, en het werk kan precies plaatsvinden wanneer wij dat willen. Omdat we in een grote regio werkzaam zijn, hebben we een dieplader gekocht voor een betere mobiliteit. Hiermee kunnen we ook onze kunstgrasmachines vervoeren.'

Veelzijdige rol

Binnen het totale bedrijf heeft Grooteman de functie van teamleider voor alle buitensportaccommodaties en is hij tegelijkertijd sportveldadviseur. Grooteman: 'Ik doe alles binnen het beheer en advies zelf; ik ben een beetje een inktvis.' Grooteman weet hoe de hazen lopen in de ambtelijke organisatie, maar begeeft zich sinds de oprichting van Alkmaar Sport ook op de markt. 'Als we een nieuw sportpark in beheer krijgen, doe ik een kwaliteitscheck met een penetrologger, vochtmeter, holecutter en een inventarisatielijst. Op basis daarvan stel ik vast welk beheerpakket voor beplanting, bestrating etc. nodig is.' Hij grinnikt. 'Fotografie is mijn hobby. Ik maak foto's van velden die we nieuw in beheer krijgen en maak gedurende het gehele verdere project een fotoreportage. Ook van renovatieprojecten maak ik foto's van het begin tot het einde. Die laat ik aan de opdrachtgever zien met tekst en uitleg, zodat die goed geïnformeerd is. Zolang de klant maar tevreden is!'

Digitaal beheersysteem

'We hebben de afgelopen tijd met bloed, zweet en tranen ons hele beheersysteem digitaal gemaakt in Ultimo, dat feitelijk een gebouwenbeheersysteem is, omdat wij ook sporthallen, zwembaden en een ijsbaan beheren. Dit beheersysteem is heel handig. Het is er zelfs in de vorm van een app op de telefoon, dus medewerkers kunnen overal inloggen. Klussen kun je in dit beheersysteem doorgeven aan het werksysteem. Dat kan ik invoeren, maar ook collega's die buiten waarnemen welke werkzaamheden nodig zijn, kunnen dat doen. Je kunt een dergelijke melding zelfs laten begeleiden door een foto. Het systeem zet deze meldingen om in taken. Op vrijdag rolt het takenpakket voor de hele week eruit. Dan wordt er bepaald wat nu nodig is en wat moet worden uitgesteld. Het systeem kop-

pelt klussen aan een bepaalde medewerker. Alle medewerkers loggen op maandag in het systeem in om te kijken wat ze die week gaan doen. Buiten deze Ultimo-app communiceer ik met de rest van het team via een groepsapp binnen Whatsapp. Iedereen houdt zo veelvuldig contact met elkaar. De sportparken liggen soms ver van elkaar af, maar overleg is vaak wel nodig.'

'Je kunt bij elk signaal op je telefoon wel opveren, maar dat hoeft natuurlijk niet'

Berekening

En er is nog een app: een telefonisch bestuurbaar systeem, waarmee Grooteman op drie sportparken de berekening bijhoudt. 'Deze locaties zijn niet zo groot, maar liggen ver van elkaar. Het zou voor ons of voor een aannemer prijzig worden om naar deze parken te gaan om de berekening in te schakelen of om sproeiers te verzetten. De medewerkers moeten wel weten waar de sprinklers precies in het veld liggen. Wanneer iemand gaat vertidrainen of beluchten, laat hij het mij altijd even weten en neemt hij pionnen mee om als markering op de sproeiers te zetten. Dat gaat altijd goed. Ik denk dat binnenkort alle sportparken in Alkmaar automatisch worden berekend. Het systeem kost niet per se meer; het kan ook kosten besparen: bij een volkbreek in het weekend kun je de installatie op afstand uitzetten.'

Robotmaaiers

Onlangs heeft Alkmaar Sport vijf robotmaaiers van Belrobotics aangeschaft. Ook die geven alle vijf signalen af aan Grootemans telefoon, met name bij storingen of stilstand. Grooteman is nuchter en ziet zich nog niet zo snel veranderen in een

ProGrasS, altijd een stap verder

- TinyMobile Robot belijningsmachine
- Precision GPS, zeer nauwkeurig
- Inhoud, 3 ltr. belijningsverf
- Volledige belijning sportveld < 22 min.

INTERESSE?
VRAAG OM EEN DEMO..

- SGL UVC180, belichtingsmachine
- Duurzame schimmelziektebehandeling
- Volledig elektrisch, werkbreedte 180 cm
- Weervoorspelling & ziektedrukmodel

PROGRASS
Professional Grass Service

KR

Kraakman Perfors B.V.
Landbouw-, tuin- en parkmachines

WWW.KRAAKMAN.COM

JOHN DEERE
GOLF

NAUWKEURIG MAAIEN WAS NOG NOOIT ZO EENVOUDIG

De 7400A terraincut trim & surrounds maaier biedt de perfecte combinatie van kracht en behendigheid. U kunt de werkbreedte tijdens het maaien aanpassen van 172,7 cm naar 188 cm, door middel van een tuimelschakelaar. Wilt u resultaten waar u altijd al van gedroomd heeft? Neem dan vandaag nog contact op met uw dealer en vraag naar een demonstratie en offerte op maat.

staadegaard
Op grond van kwaliteit sinds 1933

www.staadegaard.nl

AGRI
MACHINES

www.agri-machines.nl

GROENNOORD

www.groennoordbv.nl

JAN de WINKEL

www.jandewinkel.nl

Velco
bos - tuin - park - golfmachines

www.velcohuisen.nl

24/7-fieldmanager: 'Je kunt bij elk signaal van een robotmaaier wel opveren uit je bank of op zondagochtend naar een veld toesnellen om een robotstoring te verhelpen, maar dat is natuurlijk niet de bedoeling. Maandag is vroeg genoeg, als je iemand van de vereniging instructies geeft. Je kunt je wel helemaal gek laten maken door je telefoon, maar je bent er altijd nog zelf bij.'

'Medewerkers geven hun eigen invulling aan het werk; ik geloof niet in een keurslijf'

Grooteman is blij met de robotmaaiers, al is hij nog aan het onderzoeken in welke settings hij ze allemaal kan gebruiken. 'Op de grasvelden aan de binnenkant van de ijsbaan en atletiekbaan zijn ze nuttig, omdat we daar niet gemakkelijk met ons materieel kunnen oversteken en maaiëren kunnen afvoeren. Het lukt de robots om alle rare hoeken en lange kanten goed te maaien, behalve langs de verspringbak. Op rugbyvelden en voetbalvelden kunnen we ze ook goed inzetten. Of we er echt veel tijd mee besparen, moeten we nog uit-

vogelen. De terreinmeesters moeten toch wel naar het sportpark, omdat er meerdere verenigingen op een complex liggen en omdat zij de robotmaaiers regelmatig moeten schoonmaken. Ik ga een proef uitzetten waarbij ik met sensoren in het veld het vochtpercentage, de temperatuur en de EC-waarde meet, want ik wil monitoren of de kwaliteit van het veld erop vooruitgaat met robotmaaiers. Daarmee wil ik mijn bijdrage aan de innovatie van het vak leveren.'

Velden keuren

Grooteman probeert ondanks zijn organisatorische functie elke twee weken alle velden te zien. 'Ik moet goed plannen, vooral om er zeker van te zijn dat de mensen van de club die ik wil spreken er dan zijn. Maar ik weet sowieso wat er gaande is. Ik kan de situatie op een sportcomplex snel scannen en zien wat er al gedaan is, wat er nog moet gebeuren en of problemen zijn verholpen. Ik doe immers bij alle velden de kwaliteitsinventarisatie voordat we ermee aan de slag gaan. Twee maal per jaar voer ik deze kwaliteitscheck opnieuw uit op ieder veld en kijk ik of het onderhoudsprogramma nog klopt of dat we het moeten bijstellen. Daarnaast laten we bij Agro Expertus eenmaal in de drie jaar voor elk veld een granulair en chemisch onderzoek uitvoeren. Onlangs hebben we een Deltec-keuringsset gekocht voor de kwaliteitsopname van de kunstgrasvelden die we in onderhoud hebben. Hiermee kun je gerichter sturen op decompacteren en reinigen, met name de velden met kurk-infill. Wanneer we velden in beheer krijgen die onderhouden worden door de leverancier, nemen we het onderhoud een-op-een over. In de loop der tijd passen we de werkzaamheden soms aan, als de omstandigheden daarom vragen.'

Vertrouwen geven

Langzamerhand merkt Grooteman dat zijn functie wel erg veel taken omvat en beseft hij dat hij soms

mige daarvan moet delegeren. Dat vindt hij soms lastig. 'Op zich kan ik makkelijk overdragen, maar dan moet ik zeker weten dat de ander het kan. Iemand moet bijvoorbeeld niet in de stress raken van storingsmeldingen. Ik zou op den duur graag de berekening en de robotmaaiers uit handen willen geven aan een van de terreinmeesters. Ik heb het afgelopen jaar de werkvoorbereiding en werkplanning al uit handen gegeven aan een collega op kantoor. Dat gaat goed. Ik heb wel genoeg vertrouwen in de medewerkers om los te kunnen laten. Zij geven zelf invulling aan het werk; dat maakt het voor hen ook leuker. Ik geloof niet in een keurslijf.'

Ambitie

'Ik zou nog weleens naar het buitenland willen om bij een BVO te werken, of mee willen helpen tijdens het kampioenschap in Qatar; ik noem maar iets. Iets met buitenlandse allure, dat lijkt me wel wat! Maar mijn huidige werk is zeer gevarieerd, daarin kan ik nog genoeg leren.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7088

Product Manager Line Marking

Selectline is een producent van sportveldbelijning. Voor het internationaal uitbouwen van Selectline zoeken we een senior product manager, verantwoordelijk voor het commerciële succes van de verschillende merken.

Ben jij die ondernemende product manager? Kijk dan op
www.selectyourline.com/vacancies

selectline
PREMIUM LINE MARKING PAINTS

'Ik ben het niet eens met de kreet dat er steeds minder kan'

Sportveldadviseur promoot het vak bij gemeentes door zelfgemaakte pr-film en uitgebreide presentaties

Nico van Eerden: Uitvoerder Parken, Landschap, Civiel bij beheerorganisatie Gildebor. Rasoptimist en genomineerde voor de Fieldmanager of the Year-award. Wie is hij en wat doet hij in zijn dagelijks werk?

Auteur: Santi Raats

en heeft een sympathiek stemgeluid. Zonder het opdringen van informatie, blijkt dat hij ontzettend veel interessants te vertellen heeft. Als hij geen Fieldmanager van het Jaar wordt, kan hij altijd nog doorgaan als 'Fieldmanager van de Toekomst'. Hoe Van Eerden zijn functie invult, zou jonge mensen met ambities in het bedrijfsleven, zomaar kunnen inspireren het sportveldenvak in te gaan en dit vak naar een hoger niveau te tillen.

Het team en de werkzaamheden

Het team van Van Eerden bestaat uit vijftien man, waarvan vier sw-medewerkers - Gildebor is tevens een erkend opleidingsbedrijf voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Met dit team onderhoudt hij in Hengelo acht sportparken; negenentwintig natuurgrasvelden, zestien kunstgrasvelden, twee atletiekbanen en een honk- en softbalveld, een ligweide bij een zwembad en drie sporthallen. In Hof van Twente onderhoudt Van Eerden drieëntwintig natuurgrasvelden, negen kunstgrasvelden en een atletiekbaan met natuurgras, verdeeld over vijf sportparken. Vanaf 2018 worden de sportvelden van Oldezaal toegevoegd, tien in totaal. De negen sw-werkers van Oldenzaal worden dan door Gildebor taakgericht aangestuurd. Bijvoorbeeld op het gebied van schade herstellen, kanten steken en groenonderhoud. Gildebor maait het grootste gedeelte zelf en zet een klein stuk uit in de markt. De beheerorganisatie voert verder grote onderhoudswerkzaamheden uit zoals schudfreen, bezanden, vertidrainen, bladruimen, weegdeggen, verticuteren, doorzaaien en bemesten. In Hof van Twente voert Henri ter Braak, de andere Foty-genomineerde, het groot onderhoud uit.

Een-tweetjes creëren met beleidsmedewerkers

Ongeveer drie tot vier keer per week is Van Eerden bij de verenigingen en op de sportvelden voor met de verenigingen. Daar maakt hij een rondgang met de gemeente, of voert hij een algemene controle uit. Ook is hij verantwoordelijk voor de keuze en aankoop van machines. Van Eerden is echter geen uitvoerder die, met een helm op, delegeert op de werklocatie. Hij heeft nog steeds de adviserende rol die hij voorheen had bij de gemeente Hengelo. Van Eerden: 'Ik heb zelf ooit het meerjarenonderhoudsplan geschreven, maar dat is aan tijd en ontwikkelingen onderhevig. Daarover adviseer ik dan.'

Wat Van Eerden bijvoorbeeld aanstipt, is dat het bij sportveldbeheer vooral belangrijk is om aansluiting te krijgen bij de beleidsmedewerker. 'Ik sprak op de afgelopen Nationale Grasdag een beleidsmedewerker die zei dat hij beslissingen moest nemen, maar eigenlijk te weinig van de

'Mensen willen geen zuur
verhaal horen;
ze zijn vindingrijker als
ze horen dat het goed gaat
en dat er hier en daar wat
beter kan'

praktijk afwist om dat goed te kunnen doen. Er valt veel winst te behalen om te investeren in een-tweetjes met beleidsmedewerkers. Om beslissers goed te informeren. Zij zijn namelijk op hun beurt weer fantastisch goed in het overbrengen van het praktijkverhaal aan hun wethouder, om de benodigde investeringen te kunnen waarborgen. Ik heb goed contact met de beleidsmedewerkers en ben regelmatig op het gemeentehuis. Zij zijn ook wel eens bij mij. Ik geef aan dat ik af en toe ook kan aanschuiven in een gesprek met de wethouder, mocht nadere uitleg gewenst zijn. Dat is ook een paar keer voorgekomen. Deze vorm van communicatie werkt prima.'

Van Eerden is het pertinent niet eens met kreten in deze tijd, zoals de roep dat er "steeds minder kan". 'Ik heb altijd gemerkt dat er juist heel veel kan', licht hij toe. 'Het ligt er daarbij voor een groot deel aan hoe dat je zaken aanvielt. Enerzijds heb ik geen verwachtingen en word ik niet zuur als iets niet kan. Anderzijds willen mensen ook geen zuur verhaal horen; mensen blijven enthousiast en vindingrijk als je laat weten dat alles hartstikke goed gaat en dat er óók wat dingen beter kunnen.'

Proactief

Van Eerden moest zich even waarmaken bij de gemeente Hof van Twente, toen Gildebor het onderhoud op zich nam. 'Men moest wellicht even schakelen omdat men dacht dat ik alleen het onderhoud uitvoerde. Maar mijn proactieve houding richting hen viel vrijwel direct in goede aarde, omdat de clubs sneller tevredener waren met

De cv van Van Eerden (44) barst uit zijn voegen. Via de MTuS en MBCS kwam hij te werken bij Waterschap Rijn en IJssel. Hij breidde zijn werkkenis en ervaring uit bij twee adviesbureaus, voordat hij vijftien jaar geleden in dienst trad van de gemeente Hengelo. Een greep uit de opleidingen en cursussen die hij deed: terreinmeester, aanleg/beheer sportvelden en golfterreinen, weerkunde, hydrologie, Flora- en faunawet, VCA, BHV, leidinggeven op operationeel niveau en leiding geven aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Bij de gemeente Hengelo was Van Eerden al die tijd technisch adviseur sportvelden. Zijn nieuwe rol binnen de 290 man tellende beheerorganisatie Gildebor (teams van de vroegere gemeenten Hengelo, Hof van Twente en vanaf 2018 de gemeente Oldenzaal) is officieel betiteld 'uitvoerder cluster Parken, landschap en Civiel'. Van Eerden praat zonder enige vorm van *opsmuk*

Toepassing van
rubbergranulaat
van gerecyclede
autobanden in
kunstgrasvelden is
veilig voor mens
en milieu.

Rubbergranulaat in kunstgras scoort!

Inzamelen oude banden. Voor een schoner milieu.
Alle gebruikte autobanden worden in Nederland door RecyBEM
ingezameld en op een milieuverantwoorde wijze verwerkt.

www.bandenmilieu.nl

Oude
banden,
nieuw
leven.

RecyBEM B.V.

BAND & MILIEU

het onderhoudsresultaat dan ooit tevoren. In een enquête van de gemeente, vijf jaar geleden, gaven bewoners van Hengelo sportveldenonderhoud weinig prioriteit ten opzichte van bijvoorbeeld de binnenstad', legt Van Eerden uit. 'Ook heeft Gildebor een hele goede bomenploeg met hoog-opgeleide European Tree Workers. Toch heeft deze organisatie sportvelden tot haar kerntaak gemaakt.'

'De sportveldensector is er het meeste bij gebaat als deze specialismes voor elkaar openstaan'

Ambassadeur voor de sportvelden

Het is voelbaar dat Van Eerden er niet met de eer vandoor wenst te gaan. Hij zegt dat de grote tevredenheid van de clubs de sportvelden tot kerntaak heeft gemaakt. Maar feitelijk is hij degene die dit voor elkaar heeft gekregen. Na het ontstaan van Gildebor hield Van Eerden een presentatie voor de beleidsmedewerkers en verenigingsbesturen. Daarin vertelde hij wat Gildebor aan de sportvelden doet. Aangezien filmpjes maken Van Eerdens hobby is, had hij zelf van alle groot onderhoudsfacetten een scène geschoten en deze tot een promotiefilm gemonteerd, mét enkele Gildebor-medewerkers erin. Van Eerden: 'Dat waren scènes waarin we verticuteren, vertidrainen, dressen, doorzaaien en bemesten. Ook vertellen we hoeveel plantjes we per veld zaaien en wat voor meststoffen er allemaal worden toegepast. Op deze manier kan men zien hoe hard er gewerkt wordt van begin juni tot half augustus. Ik heb er ook de nodige teksten bij geschreven. Voorop stond, dat ons werk méér behelst dan maaien. De film was een succes. Sommige van de 'filmfiguren' zaten ook aan tafel tijdens de presentatie. Dit maakte de voorlichting heel interactief en doeltreffend.'

Creatief met posten

Het boeiendste aan Van Eerden is dat hij niet denkt in het aangaan van uitdagingen en het nemen van 'hobbels op de weg' - wat overigens een prima eigenschap is binnen een werkcarrière. Van Eerden denkt in kansen. Kansen creëert hij niet; hij ziet dat er overal kansen zijn.

Van Eerden moet dan ook diep nadenken als hem de vraag wordt voorgelegd of hij wel eens zijn plannen heeft moeten bijstellen omwille van bezuinigingen. Volkomen pretentieloos zegt hij: 'Meestal lukt het me wel om toch zaken voor elkaar te krijgen, omdat ik mijn meerderen kan overtuigen. Dat had ik vroeger ook al. Dan legde ik bijvoorbeeld uit dat het geen zin heeft om een veld door te zaaien met 35 kilo graszaad als er nauwelijks grasplantjes staan. En dat we het ruime bemestingsbudget wellicht beter voor een gedeelte konden inzetten voor meer graszaad. In een presentatie zal ik bijvoorbeeld ook altijd de nieuwste marktontwikkelingen vermelden en toelichten, inclusief de voordelen voor de opdrachtgever. Als ik op een later tijdstip besluit een nieuwe machine aan te schaffen of een onderhoudswijziging toe wil passen, kan ik rekenen op steun van de opdrachtgever omdat deze dan weet waarover ik het heb.'

Berekening

Zo is Van Eerden de afgelopen jaren bij de gemeente Hengelo bezig geweest om de berekening op alle velden te automatiseren met *pop up*-systemen. Nu wil hij dat graag ook in Hof van Twente. 'Het is voor de veldkwaliteit het beste wanneer wij daar de hoofdsturing in hebben, zodat niet bij de eerste zonnestraal op de beregeningsknop wordt gedrukt, maar ook dat er beregend wordt in de zomerperiode, als clubvrijwilligers op vakantie zijn. We hebben grote oppervlakten aan stuwwallen die zanderig zijn, waar in de zomer na het inzaaien de mat verbrandt als je niet héél goed monitort. Gemeente Hof van Twente heeft automatische berekening nooit begroot. Wel heeft men een renovatiebudget.'

Gelukkig is Van Eerden inventief in het schuiven met posten. 'Ik heb me hard gemaakt voor de aanschaf van een Fieldtopmaker en bepleit dat deze zich zal terugverdienen. Het Hof van Twente heb ik het idee aan de hand gedaan dat we begrote veldrenovaties van enkele velden enige poos kunnen uitstellen door ze met de Fieldtopmaker aan te pakken. Met dit geld kunnen we automatische berekening aanleggen op de sportparken in Hof van Twente.'

Bemesting

Van Eerden richt zich ook volop op de Green Deal. 'Er is een hele wereld aan leveranciers op het gebied van meststoffen, maar ik heb zelf een aardig idee van wat ik wil hebben. We gebruiken gecoate, organische en soms traditionele meststoffen. Af en toe doe ik een *pilot* bij enkele velden. Dan laat ik een leverancier wat toepassen. Als het wat oplevert, is dat mooi en kunnen we ermee verder. Als het tegenvalt, zal ik niet schromen dat te zeggen. Maar ik ga ook niet het wiel telkens zelf uitvinden. Soms vraag ik de andere fieldmanagers hoe zij bepaalde dingen doen. Ik houd ook niet van lange contracten met duizend euro winst per jaar. Onderhoud is aan veel ontwikkelingen onderhevig en ik wil niet bedrijfsblind worden. Ik kijk, leer en implementeer soms oplossingen van anderen in onze eigen organisatie als ze mij echt waardevol lijken.'

Toekomst

Volgens Van Eerden ligt de toekomst van het fieldmanagement in van elkaar willen leren. 'Vroeger dacht ik bij de gemeente: wij weten het beter dan de markt. Dat is al een poos niet meer zo. Er zit veel kennis bij marktpartijen. Daarnaast is sportveldbeheer een heel erg breed begrip: kijk alleen al naar de genomineerden Fieldmanager of the Year van dit jaar: een BVO-fieldmanager, een onderhoudsspecialist, een adviseur zoals ik en een fieldmanager die specialist is in onderzoek, analyse en kwaliteitsbewaking. Ieder van ons is goed in zijn specialiteit, de een is daardoor niet per se beter dan de ander. De sportveldensector is er het meeste bij gebaat dat deze specialismes voor elkaar open staan. De diversiteit geeft ook aan hoe mooi de functie fieldmanager is, van de maaimachine tot aan adviseursniveau.'

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7089

BVC moet als laatste club in de gemeente Berg en Dal nog privatiseren

Het tijdperk van privatiseren omwille van de goedkope handjes bij de vereniging is sowieso voorbij

10 min. leestijd

In deze nieuwe rubriek staat een amateur-sportclub centraal. Wie zijn toch al die krachten waarop de club draait? Wie onderhouden de velden, staan elk weekend in de kantine en verzorgen het materiaal? BVC'12 uit Beek, gelegen in één van de mooiste gebieden van Nederland tussen de Nijmeegse stuwwal en de Ooijpolder, bijt de spits af.

Auteur: Sylvia de Witt

Op 5 mei 1912 besloot een aantal voetballende jongens uit de dorpen Beek en Berg en Dal een club op te richten. Deze kreeg de naam BVC – Beekse Voetbalclub – en er werd gekozen voor een groengeel tenue. Nu telt BVC'12 430 leden en beschikt de club over drie natuurgrasvelden en een half kunstgrasveld.

Voor het onderhoud van de drie natuurgrasvelden op sportpark 't Groothuis is nu nog de gemeente verantwoordelijk. BVC'12 is als laatste vereniging met de gemeente Berg en Dal in gesprek over privatisering. Alle andere verenigingen – VVLK in Leuth, SC Millingen, SVO'68 in Ooij en de zes voetbalverenigingen in Groesbeek – zijn al geprivatiseerd. Deze privatiseringen hadden namelijk al in 2012 plaatsgevonden in de voormalige gemeente Groesbeek. Ook in de gemeente Millingen was dat al eerder het geval, maar niet in de toenmalige gemeente Ubbergen.

'De gemeente Berg en Dal is in 2015 ontstaan door een gemeentelijke herindeling', vertelt Carl te Riele, beleidsmedewerker en projectleider maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente Berg en Dal. 'Eerst hebben we als nieuwe gemeente een nieuw accommodatiebeleid neergezet en uitgewerkt. We zijn nu ruim een jaar onderweg om te kijken hoe we die privatisering gaan inzetten.'

Carl te Riele

Voorzitter Sander Joosten

'In de wintermaanden zijn de velden lastig bespeelbaar. Wij hebben meer afgelastingen dan andere teams'

Veel meer onderhoud nodig

Van de tien voetbalverenigingen in de gemeente Berg en Dal staat BVC'12 qua grootte op nummer vier. De gemeente wil graag dat alle verenigingen privatiseren, zodat zij die door middel van het subsidiebeleid allemaal hetzelfde kan behandelen. 'Het tijdperk van privatiseren omwille van de goedkope handjes bij de vereniging is sowieso voorbij', vervolgt de BVC-voorzitter. 'Het gaat de komende jaren om het efficiënt gebruik van een steeds verder geautomatiseerd machinepark, waarbij ook autonome machines zullen worden ingezet. Maar zo ver is het nog lang niet. De gemeente heeft per jeugdlid een bepaald subsidiebedrag vastgesteld, dat kostendekkend zou moeten zijn voor het

'Een kunstgrasveld is ook voor de club beter: dan kan iedereen in de wintermaanden doortraineren'

onderhoud van de velden. Wij hebben hier echter veel meer onderhoud nodig dan de gemiddelde vereniging; volgens de oudere leden was deze plek vroeger echt een moeras. Tijdens het seizoen worden de velden nu nog gemiddeld twee keer

per week gemaaid in opdracht van de gemeente. Maar de rest is onze eigen verantwoordelijkheid.' 'De rest' wil zeggen: het onderhoud van het halve kunstgrasveld met SBR rubber infill, de 180 bomen, het gebouw met de kleedkamers en kantine, de doelen, de dug-outs en het lijnen.

Mix van financiële haalbaarheid en politieke wil

Na de privatisering gaat er wel het een en ander veranderen, weet ook Sander Joosten. 'De gemeente en BVC werken samen toe naar een voorstel. Wat er uiteindelijk gaat gebeuren, is een mix van financiële haalbaarheid en politieke wil. Ik ben er de persoon niet naar om te lobbyen en wekelijks met een raadslid een kop koffie te drinken om daarmee zijn stem onze kant op te krijgen. Ik hoop ook niet dat dat nodig is. Maar we gaan er met open vizier in en hopen er een goede deal uit te halen, die voor beide partijen werkt. Wij willen echt een verantwoorde beslissing nemen wat betreft de privatisering, zodat we met de subsidie de kosten van het onderhoud redelijk kunnen dekken. Als we er elk jaar zwaar op moeten toelleggen, zou dat de dood van een bloeiende vereniging kunnen betekenen.'

Accommodatiebeleid

Per jeugdlid ontvangen de voetbalverenigingen in de gemeente Berg en Dal jaarlijks 100 euro, en daarnaast nog eens 950 euro per jaar voor elk veld en 150 euro per jaar voor elke kleedkamer. 'Gemeentelijke subsidie is echter nooit kostendekkend', meent Carl te Riele. 'Subsidie is een

bijdrage in de kosten, een aanvulling op de eigen financiële middelen, en daarmee kun je de kosten van het onderhoud nooit honderd procent dekken. Verenigingen hebben ook andere inkomsten door contributies en sponsors. Als je een grote vereniging bent, krijg je meer; ben je een kleine vereniging, dan krijg je minder. Wij zijn met BVC bezig om te kijken hoe we hieruit komen. De club heeft een aantal wensen en wij hebben een aantal beperkingen als het gaat om regelingen. Wij hebben een accommodatiebeleid vastgesteld; daarin staat dat we vooral willen faciliteren en niet meer willen uitvoeren. Verenigingen weten zelf vaak veel beter wat ze moeten doen dan de gemeente. Het is niet onze corebusiness om accommodaties of velden te beheren. Daarmee geef ik meteen aan dat verenigingen zelf keuzes kunnen maken wat betreft het geld dat ze van de gemeente krijgen. We zijn in goed gesprek met elkaar over de privatisering; dat verloopt constructief. Natuurlijk zijn er belangenverschillen, maar daar proberen we zo goed mogelijk uit te komen om zo een win-winsituatie te creëren.'

Over dertien jaar pas goede velden

Acht jaar geleden zijn de drie natuurgrasvelden gerenoveerd, maar nog steeds wordt aan de versterking van de toplaag gewerkt, zodat die meer water kan bergen. In 2016 voerde ISA Sport een onderzoek uit om te zien welke extra maatregelen nodig zijn om de velden goed te krijgen. Hieruit kwam naar voren dat de toplaag nog niet vol-

doende dikte heeft om het water goed te kunnen bergen en dat het nog vijf jaar zal duren voordat de velden goed zijn. Onvoorstelbaar, vindt Sander Joosten. 'Ik denk dat geen enkel bedrijf dat sportvelden aanlegt of renoveert tegen een vereniging durft te zeggen: We hebben onze klus geklaard en over dertien jaar heeft u goede velden. In de wintermaanden zijn de velden echt lastig bespeelbaar. Wij hebben meer afgelastingen dan andere teams. En wanneer andere clubs hier komen, horen we weleens: Wat een schandalig veld; dit is zware modder!'

Nulsituatie

Bij de privatisering dient er te worden gekeken naar de nulsituatie van een vereniging: is er achterstallig onderhoud en hoe staat het met de velden? Aan de velden mankeert inderdaad nog wel wat, beaamt Carl te Riele; er moeten extra maatregelen komen om het vocht goed af te voeren en de velden sneller droog te krijgen.

'Die maatregelen hebben we meegenomen in onze gesprekken; die krijgt de vereniging gewoon vergoed. Nu zijn we met elkaar bezig om de onderhoudskosten in beeld te brengen. Is deze vereniging met het onderhoud van de velden veel duurder uit dan andere verenigingen of niet? Het subsidiebedrag wordt niet verhoogd, maar er kan wél worden gekeken naar incidentele maatregelen om de onderhoudskosten te verlagen. Wij streven naar een gezamenlijke oplossing, waarmee zowel

de vereniging als de gemeente tevreden is. We hopen er voor 1 januari 2018 met elkaar uit te zijn.'

'In de meidenteams zit voor ons momenteel de meeste groei'

Voetballen hoort op natuurgras

Kevin Hendriks, verdediger rechtsachter van het eerste elftal, kan erover meepraten. 'Onze velden liggen er nu heel mooi bij, maar over twee maanden is het echt verschrikkelijk; dan zijn ze erg modderig en drassig. Met een kunstgrasveld erbij kun je eventueel uitwijken met wedstrijden; nu worden die 's winters vaak afgelast. Maar je moet ze toch een keer inhalen; dit seizoen zitten we met zestien clubs in de hoofdklasse. Een kunstgrasveld is ook voor de club beter; dan kan iedereen in de wintermaanden doortraineren. Als alle drie de velden

slecht zijn en je hebt slechts een half kunstgrasveld tot je beschikking, kunnen sommige jeugdteams niet eens trainen.'

Het eerste traint op dinsdag en donderdag; in de wintermaanden kan dit alleen op het halve kunstgrasveld. Dat is echt te klein, vindt de sympathieke verdediger. Ook hij ziet een kunstgrasveld erbij als de oplossing. 'Al ben ik zelf niet zo'n voorstander van kunstgras. Als je een sliding maakt, heb je negen van de tien keer je been openliggen. En het is plat; je komt geen bobbeltje tegen. Voetballen hoort op natuurgras. Maar in de wintermaanden kun je op zo'n kunstgrasveld wel je wedstrijden spelen en blijven trainen.'

Al meer dan zestig jaar lid

Het al eerder genoemde halve kunstgrasveld werd acht jaar geleden uit eigen middelen aangelegd om de trainingsdruk op de natuurgrasvelden te verlagen. Zeventig procent van alle trainingen vindt hierop plaats. Een kunstgrasveld erbij zou een vermindering van de druk op de natuurgrasvelden en een enorme trainingsverlichting betekenen. Een kunstgrasveld is voor een vereniging dan ook een zegen, vindt de voorzitter, vooral voor de jeugd. 'Ik ben er geen voorstander van om eerste teams te laten voetballen op kunstgras, want het spel op natuurgras is veruit het mooiste. Maar je kunt een mix hebben. Ik denk dat alle grote verenigingen met meer dan 300 leden de beschikking hebben over een kunstgrasveld.'

Thuis op uw terrein

Oude Heijningsedijk 30, Heijningen.
Telefoon: (0168) 46 28 56.
E-mail: info@gbf-bras.com www.gbf-bras.com

 BRAS FIJNAART
CULTUURTECHNIEK

GRASMEESTERS

meesters in grasmanagement

www.grasmeesters.nl
info@grasmeesters.nl
tel: +31 6 22 52 19 14

FIELD DRAIN®

De innovatieve basis voor kunstgras hockey watervelden en tennisbanen,
ook voor padelbanen.

FIELD DRAIN LR

Recycling Lava-Rubber bij renovatie.

E-mail: info@fielddrain.com
Website: www.fielddrain.com

MP SERIE 3-DELIGE CIRKELMAAIERS

Laagste brandstofgebruik door licht gewicht (Domex®)

Grootste werkbreedte (300, 330 Of 350 cm)

Hoogste motorvermogen (49 - 65pk Kubota® Commonrail turbodiesel)

Smalste transportbreedte (1.65 meter transportbreedte)

Luxe cabine met airco

RANSOMES
A Textron Company

Pols Groep | +31 (0) 181 45 88 45 | info@pols.nl | www.pols.nl

Wie zijn toch al die krachten waarop de club draait?

Vrijwilliger Klaas Arts is al meer dan zestig jaar lid van BVC'12 en draagt zorg voor de lijnen en het materiaal. In de herfst ruimt hij het blad op en ook is hij leider van het derde elftal. Hij zou graag een kunstgrasveld gerealiseerd zien op veld 2, omdat daar ook verlichting is, zodat in ieder geval het eerste elftal altijd kan voetballen. 'Straks wordt het weer natter en wordt dat hele veld steeds kapotgelopen. Kijk, iedereen wil het liefst op normaal gras voetballen, maar voor de trainingen móet je gewoon kunstgras hebben. Als we nu een keer met nat weer getraind hebben, kun je het schudden; dan kan er geen wedstrijd meer op het veld worden gespeeld. In Millingen heeft de gemeente wél een perfect kunstgrasveld aangelegd, terwijl ze daar lager spelen dan BVC. Dus waarom hier niet?'

Goede argumenten

Carl te Riele is van mening dat een kunstgrasveld niet strikt noodzakelijk is. 'Maar het helpt wel om het speelseizoen voor de vereniging te verlengen. Dan heb je te maken met politieke wil; willen het college en de raad hiervoor geld beschikbaar stellen? Een kunstgrasveld kost veel geld, dus dan moet je met goede argumenten komen. De club heeft zelf aangegeven dat er vier wedstrijden zijn gespeeld op andermans velden: drie oefenwedstrijden en één bekerwedstrijd. Of dit nu heel erg afwijkt van andere verenigingen die ook geen kunstgrasveld hebben, is mij niet bekend. De capaciteit van de huidige accommodatie is in principe toereikend.'

Veld 3 is toch het mooiste

Toch moet dat kunstgrasveld er gewoon komen; daarover zijn bij BVC de meesten het wel eens. Zo ook Norman Hooghof, al zo'n tien jaar leider van A1, dat tegenwoordig JO19-1 heet. Soms is hij ook coach en af en toe trainer, maar meestal is hij leider. Daarnaast houdt hij de website van de club bij. Hoewel de wedstrijden van het eerste elftal op veld 1 worden gespeeld, vindt hij veld 3 toch het mooiste veld. 'Het is een beetje gebogen en ligt iets hoger dan veld 2. Veld 2 ligt er nu ook heel mooi bij, maar in januari is het echt afgetrapt; dan is het gras weg. Veld 1 ligt nog iets lager en is vaak nat; dan mag je er niet op voetballen. Het zou het mooiste zijn als er voor de trainingen een kunstgrasveld kwam. De jongere jongens vinden kunstgras fijner, alleen denk ik dat het voor hen

beter is om op natuurgras te voetballen. Dat veert goed mee. Je kunt slidings nemen en de bal remt niet af. Op kunstgras is de bal trager en blijft hij soms liggen.'

Vijf meidentteams

BVC heeft momenteel 430 leden, maar dat aantal zal eind dit jaar mogelijk 450 zijn. Drie jaar geleden startte een intensieve samenwerking met Bad Beek, een stichting voor de promotie van gezond leven. Hierdoor worden er op de accommodatie van BVC ook allerlei andere sporten bedreven, zoals fitness, aerobics, zumba, boksen, bootcamps en yopi, een gecombineerde yoga-pilatesles. Er zijn veel leden die zowel voetballen als andere sporten beoefenen.

Volgens de KNVB zit landelijk momenteel de meeste groei in de meidentteams. Dat gaat ook op voor BVC'12. De club kreeg zijn eerste meidenteam in 1973; inmiddels zijn het er vijf. Het zou volgens Sander Joosten zomaar kunnen dat er na de winterstop zelfs zes meidentteams gevormd kunnen worden. 'Beek heeft 3.500 inwoners. De poel van jongens waaruit we kunnen vissen, is zo goed als benut. Met de meiden kunnen we echter nog veel meer groeien, omdat we voor hen meer een regio-functie hebben. Hier voetballen ook meiden uit Ooij en Millingen. Ik denk dat wij de belangrijkste groeispiong hebben gemaakt doordat het schoolvoetbal heel goed presteerde; zowel de jongens als de meiden werden eind vorig jaar kampioen van 't Laag. Daarna meldde zich een heel meidenteam aan dat gestopt was met hockey.'

De KNVB

BVC is niet alleen een voetbalclub, maar ook een ontmoetingspunt voor leden, ouders en supporters. Met Bad Beek erbij spreken we over in totaal zo'n zevenhonderd leden die hier enkele dagen in de week komen. Daarnaast faciliteert BVC ook de Koningsspelen, wordt er een kamp georganiseerd en ook staat de club open voor activiteiten die op het aangrenzende Wylermeer worden gehouden: deelnemers daaraan kunnen op het complex van BVC douchen.

De vereniging doet veel voor haar leden en ook de KNVB dient de leden maximaal te faciliteren, meent Sander Joosten. 'Ik denk dat de KNVB op de goede weg zit door de leden apps, informatiepakketten en podia aan te bieden, waardoor je als vereniging makkelijk dingen kunt uitwisselen. Volgens mij is de KNVB nu meer dan alleen een instantie die toezicht houdt op de leden.'

Verdediger van het eerste Kevin Hendriks.

WE CARE FOR GRASS MACHINES

Milati

Bezoek ons 15 en 16 november
op Stand 269 van de Nationale Sportvakbeurs

**NATIONALE
SPORT VAKBEURS**

Kaarten zijn GRATIS te bestellen op
www.nationalesportvakbeurs.nl

Nu al meer dan 90.000.000 m²
Echte topkwaliteit kunstgras

De afgelopen tien jaar heeft CCGrass, producent voor kunstgras-systemen voor voetbal, zijn service-netwerk uitgebreid door heel Europa, het Midden-Oosten, Noord- en Zuid-Amerika, Azië en Oceanië. De jaarlijkse productie bedraagt 10 miljoen vierkante meter kunstgras, wat ongeveer gelijk is aan 4 voetbalvelden per dag. Kwaliteitsproducten van CCGrass worden wereldwijd gebruikt door topvoetbalclubs, zoals Championship-winnaar Chelsea, en worden gebruikt in toernooien zoals de Homeless World Cup, de FIFA U-17 World Cup en de FIFA U-20 World Cup.

Als een van de weinige FIFA Preferred Producers (FPP) levert CCGrass oplossingen voor professionele voetbalvelden.

Het kunstgras excelleert in balrol, balstuit, shockabsorptie en wrijving met de huid en voldoet aan alle door de FIFA gestelde waarden.

CCGrass biedt een breed productaanbod dat voldoet aan de wensen wereldwijd. Ongeveer 50 CCGrass-kunstgrasvoetbalsystemen zijn getest en goed bevonden volgens de FIFA-standaard.

www.ccgrass.com

CCGrass

Vrijwilligers

Iedere vereniging draait op vrijwilligers, maar veel sportverenigingen hebben er steeds meer moeite mee om vrijwilligers te krijgen. Ook BVC '12 ontkomt er niet aan. Hoe zorg je ervoor dat mensen meer betrokken raken bij de vereniging?

Sander Joosten: 'Wij moeten manieren vinden om ouders erop aan te spreken dat lid zijn van een vereniging meer betekent dan alleen je kind hier laten sporten. Een vereniging drijft op de kracht van haar leden en een pool van vrijwilligers. Ik denk dat niet genoeg ouders zich daarvan bewust zijn. Het is onze taak om hen daarvan bewust te maken.'

Ook van Norman Hooghof zouden er veel meer vrijwilligers mogen zijn, maar hij ziet het ook als een teken van deze tijd. 'Mensen hebben het nu eenmaal druk. De website kan ik vanuit huis doen; als iemand mij een appje of mailtje stuurt, is de website snel aangepast. Maar ook ik zou geen twee avonden in de week tijd hebben om een team te trainen. Dat red ik niet met mijn werk en gezin. Die opoffering van vroeger, dat mensen dag en nacht bij de club zaten, dat zie je niet meer. De combinatie met Bad Beek trekt veel mensen. Hierdoor is het vaak gezellig druk, iedereen treft elkaar hier. Dan kun je elkaar aanspreken op dingen die nog moeten gebeuren, waardoor je meestal ook wel iets voor elkaar kunt krijgen.'

Kantinedames

Maar gelukkig heeft BVC ook een club trouwe vrijwilligers. Naast de leiders, trainers en materiaalmannen moeten vooral ook de kantinedames genoemd worden, want hoe zou je anders je dorst kunnen lessen en je lekkere trek kunnen stillen?

Een van hen is Samantha van Dijk-Delsink. Zelf speelde ze jaren geleden in het – toen nog enige – meidenteam van BVC; nu staat ze op zondagen, als het eerste thuis speelt, in de kantine achter de bar. Dit jaar is zij hiermee officieel begonnen, samen met Wendy van Dijk, Suzette Braam, Marieke Klaassen en Sylvia Sengers, maar daarvoor viel ze weleens in. Haar man voetbalt bij het derde elftal en bij thuiswedstrijden kwam zij altijd kijken.

Zo werd ze 'vrijwillige kantinedame'. 'Of ik nu buiten een borreltje drink of mensen help aan de bar, dat maakt me niet zoveel uit. Er hangt hier een goede sfeer en na een wedstrijd is het altijd lekker druk en gezellig.'

Kevin Hendriks kan dit alleen maar beamen; na een thuiswedstrijd zit ook hij graag nog even in de kantine. Hij is geboren en getogen in Beek en vindt het mooi om voor de club uit zijn woonplaats te voetballen. 'Het leukst is toch dat mensen uit je eigen dorp staan te kijken en dat je de kleuren van je eigen dorp mag verdedigen. En daarna samen een biertje drinken in de kantine.'

'De gemeente en BVC werken samen toe naar een voorstel. Uiteindelijk wordt het een mix van financiële haalbaarheid en politieke wil'

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7070

‘Een uitdaging, maar wel een hele mooie’

KSP verzorgt aanleg kunstgrasveld samen met bewoners

Zes jaar geleden klopten bewoners van Zuid-Scharwoude aan bij de gemeente Langedijk. Hun verzoek: een nieuw kunstgrasveld in de buurt aan de Bosgroet. De gemeente had echter niet voldoende budget beschikbaar en gaf nul op het rekest. De bewoners lieten het er niet bij zitten en brachten zelf het benodigde geld bijeen. KSP realiseerde vervolgens samen met de bewoners de aanleg van het kunstgrasveld.

Auteur: Nino Stuivenberg

Een bijzondere klus dus voor het bedrijf uit Lelystad. Dat erkent ook Joost Sweep, eigenaar van KSP: ‘De gemeente Langedijk heeft ons in eerste instantie gevraagd wat het kostte om een kunstgrasveld aan te laten leggen, om te kunnen kijken of het binnen hun budget paste. Dat was niet het geval. De buurtbewoners waren echter bereid om ook een steentje bij te dragen. We zijn toen gaan kijken hoe zij konden helpen, bijvoorbeeld door hen in te zetten als grondwerker. Op die manier hebben we de offerte als het ware steeds verder uitgekleeft en is het gelukt om met een beperkt budget een kunstgrasveld te realiseren.’

Touwtjes in handen

KSP was in enkele gevallen dus afhankelijk van het werk van buurtbewoners. Dat was soms best een uitdaging, vertelt Sweep. ‘Onze rol was niet alleen de uitvoering, maar vooral ook de coördinatie en het advies. Wij zien het als onze verant-

woordelijkheid dat er uiteindelijk een goed veld komt te liggen. Om dat te bereiken, moet je goed communiceren en duidelijke instructies geven. Burgerparticipatie werkt, maar alleen als je de touwtjes strak in eigen handen houdt. Het is een

andere manier van werken, waar je echt toe bereid moet zijn, maar als de goede wil er is, dan is het zeker mogelijk. Ons is het in ieder geval erg goed bevallen.’

3 min. leestijd

ACHTERGROND

KSP werkt in andere projecten ook vaak met burgerparticipatie en had daar dus al ervaring mee. Daardoor was het hun ook bekend dat burgerparticipatie een heel andere werkwijze vergt. Sweep: 'Bij reguliere projecten kun je het werk met je ogen dicht uitvoeren; je weet wat je kunt verwachten. Dat is in dit geval wel anders, maar dat maakt het juist zo uitdagend. Soms vraag je bewoners om binnen drie weken iets te realiseren en hoor je anderhalve dag later dat het werk al af is. Andersom maak je het natuurlijk ook weleens mee. Mocht het een keer fout gaan, dan zeggen wij altijd: participeren kun je leren. Uiteindelijk gaat het erom dat de gemeente en bewoners tevreden zijn en dat was hier zeker het geval. Daar doe je het uiteindelijk voor.'

Crowdfunding

Het veld werd op 30 juni jongstleden geopend. De gemeente erkent dat er een lang traject vooraf is gegaan aan de opening, maar is blij met het resul-

taat. Hans Engberts, areaalbeheerder Groen en Reiniging van de gemeente Langedijk, was al vanaf het begin betrokken bij dit project. Engberts blikt terug: 'Wij hadden hier destijds in de gemeente al zes veldjes liggen, toen vanuit de bewoners het verzoek om een extra kunstgrasveld kwam. Er lag echter al een veld op een steenworp afstand en er was geen geld beschikbaar, dus konden wij daar niet mee instemmen. Ze wilden echter per se een eigen veld. Wij hebben toen gezegd: als jullie zelf de handen uit de mouwen steken, dan is er misschien meer mogelijk. De bewoners hebben dit toen zelf opgepakt, onder meer met crowdfunding en sponsoring.'

Engberts begrijpt waarom de bewoners zo volhardend waren. 'De locatie aan de Bosgroet was een veldje van natuurgras, maar bij slechte periodes was dit vaak erg modderig. De buurt wilde altijd kunnen voetballen, dus was er kunstgras nodig.' Kunstgras bood toen de oplossing. Het nieuwe

veld heeft afmetingen van 20 bij 30 meter en is ingevuld met zand. De doelen van het oude grasveld zijn hergebruikt. Engberts is trots op de bewoners. 'Ik vind het ontzettend knap dat de bewoners dit op deze manier opgepakt en uitgevoerd hebben. Ze hebben zes jaar lang een positieve houding gehad en niet opgegeven. We zijn allemaal erg tevreden met deze uitkomst.'

Voortvarende aanpak

Nico Blom was vanuit de gemeente Langedijk de projectleider. Blom vertelt dat er alles aan gedaan is om de kosten zo laag mogelijk te houden. 'De buurt speelde een kleine rol in de aanleg en kwam zelf ook met oplossingen. Het grondwerk werd bijvoorbeeld gesponsord: een inwoner van de buurt werkt bij een grondbedrijf en dat bedrijf heeft het grondwerk gedaan; dat scheelde weer iets. Uiteindelijk hebben wij de uitvoering voor onze rekening genomen, ook omdat we later het onderhoud moeten doen. Het is voornamelijk groot werk, dus qua aanleg konden de inwoners niet veel doen. Maar ik kan wel stellen dat het allemaal goed verlopen is.'

KSP werd door de gemeente Langedijk benaderd om het kunstgrasveld aan te leggen. 'We waren al bekend met KSP. We hebben het werk wel aanbesteed, maar we hebben al jaren goede ervaringen met KSP en dus is de opdracht aan hen gegund. De opstart was nog even moeizaam, maar dat was ingecalculerd. Als een ander bedrijf iets uitloopt, werkt dat door. Ook ditmaal is het allemaal prima verlopen en ligt er een prachtig veld. De jeugd is er nog altijd iedere dag te vinden, dus het is een groot succes', sluit een tevreden Blom af.

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7071

NATIONALE SPORT VAKBEURS

Wegens groot succes
is de beurs uitgebreid
naar 2 dagen!

15 & 16 NOVEMBER 2017
10.00 - 17.00 UUR

‘DE FACILITAIRE
SPORTBEURS
VAN NEDERLAND’

4turf®

ENGELS RAAIGRAS TETRAPLOÏD
VOOR SPORT- EN RECREATIETERREINEN

4turf®

by DLF

4x sterker
Gezonder gras
Sterker sportveld
Snellere vestiging
Droogtetoleranter

Mede door het 4turf graszaad krijgen veel
Masterline mengsels het keurmerk ShockProof!
Kijk voor meer info op www.dlf.nl/shockproof

‘Maar waar is het zink dán gebleven? Niemand kan het vinden!’

Tijdens de uitzending die de illustere titel ‘Tot op de bodem ...’ heeft meegekregen, heeft Zembla onder andere betoogd dat er wel duizend kunstgrasvelden in Nederland zijn waar teveel zink in de bodem zou zitten. Uit contacten die RecyBEM met Zembla had, blijkt deze claim op los zand te zijn gebaseerd.

Auteur: Kees van Oostenrijk, directeur RecyBEM, bestuurder Band & Milieu

De makers van het beruchte tv-programma Zembla laten niet los. Ze hebben zich vastgebeten in het waanidee dat er wel iets mis móét zijn met het rubbergranulaat op kunstgrasvelden, is het niet in verband met de gezondheid, dan wel met het milieu. In hun nieuwste aflevering kijken ze ónder de velden. Volgens de makers zit Nederland met een enorm zinkprobleem opgescheept vanwege de rubberinfill. Een deugdelijke onderbouwing hiervoor ontbreekt wederom. Er worden in de uitzending veel meningen gedebiteerd, maar geen nieuwe feiten.

Niet gevalideerd

Het aantal van duizend kunstgrasvelden-met-zink-probleem dat wordt genoemd, is niet gevalideerd. Het is gebaseerd op een uitspraak van een

De BSNC stond in haar
onderzoek uit
2012 uitgebreid
stil bij renovatie

aannemer, zo bleek tijdens een drie uur durend interview dat een vertegenwoordiger van RecyBEM met Zembla had. Er is geen onderzoek naar gedaan. Recente renovatieprojecten van oudere velden lieten zien dat er in de eerste 1 tot 10 centimeter onderlaag van de velden die op deze manier zijn aangelegd (en dus niet volgens de voorschriften van het RecyBEM/VACO-zorgplichtdocument) hogere concentraties zink zijn aangetroffen. Dat is geen verrassing, omdat rubber zink bevat. Het gaat er echter om of het zink ook oplost. Onder deze sporttechnische laag bevat de drainage-laag van zand hoogstens in de bovenste 1 à 2 centimeter wat meer zink dan gebruikelijk. ‘Dit is dus niet anders dan bij vele andere bouwwerken in Nederland, waarbij een constructie die niet meer functioneel is bij renovatie moet worden

Kickstart jouw carrière

NWST is op zoek naar een commerciële, creatieve starter die gemotiveerd is om zijn carrière te kickstarten!

Kom jij net van het hbo/wo of werk je al, maar ben je toe aan een nieuwe uitdaging waarbij je de vrijheid krijgt om jouw eigen werkwijze te creëren? Dan zijn wij op zoek naar jou.

Junior accountmanager media

NWST is een groene uitgeverij gefocust op het uitgeven van bladen als: Stad + Groen, Greenkeeper, Boomzorg, Fieldmanager en Boom In Business. Naast het uitgeven verzorgen en organiseren wij events, congressen en symposia.

NWST is een vooruitstrevende uitgeverij met een jong en gedreven team. Je komt te werken met gepassioneerde collega's met liefde voor het on- en offline uitgeefvak. Belangstelling voor de groene openbare ruimte is geen must, maar helpt wel.

Wij zijn op zoek naar een accountmanager die waarde kan creëren voor zijn klanten, diepgaande relaties opbouwt, enthousiast is, creatief is in zijn werkwijze en onze partners overtuigt van de meerwaarde van NWST.

Jij bent: energiek, commercieel, proactief, doortastend, creatief, ondernemend en vooral communicatief sterk.

Wij bieden: verantwoordelijkheid, de ruimte om zelf te ondernemen, goede primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden, een geweldig team en een competitief salaris.

Ben je toe aan de kickstart van jouw carrière, of aan de volgende stap waarbij je meer verantwoordelijkheid en vrijheid krijgt?

Wil je werken in een team waar goede sfeer en teamwork belangrijk zijn? Stuur dan een sollicitatiebrief + cv naar NWST t.a.v. Hein van Iersel: hein@nwst.nl

Voor vragen kun je contact opnemen met Hein van Iersel: 06-533 63 062 of met Alberto Palsgraaf: 06-204 36 728.

3 min. leestijd

ACHTERGROND

Het is trouwens raar dat er nu, na tien jaar, opeens mensen zijn die **kritiek lijken te hebben op de onderzoeken**

Kees van Oostenrijk

weggehaald en vervangen. Normaal gesproken reserveren eigenaren hiervoor een bedrag in hun renovatiebegroting en is er dus niets aan de hand', verklaart Frank Hopstaken, als chemisch geoloog al vanaf het begin verbonden aan het gebruik van rubberinfill in kunstgrasvelden. 'Bovendien is hier geen sprake van rubbergranulaat als infill, maar van rubber als onderdeel van een bouwstof. De sporttechnische laag is dan een constructie- en dempingslaag. Sinds 2007 weten we dat de zinkverspreiding in het milieu wordt voorkomen als je onder rubber infillmateriaal een 40 cm dikke adsorptielaag van zand of zand/lava aanlegt. Overigens is zo'n laag op ieder kunstgrasveld nodig voor de speeltechnische kwaliteit en de demping!', aldus Hopstaken. De BSNC stond in haar onderzoek uit 2012 uitgebreid stil bij renovatie en

de wijze waarop sporttechnische lagen getest en als bouwstof beoordeeld worden, waarna ze nog prima bruikbaar kunnen zijn.

Ommezwaai

RecyBEM heeft in 2007 en 2009, in samenwerking met onder andere het RIVM en het toenmalige ministerie van VROM, labproeven laten doen naar de uitloging van zink. Deze proeven gaven indicaties, die vervolgens tussen 2006 en 2013 in een langdurige praktijkproef zijn getoetst. De labproeven lieten al zien dat er lage concentraties zink uitloogden. De praktijktoets, op vijf velden, gemeten over zeven jaar, bevestigde dit beeld: het drainage-water bevatte minder zink dan het regenwater dat op de velden viel.

Hopstaken: 'Zembla brengt ook prominent de mening van sommigen naar voren dat niet het drainage-water had moeten worden gemeten, maar het water in de sloten om de velden heen en het slib. Alle betrokkenen, dus ook het RIVM en VROM, waren het er indertijd over eens dat het meten van slootwater en slib weinig zinvol is, omdat dan niet goed kan worden herleid waar de eventuele zinkconcentraties vandaan komen. Het is trouwens raar dat er nu, na tien jaar, opeens mensen zijn die kritiek lijken te hebben op de onderzoeken. We hebben ze de afgelopen tien jaar niet gehoord en nu opeens wel. De vraag is dan ook gerechtvaardigd: welk belang dient deze plotselinge ommezwaai?'

Hopstaken is zelf door Zembla geïnterviewd. Namens RecyBEM heeft hij de programmamakers proberen uit te leggen hoe het zit met dat zink. Hopstaken: 'Het meest verwonderlijke moment was toen de redacteur mij vroeg: waar is het zink dan gebleven? Niemand heeft het kunnen vinden! Mijn antwoord: het zit nog gewoon in de korrel! Dat was door de redacteurs van Zembla blijkbaar niet als meest voor de hand liggende optie meegenomen. Goed nieuws is geen nieuws.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7069

Gemaaid gras

Onze lezers zijn zonder
veel uitzonderingen mensen
die gek zijn op de **geur van een
pas gemaaid sportveld**

Sinds kort werkt NWST, de uitgeverij van Fieldmanager, met een zogenaamd *mission statement* per blad. Het idee is dat je in een halve zin kunt uitleggen waar een blad over gaat. Zo'n statement is iets wat je vooral voor jezelf als uitgever maakt. Als een blad dan terugkomt van de drukker, is het een handig instrument om te beoordelen of de mix van onderwerpen past bij de doelstelling van de uitgever.

De lezer bladert door een blad heen, leest een of meerdere artikelen en legt het blad vervolgens op de stapel of gebruikt het om de kattenbak mee te draperen

Voor de lezer is dat natuurlijk niet zo zwaar. Die bladert door een blad heen, leest een of meerdere artikelen en legt het blad vervolgens op de stapel of gebruikt het om de kattenbak mee te draperen. Welk gevoel moet er dan achterblijven, of eigenlijk: zou er dan moeten achterblijven? In het *mission statement* van Fieldmanager is onder andere sprake van de geur van pas gemaaid gras. Onze lezers zijn zonder veel uitzonderingen mensen die gek zijn op de geur van een pas gemaaid sportveld. Hoe anders is echter de werkelijkheid van dit vakgebied! Blader door een willekeurige uitgave en het gaat veel vaker over het gekonkel, gedraai en de verwikkelingen rondom kunst- versus

natuurgras, giftige of niet giftige infill, Zembla, procedures. Dus eigenlijk zelden of nooit over onderwerpen waar normale mensen gelukkig van worden.

Helaas horen al die bovenstaande onderwerpen ook in een vakblad als het onze. Je wordt er niet blij van, maar een serieus vakblad kan al deze droefstemmende onderwerpen niet negeren. Dat was natuurlijk ook niet de bedoeling toen wij de geur van gemaaid gras in ons *mission statement* opnamen. Waar wij op doelen, is een gezonde balans tussen al die onderwerpen.

In de Fieldmanager die u nu heeft doorgenomen, staan in iedere geval twee nieuwe onderwerpen waarmee we *full pull* aan de slag willen en waarmee we vers gemaaid gras terug willen brengen in het blad. Het eerste is *Club in beeld*. In iedere uitgave willen we voortaan een sportclub *in the spotlights* zetten, vanuit zo veel mogelijk gezichtspunten, en daarbij alle instanties en mensen aan het woord laten die zorgen dat op die club goede sportvelden of -vloeren aanwezig zijn. Het tweede initiatief is eigenlijk een herintroductie. In 2005 begonnen wij dit vakblad met een rubriek 'Fielddokter'. Die rubriek komt terug, zoal u ziet op pagina 18. Dus heeft u vragen? Stel ze ons!

Met vriendelijk groet,
Hein van Iersel (hein@nwst.nl)
Hoofredacteur

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-7073

De partners van

Fieldmanager

THE WORKER IS KING

www.gkbmachines.com

Kraakman Perfors B.V.
Landbouw-, tuin- en parkmachines

GROENNOORD

